

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

DAVČNE POSEBNOSTI TRANSPORTNIH PODJETIJ

Ljubljana, julij 2018

TAJA BREŠAN

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Taja Brešan, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Davčne posebnosti transportnih podjetij, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Markom Hočevarjem,

IZJAVLJAM,

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu prek Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 SPLOŠNO O TRANSPORTU IN TRANSPORTNI STORITVI.....	4
1.1 Kratka predstavitev zgodovine razvoja transportne dejavnosti.....	4
1.2 Predstavitev pomembnih pojmov.....	5
1.3 Pomen in značilnosti transporta.....	6
1.4 Oblike in vrste transporta.....	8
1.4.1 Cestni transport	9
2 OBDAVČITEV TRANSPORTNE STORITVE	15
2.1 Pravne podlage.....	15
2.2 Davek na dodano vrednost.....	17
2.2.1 Davčni zavezanec	19
2.2.2 Obdavčljiva transakcija	20
2.2.3 Kraj obdavčitve	20
2.2.4 Obdavčljivi dogodek in davčna obveznost obračuna DDV	22
2.2.5 Davčna osnova in davčna stopnja ter oprostitve DDV	23
2.2.6 Odbitek DDV	26
2.2.7 Plačnik DDV	27
2.2.8 Davčno obdobje, obračun ter vračilo DDV.....	28
2.3 Rekapitulacijsko poročilo in sistem VIES	31
2.4 Primeri obdavčljivih transportnih storitev v izbranem podjetju	36
3 OBDAVČITEV PLAČE VOZNIKA TOVORNEGA VOZILA	38
3.1 Pravne podlage.....	38
3.1.1 Zakon o delovnih razmerjih	38
3.1.2 Zakon o dohodnini	39
3.1.3 Zakon o prispevkih za socialno varnost.....	40
3.1.4 Zakon o davčnem postopku	40
3.2 Plačila delavcu.....	40
3.2.1 Opredelitev in sestava plače	40
3.2.2 Druga plačila, do katerih je upravičen delavec	44
3.2.3 Nadomestila plače	46
3.3 Obdavčitev plače in drugih prejemkov delavca.....	47
3.3.1 Dohodnina	47
3.3.2 Prispevki za socialno varnost.....	57
3.4 Dokumenti in obrazci, povezani z obračunom in izplačilom dohodka iz delovnega razmerja.....	62

3.4.1	Plačilna lista.....	62
3.4.2	REK-1 in iREK.....	62
3.4.3	ZAP/M.....	63
3.5	Primeri obdavčitve plače voznikov tovornih vozil.....	64
4	PRIPOROČILA IN UGOTOVITVE.....	68
	SKLEP.....	70
	LITERATURA IN VIRI.....	71
	PRILOGE.....	77

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Cestni tovorni transport glede na osno konfiguracijo v letu 2015 v mio tkm. 15	
Tabela 2:	Splošna olajšava za leto 2018.....	54
Tabela 3:	Splošna olajšava na mesečni ravni za obračun akontacije dohodnine za leto 2018.....	55
Tabela 4:	Posebna olajšava za vzdrževane otroke.....	55
Tabela 5:	Stopnje dohodnine na letni ravni.....	56
Tabela 6:	Stopnje dohodnine na mesečni ravni.....	56
Tabela 7:	Vrste in stopnje prispevkov za socialno varnost.....	60

KAZALO SLIK

Slika 1:	Transport blaga glede na vrsto transporta.....	11
Slika 2:	Tovorni celinski transport glede na vrste transporta.....	12
Slika 3:	Spletna stran Evropske komisije za preverjanje veljavnosti davčne številke....	34
Slika 4:	Delovanje sistema VIES.....	35
Slika 5:	Primer osrednjega, ključnega dela izdanega računa, namenjenega poslovnemu partnerju v EU.....	37
Slika 6:	Primer osrednjega, ključnega dela izdanega računa, namenjenega slovenskemu poslovnemu partnerju.....	38

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Elementi kakovosti transporta	1
Priloga 2: Delitev transporta po osmih kriterijih	3
Priloga 3: Obrazec DDV-O.....	6
Priloga 4: Obrazec RP-O	7
Priloga 5: Obrazec REK-1.	8
Priloga 6: Obrazec iREK	10
Priloga 7: Obrazec ZAP/M	12

SEZNAM KRATIC

- AJPES** – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
ang. – angleško
CLO – Central Liaison Office (slov. Oddelek za mednarodno izmenjavo informacij)
DDV – davek na dodano vrednost
DZ RS – Državni zbor Republike Slovenije
EU – Evropska unija
EUR – Evro
fr. – francosko
FURS – Finančna uprava Republike Slovenije
GZS – Gospodarska zbornica Slovenije
hrv. – hrvaško
it. – italijansko
nem. – nemško
Novela ZDoh-2S – Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini
OZ-NPB4 – Obligacijski zakonik (neuradno prečiščeno besedilo št. 4)
OZS – Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije
Pkm – potniški kilometri
Predhodni ZDoh – Predhodni Zakon o dohodnini
Predhodni ZDR – Predhodni Zakon o delovnih razmerjih
RP-O – Rekapitulacijsko poročilo
RS – Republika Slovenija
SURS – Statistični urad Republike Slovenije
Tkm – tonski kilometri
Tpk – tonski kilometri
Uredba – Uredba o povračilo stroškov za službena potovanja v tujini
VAT – Value-added tax
ZDavP – Zakon o davčnem postopku
ZDavP-1 – Zakon o davčnem postopku
ZDavP-2 – Zakon o davčnem postopku

ZDavP-2-NPB17 – Zakon o davčnem postopku (neuradno prečiščeno besedilo št. 17)
ZDDV – Zakon o davku na dodano vrednost
ZDDV_PIZDDV – Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost
ZDDV-1 – Zakon o davku na dodano vrednost
ZDDV-1_PIZDDV – Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost
ZDDV-1_PIZDDV-NPB19 – Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (neuradno prečiščeno besedilo št. 19)
ZDDV-1-NPB11 – Zakon o davku na dodano vrednost (neuradno prečiščeno besedilo št. 11)
ZDDV-1C – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku na dodano vrednost
ZDoh – Zakon o dohodnini
ZDoh-1 – Zakon o dohodnini
ZDoh-2 – Zakon o dohodnini
ZDoh-2-NPB26 – Zakon o dohodnini (neuradno prečiščeno besedilo št. 26)
ZDR – Zakon o delovnih razmerjih
ZDR-1-NPB4 – Zakon o delovnih razmerjih (neuradno prečiščeno besedilo št. 4)
ZDSta-NPB1 – Zakon o državni statistiki (neuradno prečiščeno besedilo št. 1)
ZminP-NPB1 – Zakon o minimalni plači (neuradno prečiščeno besedilo št. 1)
ZMV-1 – Zakon o motornih vozilih
ZPCP-2-NPB8 – Zakon o prevozih v cestnem prometu (neuradno prečiščeno besedilo št. 8)
ZPIZ-2 – Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZPIZ-2-NPB10 – Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (neuradno prečiščeno besedilo št. 10)
ZPSV – Zakon o prispevkih za socialno varnost
ZPSV-NPB15 – Zakon o prispevkih za socialno varnost (neuradno prečiščeno besedilo št. 15)
ZSDP-1 – Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
ZTPDR – Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja
ZUTD-NPB7 – Zakon o urejanju trga dela (neuradno prečiščeno besedilo št. 7)
Zveza RFR – Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije
ZZVZZ-NPB29 – Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (neuradno prečiščeno besedilo št. 29)
ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenija

UVOD

Transportno podjetje, ki nudi storitve transporta blaga in materiala po različnih državah članicah Evropske unije (v nadaljevanju EU) in tudi izven njenih meja, se od prvega dne poslovanja vsakodnevno srečuje z najrazličnejšimi zakoni in predpisi, ki pokrivajo področje transportnih storitev. Za svoje delovanje morajo s strani Obrtno-podjetniške zbornice Slovenija (v nadaljevanju OZS) ali Gospodarske zbornice Slovenija (v nadaljevanju GZS) pridobiti licenco za opravljanje transportne dejavnosti.

V magistrskem delu je natančneje, prek zakonov, predpisov in dejanskih primerov predstavljeno področje obdavčitve transportne storitve (davek na dodano vrednost, v nadaljevanju DDV) ter obdavčitve plače voznikov tovornih vozil. Vsi, v nadaljevanju uporabljeni in predstavljeni zneski, so resnični ter izraženi v evrih (v nadaljevanju EUR). V razumljivo in pregledno celoto so strnjene tudi definicije in ključne značilnosti pojmov, kot sta transport in transportna dejavnost.

Vsak posameznik se dnevno srečuje z najrazličnejšimi vrstami transporta. V magistrskem delu sem se osredotočila na cestni tovorni promet, ki je registriran pod standardno klasifikacijsko številko dejavnosti H49.410. Zadnji podatki iz leta 2016 prikazujejo, da je bilo v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) kar 5.666 transportnih podjetij (Statistični urad Republike Slovenije [SURS], brez datuma). Zanimiv je tudi podatek, da se je v tretjem kvartalu leta 2017 v notranjem prevozu prepeljalo za 18 % več blaga kot v istem obdobju leta 2016. Odstotek prepeljanega blaga se je prav tako povečal tudi v mednarodnem prevozu, in sicer za 9 %. Tudi fizične in pravne osebe so opravile več tonskih kilometrov kot v letu 2016. Prav zaradi zgoraj navedenih informacij menim, da so transportne storitve pomembne in nujne za vsakega posameznika, ki je od njih neposredno ali posredno odvisen (Mlakar, 2018).

Po 14. členu Zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1-NPB11), Ur. l. RS, št. 13/11-UPB3, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14 in 90/15 so transportne storitve razvrščene med transakcije, ki ne predstavljajo dobave blaga. Te so od leta 1999 obdavčene z DDV. Pri obdavčitvi transportnih storitev je zelo pomembno poznavanje pravila kraja obdavčitve. Za prevoz blaga je to pravilo toliko bolj posebno, saj je odvisno od vrste naročnika storitve (je/ni davčni zavezanec) in relacije prevoza blaga (znotraj/izven EU). Ko transportno podjetje opravi svojo storitev in prepeljano blago prispe do naročnika, je storitev prevoznika opravljena, posledično pa nastane obdavčljivi dogodek, ki davčnemu zavezancu narekuje obračun in plačilo DDV. V Sloveniji sta zakonsko določeni dve davčni stopnji, splošna, 22 %, ter znižana, 9,5 %. Davčni zavezanec mora davčnemu organu predložiti obračun DDV in rekapitulacijsko poročilo, iz katerega so razvidne identifikacijske številke za DDV vseh podjetij, s

katerimi je davčni zavezanec posloval v davčnem obdobju, skupaj z vrednostjo prometa, ki ga je z njim ustvaril.

Veljavnost in pripadnost davčnih številok se lahko preveri prek sistema VIES (ang. VAT Information Exchange System) na spletni strani Evropske komisije. Glavni namen delovanja sistema VIES je izmenjava informacij o DDV pri transakcijah med državami članicami EU (Evropska komisija, brez datuma; Finančna uprava Republike Slovenije [FURS], 2015, str. 5).

Tako kot vsi delavci so tudi vozniki tovornih vozil za opravljeno delo po pogodbi o zaposlitvi ustrezno plačani. Plačilo za delo se izkazuje v obliki plače, ki je po Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR-1-NPB4), Ur. l. RS, št. 21/13, 78/13-popr., 47/15-ZZSDT, 33/16-PZ-F, 52/16 in 15/17-odl. US sestavljena iz več delov: osnovne plače, dodatkov in dela plače za delovno/poslovno uspešnost. Delavcu pripadajo tudi povračila stroškov v zvezi z delom. O tem področju veliko poročajo tudi mediji, ki predstavljajo primere, ko delavci ne prejmejo povračil stroškov. Veliko je tudi govora o višini osnovne plače, ki naj bi se v prihodnje nekoliko povišala. Po zakonu je delavec upravičen tudi do drugih osebnih prejemkov, določenih v posameznih kolektivnih pogodbah. Transportna podjetja se poslužujejo Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo Ur. l. RS, št. 92/13, 28/15, 82/16 in 76/17. Razlog je v tem, da je bila kolektivna pogodba, ki se je navezovala na področje prevoza blaga v cestnem prometu, konec leta 2003 ukinjena.

Vsa prejeta plačila za opravljeno delo so po Zakonu o dohodnini (ZDoh-2-NPB26), Ur. l. RS, št. 13/11, 9/12-odl. US, 24/12, 30/12, 40/12-ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13-odl. US, 96/13, 29/14-odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16 in 69/17 osnova za obračun davkov in prispevkov. Slovenija že od samega začetka, ko je začel veljati prvi Zakon o dohodnini, uporablja sistem bruto plač. V praksi lahko velikokrat opazimo, da ljudje še vedno ne poznajo razlike med bruto in neto plačo, kar lahko povzroči nejasnosti med delavcem in delodajalcem. Kresal (2000, str. 49–50) zelo jasno predstavi razliko med obema vrstama plač. Bruto plača predstavlja znesek, ki še ni zmanjšan za zneske davkov in prispevkov, ki se obračunajo in plačajo od bruto plače. Če torej od zneska bruto plače odštejemo zakonsko določene davke in prispevke, dobimo neto plačo. Dajatvi, ki se obračunata od bruto plače delavca, sta dohodnina in prispevki za socialno varnost. Praksa nakazuje, da se še vedno pojavljajo nejasnosti glede davčne obveznosti rezidentov in nerezidentov RS pri plačilu dohodnine. Tudi pri obveznih prispevkih za socialno varnost se pojavljajo nejasne slike, saj opazamo, da veliko delavcev ne ve, da se obvezni prispevki za socialno varnost plačajo tako iz bruto plače (22,10 %) in na bruto plačo (16,10 %).

Na dan izplačila plače delavcem morajo računovodje v podjetjih pripraviti in oddati več obrazcev, kot so REK-1, i-REK, ZAP/M, in plačilno listo, pri razumevanju katere imajo delavci, kljub jasnosti in preglednosti, še vedno veliko težav (Blatnik, 2009, str. 1).

Namen magistrskega dela je bralcem podati jasno sliko o obravnavani problematiki, ki je podkrepjena s praktičnimi in dejanskimi primeri ter podatki iz ustreznega obravnavanega področja. Prav tako je magistrsko delo namenjeno vsem računovodjem in lastnikom različnih transportnih podjetij. Računovodjem bo v pomoč pri izvajanju njihovih nalog in opravil, še posebej pri pripravi različnih nujno potrebnih in zakonsko določenih obračunov, lastnikom transportnih podjetij pa bo služilo kot pomoč pri sprejemanju različnih poslovnih odločitev. Ne nazadnje pa je magistrsko delo namenjeno tudi zakonodajalcu, saj se eno izmed raziskovalnih vprašanj navezuje na jasnost in preglednost zakonov ter predpisov.

Znanje, ki sem ga pridobila tekom študija in med pripravo magistrskega dela, bom v prihodnje zagotovo potrebovala, zato je zame najpomembnejši namen magistrskega dela uporabiti pridobljeno znanje pri delu v družinskem transportnem podjetju ter ga deliti z ostalimi ključnimi osebami v podjetju, kjer se nameravam po zaključku študija tudi zaposliti.

Cilj magistrskega dela je bil s pomočjo dveh raziskovalnih pristopov, namiznega in terenskega raziskovanja, proučiti področje obdavčitve transportne storitve in plače voznikov tovornih vozil ter predstaviti pojem transporta in nekaj njegovih ključnih značilnosti. Posledično sem raziskala tudi potrebne zakone in predpise ter razne davčne primere, ki se navezujejo na predstavljeno problematiko. Pri tem sem se posluževala deduktivnega pristopa raziskovanja, kar pomeni, da sem najprej proučila strokovno literaturo ter razne bibliografske vire, nato pa pridobljeno znanje analizirala na praktičnih ter resničnih primerih in podatkih. V magistrskem delu sem uporabila dve metodi raziskovanja, metodo iskanja sekundarnih in primarnih podatkov ter metodo analize podatkov. Dejanske podatke, ki sem jih v magistrskem delu uporabila v praktičnem delu, sem pridobila s pomočjo opazovanja v izbranem transportnem podjetju ter z razgovorom in opazovanjem dela računovodkinje. Eden izmed glavnih ciljev magistrskega dela se je navezoval tudi na iskanje odgovorov na raziskovalna vprašanja:

- Ali je zakonodajalec oblikoval zakone in predpise tako, da so jasni in razumljivi za vse uporabnike obravnavanega področja?
- Ali obstaja možnost drugačnega razumevanja ter interpretacije zakonov in predpisov s strani uporabnikov na obravnavanem področju?
- Ali je zakonodajalec bolj na strani delodajalca ali delojemalca (delavca)?
- Kako si slovensko transportno podjetje odbija DDV od transportnih storitev, ki jih izvaja izven meja Slovenije, ter kako to izkazuje na svojih izdanih računih?
- Čemu služijo obrazci, ki jih mora računovodja oddati na dan izplačila plače?

Magistrsko delo je sestavljeno iz treh glavnih poglavij, dodatno razdelanih na podpoglavja na različnih nivojih. Vsako glavno poglavje je pripravljeno na podlagi proučene strokovne literature, kjer glavno nit nakazujejo zakoni Republike Slovenije ter

predpisi in standardi s posameznih obravnavanih področij. Poleg le-teh sem v teoretični del vključila tudi drugo relevantno strokovno literaturo. Vsako obravnavano področje sem podkrepila s praktičnimi primeri in podatki, ki sem jih pridobila s strani izbranega transportnega podjetja ter jih združila v razumljivo in pregledno celoto. Pri iskanju resničnih in potrebnih podatkov mi je bila v veliko pomoč računovodkinja transportnega podjetja. Poleg vsega navedenega sem pri izdelavi magistrskega dela uporabila tudi znanje in veščine, ki sem jih pridobila med študijem na Ekonomski fakulteti na dodiplomskem in podiplomskem študijskem programu pri različnih predmetih.

1 SPLOŠNO O TRANSPORTU IN TRANSPORTNI STORITVI

Poglavje je namenjeno predstavitvi ključnih pojmov magistrskega dela, transporta in prometa, ter razlike med njima. Prav tako v nadaljevanju sledi podrobnejša predstavitev transportne dejavnosti ter cestnega tovornega transporta ter nekaj statističnih podatkov, ki nakazujejo, da je transport dandanes zelo pomemben del življenja vsakega posameznika.

1.1 Kratka predstavitev zgodovine razvoja transportne dejavnosti

Transport kot dejavnost uvrščamo med eno izmed najstarejših gospodarsko-družbenih dejavnosti. Že pri prvih oblikah človeške družbe se je pojavila potreba po prevozu blaga in ljudi. Da so lahko preživeli, so izkoriščali prevoz za izmenjavo dobrin. Pri tem so se posluževali prevoznih poti (jezera, morje, reke), ki jih je oblikovala sama narava. Začetki prvih oblik organiziranega transporta segajo v čas starega veka, ko so bile takratne države v razcvetu (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 63).

V srednjem veku se je kot samostojna oblika gospodarske dejavnosti razvil transport. Takrat je kapitalistični način proizvodnje, za katerega je bila značilna razvita družbena delitev dela, oblikoval pogoje za ločitev transporta od trgovine. Transport kot dejavnost je imel v tistem času malo voznega parka. Uporabljali so veter za pogon in živo silo v obliki živali (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 63).

Industrijska revolucija sredi 18. stoletja je vplivala na pravi razvoj transporta kot dejavnosti. Trdimo lahko, da je tudi razvoj transportne dejavnosti vplival in posledično pospešil industrijsko revolucijo (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 63).

1.2 Predstavitev pomembnih pojmov

V praksi je mogoče zaslediti, da posamezniki še vedno enačijo izraz promet z izrazom prevoz (transport). A pojma v strokovni literaturi nimata istega ali podobnega tolmačenja. V nadaljevanju sta predstavljena oba izraza.

Izraz **promet** (ang. traffic, it. traffico, fr. commerce, traffic, echange, nem. Verkehr, hrv. promet) se po razlagi v Slovenskem pravopisu iz leta 2001 uporablja v različnih pomenih: ovirati promet, telefonski promet, imeti velik promet, promet z živili, dati v promet nove bankovce (Promet, 2001). Promet je v najširšem pomenu definicije vsaka poslovna (bančna, devizna, turistična, blagovna) in neposlovna aktivnost (odnos med ljudmi). V ožjem pomenu pa promet predstavlja gibanje, premikanje prevoznih sredstev v mestih (preusmeritev prometa, enosmerni promet, velik promet vozil na cesti, prometna konica itd.) (Zupančič, 2006, str. 5).

Orbanić in Rosi (2016, str. 25) sta izraz promet opredelila kot prenos ljudi, denarja, dobrin, energije in vesti. Predstavlja tudi obliko premagovanja prostora, ki se izvaja za lastne ali tuje potrebe.

V ekonomskih vedah izraz promet ni uporaben oziroma aktualen, saj ekonomiste zanima ekonomska aktivnost prevoza potnikov ali blaga, ki ga omogoči promet vozil. To potrjuje tudi Obligacijski zakonik (OZ-NPB4), Ur. l. RS, št. 97/07, 64/16 in 20/18, iz katerega je razvidno, da obstajajo zgolj prevozne, ne pa tudi prometne pogodbe. Povzamemo lahko, da se izraz promet nanaša na premikanje različnih vozil v prostoru in času (Zupančič, 2002, str. 4).

Izraz **prevoz (transport)** (ang. transport, conveyance, it. transport, fr. transport, nem. Transport, Beförderung, Verkehr, hrv. prijevoz) se od izraza promet razlikuje po ožji definiciji. Beseda promet se v Slovenskem pravopisu iz leta 2001 uporablja v sledečih rabah: prevoz blaga, prevoz po železnici, ladijski prevoz, imeti možnost za prevoz (Zupančič, 2006, str. 5).

Orbanić in Rosi (2016, str. 25) predstavljata izraz prevoz (transport) kot dejavnost, ki se ukvarja s premeščanjem blaga in ljudi/potnikov v prostoru. Besedi prevoz in transport sta sinonima, kar pomeni, da imata v večini enak pomen. Beseda transport izhaja iz latinske besede »transportare« s pomenom prenašati in novolatinske besede »transportus«, ki pomeni prevoz, prenašanje in prevažanje. Ima mednarodni pomen. Tudi v praksi se beseda transport uporablja pogosteje kot beseda prevoz, še posebej pri transportnih dejavnostih.

Tudi Jakomin, Zelenika in Medeot (2002, str. 19) potrjujejo ožji pomen izraza prevoz, saj navajajo, da prevoz ne zajema dejavnikov kakovosti storitev ter prenosa vesti.

Dodajajo še eno izmed nekaterih opredelitev izraza prevoz, in sicer, da prevoz predstavlja specializirano dejavnost, ki s pomočjo prometne infrastrukture in suprastrukture vpliva na izvajanje prometne storitve s prevažanjem ljudi, blaga (materialne dobrine, tovor) in energije iz ene geografske točke na drugo z obvladovanjem časovne in prostorske razlike oziroma razdalje.

Sekcija za terminološke slovarje pri Akademiji znanosti in umetnosti iz leta 1995 je mnenja, da je prevoz ekonomska kategorija, torej slovenski ustreznik za transport v klasifikaciji EU. To velja zlasti takrat, kadar imamo v mislih transport kot gospodarsko dejavnost. Kljub vsemu pa EU pozna oba izraza, tako transport kot tudi promet. V ekonomskem izrazoslovju je značilna uporaba izraza transport oziroma prevoz, pri statističnem promet. Znana jim je razlika med prometno statistiko (ang. statistics related o transport traffic), katere primer je obseg dela, ki je merjen v potniških kilometrih (v nadaljevanju pkm – ki predstavlja prevoz enega potnika na razdalji enega kilometra) ali tonskih kilometrih (v nadaljevanju tpk – ki predstavlja eno tono tovora na razdalji enega kilometra) in statistiko, ki se navezuje na prevozno gospodarsko dejavnost (ang. statistics related to the transport industry). Primer te sta zaposlitev in dodana vrednost. EU je iz vsega zapisanega oblikovala definicijo prevoza, ki predstavlja tako premikanje potnikov in blaga kot tudi vsa druga opravila v povezavi s pripravo ali zaključitvijo prevoza, torej vsa opravila, ki omogočajo izvajanje dejavnosti prevoza potnikov in blaga (Zupančič, 2006, str. 6).

1.3 Pomen in značilnosti transporta

V gospodarstvu sta vloga in pomen transporta večstranska, saj obstaja soodvisnost med stopnjo razvitosti gospodarstva in stopnjo razvoja transportne dejavnosti. Da zapisani stavek drži, potrjuje Ogorelc (2004, str. 17) z zapisano trditvijo, da razvitost transportne dejavnosti odraža splošno gospodarsko stanje posamezne države ter obratno, da transport zelo vpliva na splošni gospodarski razvoj posamezne države. Dodaja, da transport predstavlja pomemben dejavnik gospodarnosti posamezne države zaradi dejstva, da je konkurenčnost gospodarstva zelo odvisna od dobrega in učinkovitega transportnega sistema.

Transport predstavlja tudi potreben in nujen pogoj reprodukcije, ker se kraj proizvodnje razlikuje s krajem porabe. S tem ko transport kot dejavnost premaguje prostorske razlike med krajem proizvodnje in porabe, vpliva na uresničitev procesa reprodukcije. Transportna dejavnost razvija in veča trg ter blagovno proizvodnjo. Tako je razvoj transportnega sistema vplival na nastanek novih industrijskih vej ter storitvenih dejavnosti, ki so vplivale na hitrejši razvoj ostalih industrijskih storitev in panog. V nekaterih še ne razvitih državah je bila izgradnja transportnega sistema ključen dejavnik njihovega gospodarskega razvoja (Ogorelc, 2004, str. 17–18).

Transport ima pomembno vlogo v narodnem gospodarstvu, zato moramo razvoj le-tega spodbujati kar se da vzporedno in celovito z drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Pri tem moramo uporabiti način, za katerega je značilno, da se razvoj transporta zabeleži in začrta v razvojni politiki posameznega gospodarstva. Tukaj je treba natančno proučiti transportno infrastrukturo (Ogorelc, 2004, str. 18).

Vedno večji obseg trgovanja med državami članicami EU je vplival na rast industrijske proizvodnje, kar je posledično povzročilo povečanje povpraševanja po transportnih storitvah. Vedno več podjetij je nastalo tudi izven mest, kar je prav tako vplivalo na tokove potnikov in blaga. Transportna storitev ima torej pomembno vlogo v proizvodnem procesu (Ogorelc, 2004, str. 18–19).

Zavedati se moramo, da je transport ključen dejavnik, prek katerega se povezujejo ljudje in narodi, tako v kulturnem kot tudi sociokulturnem smislu. Današnji, sodobni transport ne pozna meja med posameznimi državami, zato je zanj značilno, da je univerzalen. Ne nazadnje je treba transport proučevati in raziskovati kot družbeni fenomen, ki vpliva na zdravje ljudi, varnost in porabo prostora (Ogorelc, 2004, str. 19).

Ključna in hkrati tudi temeljna dejavnost transportne storitve je premeščanje ljudi, blaga in informacij iz ene geografske točke na drugo. Iz tega je razvidno premagovanje geografskega prostora. Rezultat premagovanja prostora se mora izkazovati v spremembi kraja nahajanja. Temeljna elementa, ki vplivata na premagovanje geografskega prostora, sta razdalja ter število potnikov oziroma masa tovora (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 66).

Kakovost transporta merimo s pomočjo elementov, ki se med seboj dopolnjujejo in prepletajo. Kadar se odločamo za izbiro najoptimalnejšega transportnega sredstva in transportne poti, moramo te elemente med seboj primerjati in posledično izbrati najboljšo različico (Logožar, 2004, str. 73).

Logožar (2004, str. 73–74) navaja devet elementov kakovosti transporta. Podrobnejša opredelitev elementov se nahaja v prilogi 1. Kakovost transporta ugotavljamo s pomočjo naslednjih elementov: hitrost, varnost, množičnost, rednost, točnost, pogostost, dostopnost, udobnost ter poraba energije in varnost okolja.

Država se z vključitvijo v mednarodne gospodarske tokove razvija, na kar ima pomemben vpliv tudi kakovost transportnega sistema. Prav zaradi tega moramo pri načrtovanju mednarodne logistike upoštevati sledeče (Ogorelc, 2004, str. 20–21):

- celovitost transporta;
- razdaljo in čas trajanja transporta;

- klimatske razmere;
- posebne zahteve pri dokumentaciji.

1.4 Oblike in vrste transporta

Avtorji različno delijo oblike in vrste transporta, ne glede na delitev pa vsi zajamejo vse bistvene vrste in oblike.

Štor, Mušinovič in Urbancl (2011, str. 66–67), Ogorelc (2004, str. 43) in Žohar (2005, str. 141) uporabljajo enako delitev, ki pa se nekoliko razlikuje od delitve, ki so jo uporabili in predstavili Jakomin, Zelenika in Medeot (2002, str. 21–25).

Jakomin, Zelenika in Medeot (2002, str. 21–25) so mnenja, da je transport zelo kompleksen tehnološki, ekonomski, tehnični, organizacijski in družbeni fenomen. Prav zaradi kompleksnosti pojma delijo transport glede na osem kriterijev, katerih podrobnejša delitev in predstavitev se nahaja v prilogi 2. Ti kriteriji so sledeči:

- sredina, v kateri poteka;
- državnopravni pomen območja;
- prometne površine oziroma poti;
- prostorska oddaljenost;
- vrste prometnih sredstev;
- predmet oziroma objekt prometa;
- uporabnik prometa;
- tehnološko-organizacijska oblika transporta.

Ostali avtorji, Štor, Mušinovič in Urbancl (2011, str. 66–67), Ogorelc (2004, str. 43) in Žohar (2005, str. 141), delijo transport glede na pet vidikov:

- značilnosti medija;
- objekt prevoza;
- način organiziranja;
- teritorialni vidik;
- oddaljenost.

Klasična delitev ali delitev, pri kateri se upošteva značilnost medija, deli transport na zračni, vodni in kopenski (kontinentalni) transport. Značilnosti transportnih poti delijo transport na zračni, cestni, železniški, cevovodni, pomorski in transport po notranjih vodnih poteh (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 66–67).

Vidik, ki se nanaša na objekt prevoza, deli transport na tovorni in potniški (osebni) transport. S tehnološko-organizacijskega vidika pa se transport deli na redni (linijski), priložnostni (svobodni ali transport od primera do primera) in občasni transport (Štor, Mušinič & Urbanč, 2011, str. 67).

Teritorialni vidik deli transport na dve vrsti, in sicer na domači (notranji) in mednarodni transport. Slednji se še podrobneje deli na tranzit (transport poteka prek ene ali več držav) in transport med dvema ali več državami (Štor, Mušinič & Urbanč, 2011, str. 67).

Glede na oddaljenost se transport deli na medkrajevni (daljinski) in lokalni (krajevni). Ločnico med obema vrstama transporta je zelo težko določiti, zato avtorji medkrajevno vrsto transporta delijo še na transport na manjše razdalje (pod 60 km) in transport na večje razdalje (nad 60 km). Transport ljudi se po istem kriteriju deli na krajevni (mestni), medkrajevni in primestni transport ljudi. Zadnja delitev pa se nanaša na kriterij organiziranosti transporta, kjer se transport deli na javni transport in transport za lastne potrebe (Štor, Mušinič & Urbanč, 2011, str. 67).

V nadaljevanju je predstavljen cestni transport, natančneje cestni tovorni transport, saj je temelj mojega magistrskega dela ravno cestni tovorni transport, na podlagi katerega so predstavljeni obdavčitev in posebnosti transportne storitve ter obdavčitev plače voznikov tovornih vozil. Slednji namreč na podlagi pogodbe o zaposlitvi izvajajo storitve cestnega prevoza blaga tako po Sloveniji kot tudi izven njenih meja.

1.4.1 Cestni transport

V Evropi večina transporta blaga in ljudi še vedno poteka po cestah, zato je cestni transport najpomembnejša vrsta transporta. Povpraševanje po transportu v Evropi nenehno raste. Tudi napovedi za prihodnost so pozitivne in naraščajoče. Evropska komisija je ocenila, da se bo obseg potniškega transporta do leta 2050 povečal za več kot 50 %, obseg tovornega pa za več kot 80 % glede na leto 2013. Da so napovedi ugodne, priča tudi podatek, ki nakazuje, da se je tovorni transport kljub hudi gospodarski krizi v letu 2008 povečal. Povečanje obsega tovornega transporta je omogočil predvsem cestni tovorni transport, ki je v letu 2013 predstavljal kar 49 % celotnega prevoženega blaga v EU (Evropska agencija za okolje, 2016, str. 5, 13).

Cestni transport se deli na cestni daljinski in lokalni transport oziroma transport na krajših razdaljah. Za transport na krajših razdaljah je značilno, da ponudniki potniškega transporta konkurirajo z železniškim transportom ljudi, medtem ko prevozniki cestnega tovornega prometa nimajo bistvenih konkurentov (Štor, Mušinič & Urbanč, 2011,

str. 76). Tukaj pridejo do izraza prednosti, ki ločijo cestni transport od ostalih panog transporta (Gerič, 2010, str. 35):

- hitrost;
- dostopnost (»od vrat do vrat« prevoz);
- prilagodljivost posebnim zahtevam uporabnika,
- udobnost vožnje in lahka manevracija;
- možnost sledenja s pomočjo GPS naprav in drugih računalniških naprav;
- direktnost prevoza, pri čemer se izognemo vmesnim nepotrebnim manipulacijam in transportnim tveganjem;
- prilagodljivost tovoru (velikost in teža vozila).

Gerič (2010, str. 35) navaja tudi nekaj pomanjkljivosti cestnega transporta, zaradi katerih imajo prednost druge vrste transporta:

- omejena obremenitev;
- zakonodaja glede obveznih počitkov voznikov ter delovnega časa,
- odvisnost od vremenskih razmer,
- nizka varnost,
- onesnaževanje okolja.

Prevoznik, ki opravlja storitev transportne dejavnosti, mora po Zakonu o prevozih v cestnem prometu (ZPCP-2-NPB8), Ur. l. RS, št. 6/16, s strani OZS ali GZS pridobiti licenco, ki mu zakonsko omogoča izvajanje transportnih dejavnosti (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 76).

1.4.1.1 Cestni tovorni transport

Cestni tovorni transport je podvrsta cestnega transporta. Zanj je značilno prevažanje blaga, materialov in surovin. ZPCP-2-NPB8 v 83. členu definira cestni tovorni transport kot prevoz blaga v notranjem in mednarodnem cestnem prometu prek izvajanja prevoza za lastne in komercialne namene.

Prevoz blaga v komercialne namene je definiran v 84. členu ZPCP-2-NPB8 kot transport blaga, za katerega je značilno, da so cena, relacija in drugi potrebni cestni pogoji jasno določeni v pogodbi, ki je sklenjena med naročnikom prevoza in prevoznikom, ki transport opravi.

Predstavljena vrsta transporta je registrirana pod standardno klasifikacijsko številko dejavnosti H49.410 – cestni tovorni promet (ang. Freight transport by road), ki spada v področje Promet, logistika in komunikacije. Pod SKD 2008 H49.410 je bilo v Sloveniji

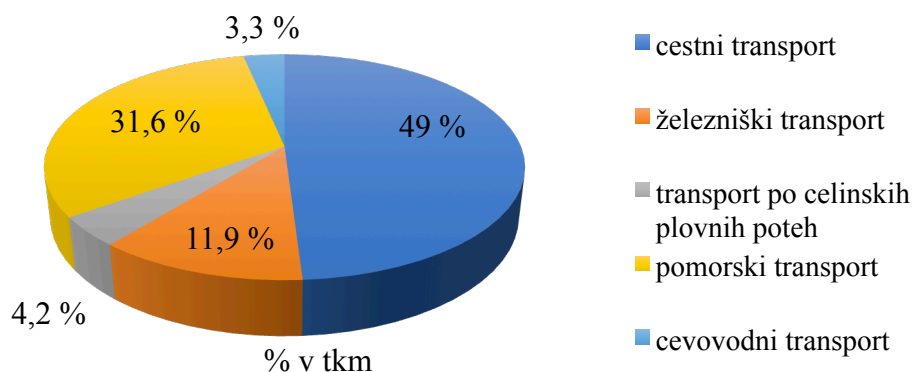
leta 2016 registriranih 5.666 podjetij od vseh registriranih, ki jih je 196.072. V letu 2015 je bilo število vseh registriranih podjetij nekoliko manjše, znašalo je 191.863, od tega je bilo 5.668 takih podjetij, ki opravljajo storitve cestnega blagovnega transporta (SURS, brez datuma). Tudi podatki za EU so za transportno stroko zadovoljivi. Podatek, vezan na EU (28 držav članic) za leto 2015, nakazuje, da je bilo od vseh 1.188.633 registriranih podjetij kar 49,53 % oziroma 588.745 podjetij registriranih pod SKD 2008 Freight transport by road (European Commission, brez datuma a).

Da je storitev cestnega blagovnega transporta v Sloveniji vse bolj pomembna in prevladujoča vrsta transporta, potrjujejo številni podatki. Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) navaja, da je bilo v 3. četrtletju leta 2017 v Sloveniji v notranjem transportu prepeljanega za 18 % več blaga kot v istem obdobju preteklega leta, leta 2016. Odstotek prepeljanega blaga v mednarodnem transportu se je v istem obdobju prav tako povečal, in sicer za 9 %. Tudi fizične in pravne osebe so v 3. četrtletju 2017 opravile več tonskih kilometrov kot leta 2016 v enakem četrtletju (Mlakar, 2018).

Cestni tovorni transport je torej pomemben dejavnik gospodarstva v posameznih državah. Tudi v Sloveniji je tako, saj se je gospodarstvo izboljšalo, posledično pa se je povečala tudi aktivnost cestnega tovornega transporta. Napovedi za prihodnost nakazujejo pozitivno rast tako gospodarstva kot tudi aktivnosti cestnega tovornega transporta (Sternad, 2018).

Po podatkih so cestna tovorna vozila z nosilnostjo 2 toni ali več, ki so registrirana v Sloveniji, v letu 2016 prepeljala 75.052.000 ton blaga oziroma 18.714.800.000 tkm. Od tega 2.134.900.000 tkm predstavlja notranji prevoz blaga, 16.579.900.000 tkm pa mednarodni prevoz blaga (SURS, brez datuma).

Slika 1: Transport blaga glede na vrsto transporta

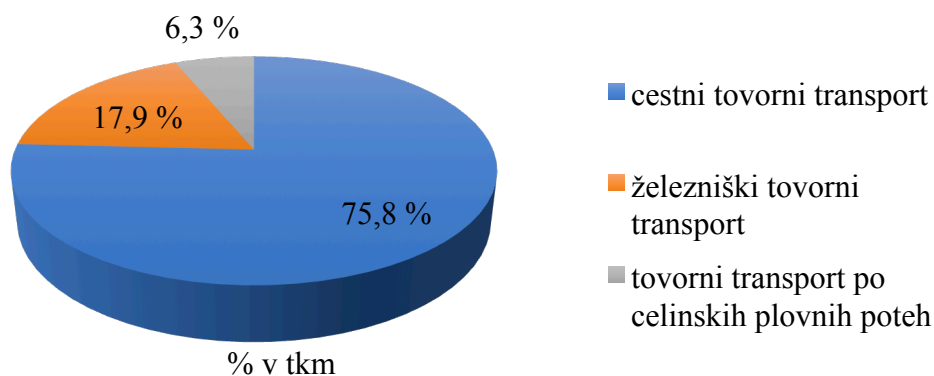
Vir: European Commission (2017, str. 19).

Poglejmo še razmere v EU. Iz podatkov, ki so razvidni na sliki 1 in se navezujejo na leto 2015, je razvidno, da je bilo 3.516.000.000.000 tkm blaga prepeljanega med 28 državami članicami EU z različnimi vrstami transporta. Na prvem mestu je cestni transport blaga z 49 %, takoj za njim pa pomorski transport z 31,6 %. Ostalih treh vrst transporta so se posluževali v mnogo manjšem odstotku (European Commission, 2017, str. 19).

Tudi slika 2 se navezuje na transport blaga, ki je nekoliko bolj specifičen. Predstavlja deleže transportiranega blaga v tkm v letu 2015, pri katerem so se države članice EU posluževale samo celinskega transporta (European Commission, brez datuma a).

S 75,8 % je na prvem mestu cestni tovorni transport, sledita pa mu železniški transport z 18 % ter tovorni transport po celinskih plovnih poteh s 6,3 %. Ne glede na indikatorje in specifičnost merjenja torej prevladuje transport blaga po cestah (European Commission, brez datuma a).

Slika 2: Tovorni celinski transport glede na vrste transporta

Vir: European Commission (brez datuma a).

Tudi za Slovenijo je značilno, da se največ blaga prepelje s kopenskim blagovnim transportom, ki vključuje transport po cestah in železnicah. Odstotek je že dve leti zapored, v letu 2015 in 2016, enak in znaša 81,1 (SURS, brez datuma).

Sternad (2018) dodaja, da je Slovenija po določenih specifičnih kazalnikih učinkovita ter uspešna v cestnem tovornem transportu. Poudarja pa, da je treba v prihodnjih obdobjih pozornost posvetiti digitalizaciji transportnih procesov, boljši izkoriščenosti prostora v tovornih vozilih ter planiranju transportnih poti.

1.4.1.1.1 Transportna sredstva v cestnem tovornem transportu

Cestni blagovni transport se lahko izvaja s cestno suprastrukturo oziroma z dvema osnovnima vrstama transportnih sredstev – motorna vozila in priklopna vozila (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 76).

Motorna vozila (ang. motor vehicles) so cestna tovorna vozila, ki prevažajo tovor. Za tovorna vozila je značilna močna konstrukcija, ki se prilagaja vrsti tovora, ki ga tovorno vozilo prevažata. Motorno vozilo je v 3. členu Zakona o motornih vozilih (ZMV-1), Ur. l. RS, št. 75/17, opredeljeno kot vozilo, ki je namenjeno prevažanju blaga po cestah z močjo lastnega motorja, kamor ne spadajo kolesa s pomožnim motorjem in tirna vozila.

Glede na obliko delimo tovorna motorna vozila (ang. goods vehicles) na (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 79–81):

- tovornjak (ang. lorry);
- zaprti tovornjak;
- odprti tovornjak;
- **vlačilec ali vlečno vozilo** (ang. road tractor) – vrsta motornega vozila z nalogo vleke priklopnega vozila ali izključno za vleko vozil;
- cisterna;
- dostavno vozilo;
- tovornjak za prevoz živine;
- prekucnik.

ZMV-1 je v 3. členu opredelil **priklopno vozilo** (ang. trailing vehicle) kot vozilo, ki je konstruirano tako, da ga vleče drugo vozilo. Glede konstruiranosti je lahko priklopno vozilo polpriklopnik, priklopnik z vrtljivim ojesom ali priklopnik s centralno osjo. Za **polpriklopnik** (ang. semi-trailer) je značilno, da nima sprednje osi, saj se s sprednjim delom opira na vlačilec. Na drugi strani pa je **priklopnik** (ang. trailer) neke vrste tovornjak s prikolico, kar pomeni, da sta med seboj povezana tako vlečno vozilo, kakor tudi priklopno vozilo. V cestnem transportu se tako udeležujeta kot celota (Gerič, 2010, str. 41).

Transportna sredstva se razlikujejo po mnogih lastnostih. Ena od njih je zagotovo nosilnost. Na podlagi le-te se vozila delijo v tri skupine (Štor, Mušinovič & Urbancl, 2011, str. 77):

- težka tovorna vozila z nosilnostjo, večjo od 9 ton (sem spadajo vlačilci – vlečna vozila, za katere je značilno, da je blago naloženo na priklopno vozilo);

- srednja tovorna vozila z nosilnostjo do 9 ton (zanje je značilno, da lahko priklopijo še priklopno vozilo zaradi močnejšega pogonskega agregata);
- lahka motorna vozila z nosilnostjo do 9 ton.

Tudi vrsta tovora vpliva na pravilno izbiro in posledično uporabo tovornega vozila. Pri tem lahko izbiramo med (Štor, Mušinovič & Urbanc, 2011, str. 77):

- univerzalnimi vozili ali vozili za prevoz suhega tovora;
- vozili za razsuti tovor;
- cisternami ali vozili za tekoči tovor;
- vozili za posebne namene, kamor spadajo komunalna vozila, vozila za prevoz živih živali, hladilniki za prevoz živil, vozila za prevoz avtomobilov ter cisterne za prevoz nevarnega ali navadnega tovora.

Za lažjo predstavo, kako pomemben je cestni tovorni transport, pogledajmo še nekaj statističnih podatkov. SURS je zabeležil, da so v 3. četrtletju leta 2017 registrirana slovenska tovorna motorna vozila prepeljala 23.000.000 ton tovora in posledično opravila 5,2 milijarde tkm. Če primerjamo podatke za isto obdobje preteklega leta (leto 2016), so pri tem opravila za 14 % več tkm in posledično prepeljala za 15 % več tovora. Tudi število prevoženih kilometrov se je povečalo za 11 %, in sicer na 329.000.000 km (Mlakar, 2018).

Ker povsem enakih podatkov po kategorijah tako za Slovenijo kot EU ni mogoče pridobiti, so v nadaljevanju predstavljene samo najpomembnejše kategorije. V Sloveniji je bilo na dan 31.12.2016 registriranih 1.469.501 vozil. Od tega je bilo 1.424.934 motornih ter 44.567 priklopnih vozil. Od vseh motornih vozil je bilo 103.397 tovornih motornih vozil, med katerimi prevladujejo tovornjaki – lorries (75.606) in vlačilci – road tractors (12.981). Med priklopnimi vozili prevladujejo tovorna priklopna vozila, ki jih je bilo ob koncu leta 2016 31.170. Med vsemi tovornimi priklopnimi vozili je bilo 21.237 priklopnikov (ang. trailers) in 9.933 polpriklopnikov (ang. semi-trailers) (SURS, brez datuma).

Tabela 1 prikazuje primerjavo med EU in Slovenijo v letu 2015. V obeh primerih je bilo največ tovora prepeljanega prav z vlačilcem in polpriklopnikom. V Sloveniji so tako z omenjeno vrsto vozila prepeljali 14.855.000.000 tkm blaga, v EU pa 1.170.117.000.000 tkm blaga, kar predstavlja 77,6 % vsega prepeljanega blaga v tkm. Podatki so tudi za večino ostalih držav članic EU podobni, kar pomeni, da so skoraj vse članice prepeljale več kot 60 % blaga z vlačilcem in polpriklopnikom. Izjemi sta Finska in Švedska, ki sta več kot 70 % blaga prepeljali s kombinacijo tovornjaka in priklopnika (Eurostat, 2017, str. 108).

Tabela 1: Cestni tovorni transport glede na osno konfiguracijo v letu 2015 v mio tkm

	Tovornjaki	Tovornjaki + polpriklopniki	Vlačilci + polpriklopniki	Skupaj
Evropska unija (28 držav članic)	148.246	188.507	1.170.117	1.507.406
Slovenija	847	2.194	14.855	17.902

Vir: Eurostat (2017, str. 107).

Ker so v nadaljevanju magistrskega dela za prikaz praktičnih primerov uporabljeni dejanski podatki iz podjetja, ki ima v lasti samo vlačilce in polpriklopnike, je ta vrsta vozil toliko bolj poudarjena.

2 OBDAVČITEV TRANSPORTNE STORITVE

Namen poglavja je podati jasno sliko o tem, kako so transportne storitve, ki jih opravljajo transportna podjetja, z veljavno licenco obdavčena tako v Sloveniji kot tudi izven njenih meja. Od opravljenih transportnih storitev se obračunava in plačuje davek na dodano vrednost.

2.1 Pravne podlage

DDV je bil v Sloveniji prvič uveden leta 1999. S tem je nadomestil takratni prometni davek. Prvi Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV), Ur. l. RS, št. 89/98 je bil objavljen v Uradnem listu RS dne 23.12.1998. Veljati je začel petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, torej 07.01.1999, v uporabi pa je od 01.07.1999, razen posameznih določb, vezanih na 71.–76. člen omenjenega zakona, ki se začnejo uporabljati z dnem uveljavitve zakona. 22. januarja 1999 je bil objavljen Pravilnik o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV_PIZDDV), Ur. l. RS, št. 4/1999, ki podrobneje določa uporabo in izvajanje ZDDV. Pravilnik je začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, uporabljati pa se je začel 01.07.1999.

S tem, ko je Slovenija uvedla DDV, je izpolnila pomembno stopnjo harmonizacije svojega, slovenskega sistema, s sistemom EU. S tem je poskrbela za izenačitev obdavčitve prometa blaga in storitev z drugimi državami članicami EU (Klun & Jovanović, 2017, str. 29 in 64).

Zakon o davku na dodano vrednost in pravilniki, ki se nanašajo nanj, so se od uveljavitve nenehno spreminjali. Največje spremembe in dopolnitve je zakon doživel leta 2004, ko je Slovenija postala članica EU. Z vstopom v območje EU se je slovenski

sistem DDV spremenil v posameznih elementih. Za promet blaga in storitev med državami članicami EU smo tako pričeli uporabljati izraz intrakomunitarni ali znotrajskupnostni promet (intrakomunitarna pridobitev iz druge države članice EU in intrakomunitarna dobava v drugo državo članico EU) (Čok in drugi, 2014, str. 44–45). Na območju EU je DDV obvezna in pomembna oblika obdavčitve prometa blaga in storitev, ki se uporablja v več kot 100 državah sveta (Klun & Jovanović, 2017, str. 64).

Bohorič in Oštir (2006, str. 35) dodajata, da je evropska zakonodaja oziroma pravni red EU z vstopom Slovenije v EU postal del slovenske zakonodaje. Na posameznih področjih, ki so v izključni pristojnosti EU, ima zakonodaja EU prednost pred nacionalno zakonodajo.

16.11.2006 je bil objavljen Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Ur. l. RS, št. 117/06, ki je bil do danes deležen precej sprememb in popravkov. Ob koncu leta, natančneje 30.12.2006, je bil v Uradnem listu RS objavljen Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1_PIZDDV), Ur. l. RS, št. 141/2006, ki je začel veljati 01.01.2007. Navedeni pravilnik se je navezoval na ZDDV-1. Večja sprememba je sledila tudi leta 2010, ko je bil na zahtevo direktiv EU 29.10.2010 v Uradnem listu RS objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1C), Ur. l. RS, št. 85/10, ki je stopil v veljavo 01.01.2011. V letu 2011 se je oblikovalo tudi uradno prečiščeno besedilo št. 3. Sledilo je več sprememb in dopolnitev, ki so do danes oblikovale ZDDV-1-NPB11, ki je v nadaljnjem besedilu tudi temelj vsebine.

Prva direktiva iz leta 1967 je vplivala na poenotenje sistema DDV. Izmed vseh direktiv, ki so ji sledile, je najpomembnejša Šesta direktiva Sveta 77/388/EGS z dne 17.05.1977. Zajema vse spremembe o usklajevanju zakonodaje med državami članicami EU, še posebej na področju sistema DDV. Šesta direktiva Sveta je polna posebnosti, izjem in prehodnih določil. Ena izmed posebnosti, vredna omembe, je davčna stopnja, ki na podlagi Šeste direktive Sveta ni določena, kar pomeni, da jo države članice EU določijo same. Šesta direktiva Sveta glede davčnih stopenj določa samo minimalne vrednosti tako splošnih kot tudi znižanih stopenj. Navaja, da je splošna stopnja lahko samo ena in ne sme biti nižja od 15 % ter da lahko posamezna država članica EU določi dve znižani davčni stopnji, ki ne smeta biti nižji od 5 % (Bohorič & Oštir, 2006, str. 39).

Sistem obračunavanja in plačevanja DDV je v Sloveniji usklajen z zgoraj navedeno Šesto direktivo Sveta 77/388/EGS. To je navedeno in poudarjeno v 1. členu ZDDV-1. Za transakcije v in izven EU ter za transakcije med državami članicami znotraj EU je torej značilen enoten sistem DDV (Bohorič & Oštir, 2006, str. 169).

2.2 Davek na dodano vrednost

Davek na dodano vrednost ali DDV (ang. Value-added tax ali VAT) je obvezna in pomembna oblika obdavčitve prometa blaga in storitev tako v Sloveniji kot tudi v EU. DDV je splošen davek na porabo, kar pomeni, da se ga obračunava v vseh fazah prometa blaga in storitev, in sicer od faze proizvodnje pa do faze končne potrošnje (Klun & Jovanović, 2017, str. 64). Poimenovali bi ga lahko tudi neto vsefazni prometni davek. To pomeni, da se davek obračuna v vseh fazah proizvodno-distribucijskega procesa, samo za vrednost, ki je bila blagu ali storitvi dodana v posamezni fazi, hkrati pa se odšteje vrednost DDV, ki je bila obračunana v predhodni fazi. Vidimo lahko, da posameznega davčnega zavezanca bremeni vrednost DDV, ki se ga obračuna na vrednost, ki jo je ustvaril v fazi pri posameznem blagu ali storitvi (Bohorič & Oštir, 2006, str. 160).

Izmed treh možnih oblik in načinov obračunavanja DDV se v Sloveniji in mnogih drugih državah uporablja **potrošna oblika DDV**, za katero je značilno, da je to nevtralna oblika kapitalno in delovno intenzivnih panog, saj ne razlikuje med tekočimi in kapitalskimi vlaganji. Nevtralnost se izkazuje tudi pri odločitvah davčnih zavezancev glede porabe in varčevanja. Pri potrošni obliki se davčna osnova izračuna kot razlika med prodajno in nabavno ceno brez davka (Klun & Jovanović, 2017, str. 64–65).

Poznamo tri tehnike obračunavanja DDV (Klun & Jovanović, 2017, str. 65):

- **indirektna odštevalna metoda**: davek obračunamo tako, da od davkov, ki so bili obračunani pri prodaji (prodajni ali izstopni DDV), odštejemo davke, ki so bili plačani ob nabavi (nakupni ali vstopni DDV). Metoda omogoča različne davčne stopnje pri nabavi in prodaji;
- **direktna odštevalna metoda**: višino davka izračunamo tako, da na davčno osnovo (razlika med vrednostjo prodaje in nabave) apliciramo davčno stopnjo;
- **seštevalna metoda**: za to metodo je značilno, da je treba najprej določiti davčno osnovo kot razliko med bruto investicijami in bruto dodano vrednostjo ter na dobljeno osnovo aplicirati davčno stopnjo.

Izmed vseh treh navedenih metod se v praksi najpogosteje uporablja prva, indirektna odštevalna metoda, ki jo imenujemo tudi **kreditna metoda** (Klun & Jovanović, 2017, str. 65).

Omeniti je treba tudi delitev davkov na direktne (neposredne) in indirektno (posredne) davke. DDV uvrščamo med **posredne davke**, za katere je značilno, da končnega davčnega bremena ne nosi davčni zavezanec, ampak je davčno breme preneseno na drugo osebo, večinoma na končnega kupca. Posredni davki se uporabljajo pri obdavčitvi blaga in storitev, kar pomeni, da bremenijo porabo (davek na potrošnjo) (Bohorič &

Oštir, 2006, str. 33–34). Posredni davki lahko pri mednarodni menjavi povzročajo dvojno obdavčitev storitev ali blaga. Z namenom, da bi se dvojni obdavčitvi izognili, se v praksi uporabljata dve načeli (Klun & Jovanović, 2017, str. 65–66):

- **načelo destinacije** (ang. destination principle) ali **načelo države uvoznice**: to načelo nakazuje, da se blago obdavči po davčni stopnji države uvoznice, kar pomeni, da država uvoznica odmeri davek ter pobere davčne prihodke;
- **načelo porekla blaga** (ang. origin principle) ali **načelo države izvoznice**: načelo stremi k temu, da se blago obdavči po davčni stopnji države izvoznice, ki najprej davek odmeri ter ga kasneje tudi pobere. Končni potrošniki/kupci plačajo DDV po davčni stopnji, ki je značilna za državo, v kateri so opravili nakup. Predstavljeno načelo zagotavlja menjalno učinkovitost, ki se izkazuje v tem, da je blago v tujini davčno obravnavano enako, kot če bi se prodalo na domačem trgu.

V praksi se med davčnimi zavezanci znotraj EU uporablja pretežno načelo države uvoznice, ki poskrbi za proizvodno učinkovitost, kar pomeni, da je domače in tuje blago enako davčno obravnavano (Klun & Jovanović, 2017, str. 65–66). Čok in drugi (2014, str. 45) dodajajo, da se v praksi za navedeno načelo pogosteje uporablja izraz **načelo namembnega kraja**. Načelo države izvoznice pa se uporablja v primerih, ko davčni zavezanec proda blago davčnemu nezavezancu ali končnemu potrošniku (kupcu). V tem primeru je blago obdavčeno po predpisih države, v kateri se blago ob nakupu nahaja.

ZDDV-1-NPB11 v 3. členu navaja transakcije, ki so predmet obdavčitve z DDV. To so:

- dobava blaga;
- pridobitev blaga znotraj EU;
- opravljanje storitev;
- uvoz blaga.

Magistrsko delo se navezuje na transportne storitve, ki so obdavčene z DDV, zato je v nadaljevanju predstavljena obdavčljiva transakcija opravljanja storitve. Posebnosti in značilnosti le-te so opisane v nadaljnjih poglavjih. Prevozne oziroma transportne storitve so v sistemu DDV različno obravnavane, saj so ne nazadnje odvisne od vrste transporta in drugih pomembnih dejavnikov, ki so navedeni v zakonu. Namen magistrskega dela je teorijo predstaviti tudi na dejanskih praktičnih primerih, ki se navezujejo na izbrano slovensko transportno podjetje, zato so izbrane vrste transportnih storitev teoretično in praktično natančneje predstavljene v nadaljnjih podpoglavjih.

2.2.1 Davčni zavezanec

Davčnega zavezanca (ang. taxable person) opredeli 5. člen ZDDV-1-NPB11 kot vsako osebo, fizično ali pravno, domačo ali tujo, ki samostojno (neodvisno) opravlja katero koli ekonomsko dejavnost, pri kateri sta končni rezultat opravljene dejavnosti in sam namen nepomembna. Opredeljeni davčni zavezanec mora biti vpisan v sodni ali drugi ustrezn register ali zakonsko določeno evidenco. Ekonomska dejavnost, ki jo davčni zavezanec opravlja, obsega storitveno, proizvodno, trgovsko in predelovalno dejavnost, kakor tudi dejavnost, povezano s kmetijstvom in rudarstvom. Med ekonomsko dejavnost se šteje tudi izkoriščanje premoženjskih pravic in premoženja z namenom doseganja trajnega dohodka.

Glede obveznosti identifikacije za DDV delimo davčne zavezance na tiste, ki so identificirani za DDV, in tiste, ki niso. Davčni zavezanec, identificiran za DDV (ang. person identified for VAT), pridobi na podlagi zahtevka od pristojnega davčnega urada identifikacijsko številko za DDV oziroma davčno številko. Prav tako mora vsak davčni zavezanec pristojni davčni urad obvestiti o začetku opravljanja dejavnosti ter o morebitnih spremembah ali prekinitvah delovanja (ZDDV-1-NPB11).

Davčni zavezanec mora zahtevek, natančneje Obrazec DDV-P2 ali Obrazec DDV-P3 z naslovom Zahtevka za izdajo identifikacijske številke za DDV, oddati v elektronski obliki prek sistema eDavki. Obrazec DDV-P3 izpolnijo davčni zavezanci domačini, državljani Slovenije, Obrazec DDV-P3 pa tuji davčni zavezanci (FURS, 2018e, str. 6). Oba navedena obrazca sta dostopna na spletni strani Ministrstva za finance pod naslovom Davek na dodano vrednost (DDV) v kategoriji Davki in druge dajatve (FURS, brez datuma e).

Davčna številka, ki se dodeli posameznemu davčnemu zavezancu na podlagi zahtevka, je identifikacijski znak, ki se uporablja pri vseh davkih. Predstavlja naključno izbrano osemestno številko, ki je kontrolirana po modelu 11. To pomeni, da je prvih sedem števil izbranih naključno, zadnja, osma številka, pa predstavlja kontrolno številko. Zakon lahko določi, da se davčni številki dodajo dodatne številčne ali črkovne predpone. Tako ima davčna številka slovenskih davčnih zavezancev predpono SI, ki predstavlja kodo države Slovenije (npr. SI 12345678). Davčna številka je potrebna zaradi enotne opredelitve in povezovanja podatkov v različnih davčnih evidencah, ki jih vodi davčni organ (FURS, 2018e, str. 6–7; FURS, brez datuma c).

Davčni zavezanec, izvajalec storitev (v nadaljevanju izvajalec), mora na način, ki ga določa Uredba 282/2011 v 18. členu, ugotoviti status prejemnika prevoznih in drugih storitev. Sprva mora izvajalec ugotoviti, ali ima prejemnik storitev sedež v drugi državi članici EU ali izven območja EU. Prejemnik storitev s sedežem v drugi državi članici je davčni zavezanec, če je izvajalcu sporočil svojo davčno številko ter je izvajalec preveril

njeno veljavnost. Prav tako pa lahko izvajalec prejemnika smatra za davčnega zavezanca tudi v primeru, ko le-ta še ni prejel davčne številke, vendar je izvajalca o tem obvestil z dokazilom o vložitvi zahtevka za izdajo davčne številke ali prek drugega veljavnega dokazila (Zupančič, 2018, str. 50).

Po ugotovitvah, da ima prejemnik storitev sedež izven območja EU, lahko izvajalec prejemnika šteje za davčnega zavezanca, če (Zupančič, 2018, str. 51):

- mu je le-ta predložil potrdilo o opravljanju ekonomske dejavnosti s strani njegovega davčnega organa;
- izvajalec ne razpolaga z navedenim potrdilom, vendar ima prejemnikovo davčno številko ali katero koli drugo številko oz. dokazilo, iz katerega je razvidno, da je prejemnik davčni zavezanec. Seveda je potrebno preverjanje veljavnosti dobljenih podatkov.

2.2.2 Obdavčljiva transakcija

Obdavčljiva transakcija (ang. taxable transaction) opravljanja storitev predstavlja storitev, ki jo davčni zavezanec opravi na območju Slovenije v okviru opravljanja svoje ekonomske dejavnosti za plačilo. Natančneje jo definira 14. člen ZDDV-1-NPB11, in sicer kot vsako transakcijo, ki ne predstavlja dobave blaga. Opravljanje storitev med drugim vključuje tudi transakcije opravljanja storitev za neposlovne namene, opravljanja storitev v svojem imenu ali na račun druge osebe, odstopa premoženjskih pravic, opravljanja storitev na podlagi odločbe državnega zbora ali zakona ter transakcije obvezne opustitve stanja ali dejanja, ki je definirana kot prenehanje s konkuriranjem na trgu z drugimi podjetji (ZDDV-1-NPB11; ZDDV-1_PIZDDV-NPB19).

2.2.3 Kraj obdavčitve

Kraj obdavčitve (ang. place of taxation) se določa na podlagi posameznih transakcij, ki so predmet obdavčitve. V letu 2010 se je pravilo obdavčitve storitve spremenilo (Klun & Jovanović, 2017, str. 69). Spremenjeno, danes še vedno veljavno pravilo, je zabeleženo v 25. členu ZDDV-1-NPB11. Navedeni člen v splošnem opredeljuje kraj opravljanja storitev kot kraj, kjer ima davčni zavezanec, prejemnik storitev, sedež svoje dejavnosti ali stalno poslovno enoto. V primeru, da sedeža ali stalne poslovne enote ni, se kot kraj opravljanja storitve šteje kraj, kjer ima davčni zavezanec prejemnik svoje stalno ali začasno prebivališče. Iz zapisanega pravila lahko izhajamo, da se med dvema davčnima zavezancema uporablja načelo namembnega kraja (kraj storitve je kraj, kjer se nahaja naročnik storitve). Klun in Jovanović (2017, str. 69) navajata, da se staro pravilo uporablja samo še v primeru, ko davčni zavezanec opravi storitev prejemniku, ki

ni davčni zavezanec, torej končnemu potrošniku. V tem primeru se kot kraj obdavčitve šteje kraj, kjer ima davčni zavezanec, izvajalec storitev, sedež svoje dejavnosti ali stalno poslovno enoto. Če sedeža ali stalne poslovne enote ni, se kot kraj obdavčitve šteje kraj, kjer ima davčni zavezanec izvajalec svoje stalno ali začasno prebivališče (ZDDV-1-NPB11).

Opredelitev davčnega zavezanca po 5. členu ZDDV-1-NPB11 v poglavju 2.2.1 je treba za namene uporabe pravil o kraju opravljanja storitev nekoliko razširiti, da bo ustrezalo opredelitvi v 24. členu ZDDV-1-NPB11. Tako sta med davčne zavezance vključeni še dve skupini oseb. Ker se te ne nanašajo na opravljanje transportnih storitev, v magistrskem delu niso podrobneje predstavljene (ZDDV-1-NPB11; Zupančič, 2018, str. 50).

Zakon navaja tudi sklop posebnih pravil za določanje kraja obdavčitve. V magistrskem delu je predstavljeno le posebno pravilo, ki se navezuje na opravljanje transporta blaga. Sprva je treba ločiti storitev transporta blaga znotraj in izven EU. Transport blaga znotraj EU pomeni, da se blago transportira na ozemlju držav članic EU, kar pomeni, da se kraj začetka transporta in namembni kraj nahajata v državah članicah EU (ZDDV-1-NPB11). Primeri poti, ki jih Ministrstvo za finance obravnava kot transport blaga znotraj EU, so sledeči: iz ene države članice EU v drugo, iz Slovenije v drugo državo članico EU in obratno ter iz Slovenije prek tretje države v drugo državo članico EU. V pojasnilu 423-63/2010/2, ki je bilo izdano Zvezi računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenija (v nadaljevanju Zveza RFR), pa Ministrstvo za finance pojasnjuje, da se za transport blaga znotraj EU šteje tudi transport, ki se izvede samo na enem ozemlju države članice, npr. samo na območju Slovenije (Zupančič, 2018, str. 52). Na drugi strani pa transport blaga izven EU predstavlja transportiranje blaga na ozemlju držav nečlanic EU (ZDDV-1-NPB11). Tudi v tem primeru Ministrstvo za finance podaja nekaj primerov poti izven EU: iz tretje države v Slovenijo, iz Slovenije v tretjo državo ali samo po ozemlju ene ali več tretjih držav (Zupančič, 2018, str. 52).

Drugi odstavek 28. člena ZDDV-1-NPB11 opredeljuje kraj opravljanja transporta blaga osebi, ki ni davčni zavezanec, kot kraj, kjer se transport blaga opravi pri upoštevanju prevoženih razdalji. Če se storitev transporta blaga opravi osebi, ki ni davčni zavezanec znotraj EU, se kot kraj obdavčitve šteje kraj, kjer se je transport pričel (kraj začetka prevoza). ZDDV-1-NPB11 definira tudi pojma namembni kraj in kraj začetka prevoza. Namembni kraj je po zakonu definiran kot kraj, kjer se transport blaga konča, medtem ko je kraj začetka transporta definiran kot kraj, kjer se transport blaga začne.

2.2.4 Obdavčljivi dogodek in davčna obveznost obračuna DDV

Obdavčljivi dogodek in obveznost obračuna DDV sta med seboj tesno povezana, saj obveznost obračuna DDV ne nastane, če pred tem ni bil izvršen obdavčljivi dogodek. Pravila, povezana z obdavčljivimi dogodki in obračunom DDV, so enaka tako za dobave blaga kot tudi za opravljene storitve. Ko transportno podjetje opravi svojo storitev in prepeljana blago prispe do naročnika, pomeni, da je bila storitev prevoznika opravljena, posledično pa nastane obdavčljivi dogodek, ki davčnemu zavezancu narekuje obračun in plačilo DDV (ZDDV-1-NPB11). Definicijo obdavčljivega dogodka navaja 32. člen ZDDV-1-NPB11 kot dogodek, prek katerega so bili izpolnjeni vsi pravni pogoji, ki so potrebni za nastanek obveznosti obračuna DDV. Po zakonu nastane obveznost obračuna DDV takrat, kadar ima davčni organ pravico zahtevati davek od posameznika, ki ga je dolžan plačati, kljub temu da je bilo morebiti dogovorjeno odloženo plačilo.

ZDDV-1-NPB11 v 33. in 33.a členu navaja posebne primere nastanka obdavčljivega dogodka ter obveznosti obračuna DDV pri dobavah blaga in opravljenih storitvah. Pri opravljeni storitvi, za katero račun še ni bil izdan, nastane obveznost obračuna DDV najpozneje na zadnji dan davčnega obdobja, v katerem je bila ta storitev opravljena. V primeru, da je plačilo izvršeno pred dejansko opravljenjo storitvijo, nastane obdavčljivi dogodek in obveznost obračuna DDV na dan prejema plačila ter od višine plačila. Za opravljanje storitev, za katere se izdajajo zaporedni računi in izvršujejo zaporedna plačila, nastane obdavčljivi dogodek in obveznost obračuna na zadnji dan obdobja, na katerega se zaporedni račun navezuje, vendar obdobje ne sme biti daljše od enega leta. Obdavčljiv dogodek in z njim obveznost obračuna DDV nastane tudi v primeru, ko je izdani račun za opravljeno storitev izdan pred 15. dnem v mesecu, ki sledi mesecu, v katerem je nastal obdavčljivi dogodek, ali na dan prejema predplačila (ZDDV-1-NPB11). Predplačilo, ki je bilo izvedeno za bodoče opravljeno transportno storitev med dvema davčnima zavezancema, je pri plačniku predplačila predmet samoobdavčitve, pri izvajalcu oziroma prejemniku predplačila pa predmet poročanja v davčnem obdobju plačila (Zupančič, 2018, str. 54).

Klun in Jovanović (2017, str. 68) navajata, da obstaja od leta 2006 dalje tudi posebna ureditev obračunavanja in plačevanja DDV **po plačani realizaciji** (načelo denarnega toka). Ta ureditev je uporabna za tiste davčne zavezance, katerih letni promet ne presega 400.000 EUR obdavčenega prometa brez DDV ter ni bojazni, da bi le-tega presegli v naslednjih 12 mesecih (ZDDV-1-NPB11). Obračun in plačilo DDV po plačani realizaciji pomeni, da se obračuna in plača DDV od prejetih plačil za opravljene dobave blaga in storitev oziroma da se v obračunu upošteva samo **vstopni DDV** (odbitni ali nakupni DDV, ang. Input VAT), ki je bil s strani zavezanca tudi plačan, ter tisti **izstopni DDV** (prodajni DDV, ang. Output VAT), ki je bil obračunan na računih, ki so bili davčnemu zavezancu plačani (Klun & Jovanović, 2017, str. 68). 131. člen

ZDDV-1-NPB11 v četrtem in petem odstavku navaja, da ne glede na 33. in 62. člen istega zakona pri uporabi posebne ureditve po plačani realizaciji nastane obveznost obračuna DDV na dan prejema plačila. Pravica do odbitka DDV pa nastane na dan, ko je davčni zavezanec izvršil plačilo. Zakon v členih 132–135 navaja pogoje za začetek uporabe, izključitve in prenehanje uporabe posebne ureditve po plačani realizaciji. Davčni zavezanec, ki uporablja ureditev po plačani realizaciji, mora davčnemu uradu prek obrazca DDV-SezPR poročati o neplačanih prejetih in izdanih računih na dan 31.12. tekočega leta. Navedeni obrazec davčni zavezanec odda elektronsko do 31.01. naslednjega leta (FURS, 2018e, str. 22).

2.2.5 Davčna osnova in davčna stopnja ter oprostitve DDV

Za obračun DDV moramo poznati davčno osnovo (ang. taxable amount). Osnova za obračun DDV je opredeljena v 36. členu ZDDV-1-NPB11 kot katero koli plačilo v storitvah, denarju ali stvareh, ki ga je oziroma ga bo pridobil izvajalec storitve ali dobavitelj blaga od naročnika, kupca ali tretje osebe. V davčno osnovo spadajo tudi trošarine, takse in drugi davki ter uvozne in druge dajatve, z izjemo DDV. Tudi postranski stroški, kamor uvrščamo stroške pakiranja, zavarovanja, transporta in provizije, ki jih izvajalec ali dobavitelj zaračuna naročniku storitev ali končnemu kupcu, povečujejo davčno osnovo za obračun DDV. Tekoči ali naknadni cenovni popusti in drugi rabati znižujejo vrednost davčne osnove ter posledično tudi višino obračunanega davka. Davčno osnovo znižujejo tudi zneski, ki jih od naročnika prejme davčni zavezanec kot povračilo stroškov, ki jih je plačal v imenu in na račun naročnika.

Opredeliti je treba, kako se ravna, kadar je opravljanje storitev transporta blaga zaračunana kot samostojna storitev ali pa kot del dobave blaga. Če je storitev transporta blaga zaračunana kot samostojna dejavnost, se davek od davčne osnove obračuna normalno po zakonsko določeni davčni stopnji ter ob upoštevanju vseh potrebnih, zakonsko določenih pravil. V primeru, da se transport blaga zaračuna skupaj z dobavo blaga, je treba presoditi, ali transport v celotnem poslu predstavlja pomožno dejavnost ali storitev h glavni dobavi oz. prodaji blaga (Zupančič, 2018, str. 53–54). Iz definicije davčne osnove iz ZDDV-1-NPB11 in pravil o enotni dobavi, ki so bila zapisana v reviji IKS 10/14 pod sestavkom z naslovom Enotne dobave v sistemu DDV, sledi, da se transport, ki se zaračuna skupaj z blagom, obravnava kot pomožna dobava oziroma predstavlja postranski strošek, ki ga je treba vključiti v davčno osnovo dobave blaga in se ga ne obravnava ločeno. Obstaja tudi možnost ločene obravnave transporta in dobave blaga, vendar mora biti to definirano in zapisano v pogodbi med dvema pogodbenima strankama (Zupančič, 2018, str. 53–54).

Davčno osnovo brezplačno opravljenih storitev po 15. členu ZDDV-1-NPB11 sestavljajo vsi stroški, ki pripadajo davčnemu zavezancu pri opravljanju storitev.

Omenjeni člen se nanaša na obdavčitev storitev za neposlovni namen oziroma rabo. Obstaja pa tudi posebnost, ko izvajalec transportnih storitev opravi transport blaga za poslovni namen brezplačno in se v tem primeru opravljeni promet ne šteje v sistem DDV. Primer zgoraj opisane brezplačne transportne storitve za poslovni namen je, ko prevoznik svoji stranki vsak petdeseti transport blaga opravi brezplačno z namenom dolgoročnega poslovnega sodelovanja in izkazovanja zvestobe (Zupančič, 2018, str. 54).

Pri obračunu DDV moramo upoštevati davčno stopnjo, veljavno v trenutku nastanka obdavčljivega dogodka v posamezni državi. Slovenija ima v sistemu DDV dve davčni stopnji, splošno stopnjo 22 % ter znižano stopnjo 9,5 %. Splošna stopnja se uporablja za obdavčitev vseh dobav blaga in storitev, razen tistih, ki se nahajajo na seznamu v prilogi 1 ZDDV-1-NPB11, od katerih se obračuna DDV po znižani davčni stopnji. Seznam dobav blaga in storitev, od katerih se obračuna davek po 9,5 % davčni stopnji, je dokaj obsežen, saj navaja kar dvajset alinej, ki so še dodatno razdelane (ZDDV-1-NPB11).

Storitve transporta blaga so v Sloveniji ne glede na vrsto prevažanega blaga obdavčene po splošni davčni stopnji 22 % (Zupančič, 2018, str. 54). Med transport blaga uvrščamo tudi prevoz poštnih pošilk in paketov, iz katerih so izvzete univerzalne poštno storitve. V Sloveniji je za univerzalne poštno storitve zadolžena le Pošta Slovenije, ki je po 42. členu ZDDV-1-NPB11 oproščena v sistemu DDV (ZDDV-1-NPB11).

Glede na opisano je zelo pomembno, ali so transportne storitve opravljene kot samostojna dejavnost in so posledično obdavčene po splošni 22 % davčni stopnji, ali pa jih uvrščamo med pomožno dejavnost pri dobavi blaga ali storitev. Zavezanci morajo biti pozorni, da se davek pravilno obračuna. Sledijo primeri, ki jasno nakazujejo razlike, ko je transportna storitev opravljena kot samostojna ali kot pomožna dejavnost pri dobavi blaga in storitev (Zupančič, 2018, str. 54):

- transportno podjetje opravi prevoz hrane kot samostojno dejavnost, posledično je storitev obdavčena po splošni davčni stopnji. Če se prevoz hrane opravi kot del cateringa, se to storitev šteje kot pomožna storitev h glavni dejavnosti in je posledično obdavčena po znižani, 9,5 % davčni stopnji;
- prevoz avtomobila kot storitev avtovleke je predmet obdavčitve z DDV po splošni 22 % davčni stopnji. V primeru prevoza vozila kot del zavarovalnih storitev pa te storitve uvrščamo v del oproščenih zavarovalnih storitev;
- prevoz betona s »hruško« se praviloma obravnava kot pomožna dejavnost h gradbeni dejavnosti ali dobavi blaga ter je obdavčena po znižani davčni stopnji.

Iz navedenih primerov je razvidno, da se obravnava razlikuje od primera do primera ter od posameznega naročila. Ni enotnega pravila, ki bi točno navajal, kdaj uvrščamo

storitev transporta med glavno in kdaj med pomožno dejavnost (Zupančič, 2018, str. 54).

Poleg splošne in znižane davčne stopnje poznamo tudi 0 % davčno stopnjo. Zanj je značilno, da ima zavezanec pravico do povrnitve vstopnega DDV ter se uporablja za dobave blaga in storitev zavezancem znotraj držav članic EU. Prav tako se 0 % davčna stopnja uporablja ob izvozu blaga ali storitev v države, ki niso članice EU (Klun & Jovanović, 2017, str. 68). Stanovnik (2012, str. 80) k zapisanemu dodaja, da blago in storitve, obdavčene z 0 % davčno stopnjo, prav tako predstavljajo obdavčen promet davčnega zavezanca.

Zakonodajalec prek številnih členov določa **oprostitve** (ang. exemption from VAT) pri obračunu in plačilu DDV. Davčne oprostitve se v sistemu DDV delijo na (Stanovnik, 2012, str. 79–80; Bohorič & Oštir, 2006, str. 172–173):

- **prave davčne oprostitve** (ang. exemption with a right to deduction), za katere je značilno, da obstaja pravica do odbitka vstopnega DDV. To pomeni, da ima davčni zavezanec, ki ne obračuna DDV od svojih storitev ali dobav blaga, pravico do povračila celotnega DDV, ki mu je bil zaračunan od njegovih storitev in nabav blaga. Ali drugače: zavezanec je deležen povračila DDV, ki ga je plačal v fazi nabave blaga in storitev. Pravo davčno oprostitve imenujemo tudi »obdavčitev s stopnjo 0 %« ali samo »**stopnja 0**« (ang. zero rate), kar pomeni, da se pri prodaji uporablja stopnja 0 %. Davčni zavezanec je v tem primeru oproščen plačilu DDV v celoti;
- **neprave davčne oprostitve** (ang. exemption without a right to deduction), pri katerih pravica do odbitka vstopnega DDV ne obstaja. Zanje je značilno, da davčni zavezanec ni dolžan obračunati in plačati DDV od svojih storitev ali dobav blaga (to pomeni, da od svojih prodaj ne zaračuna DDV), po zakonu pa mora plačati DDV na nabave blaga ali storitev, ki pa si ga po zakonu prav tako ne sme odbijati. To pomeni, da od svojih nabav ne more uveljavljati davčne olajšave k zniževanju DDV. Vstopni DDV predstavlja za davčnega zavezanca strošek.

Oprostitve plačila DDV se nanaša na posamezne storitve in proizvode, ki so navedeni v 42.–60. členu ZDDV-1-NPB11. Oprostitve pomeni, da zavezanec ob prodaji takega blaga ali storitev **ne** obračuna DDV. Tudi pojem izvzetje iz sistema DDV ima podobno opredelitev ter fizični ali pravni osebi prepoveduje zaračunavanje in plačevanje DDV. Izvzetje iz sistema DDV ter oprostitve pri plačilu DDV veljajo predvsem zaradi socialnih, administrativnih in vsebinskih razlogov (Klun & Jovanović, 2017, str. 66). Izmed vseh členov, povezanih z oprostitvijo, je 49. člen ZDDV-1-NPB11 še posebej zanimiv, saj se navezuje na oprostitve prevoznih storitev, kamor spadajo prevozne storitve znotraj EU pri prevozu ali pošiljanju blaga na ali z otokov, ki so del področja Madeire in Azorov, kakor tudi prevoz ali pošiljanje blaga med temi otoki.

2.2.6 Odbitek DDV

Kot je opisano v predhodnih poglavjih, je DDV davek na dodano vrednost, kar pomeni, da je z DDV obdavčena samo dodana vrednost posameznemu blagu ali storitvi. Da je načelo dejansko tudi uresničljivo, je pomembno, da istočasno, ko na strani dobavitelja nastane obveznost obračuna DDV, na strani kupca nastane pravica do odbitka obračunanega DDV. Samo v primeru, ko je zapisano tudi dejansko izvedeno, je mogoče v naslednjih fazah poslovanja obdavčiti samo dodano vrednost, ki jo bo posamezni kupec dodal blagu ali storitvi. Zakonodajalec je opisani tematiki namenil kar nekaj členov, prek katerih je jasno opredelil, kdaj nastane pravica do odbitka ter v kakšni meri se le-ta izkazuje in uporablja.

62. člen ZDDV-1-NPB11 jasno določa nastanek pravice do odbitka DDV. Pravica kot taka nastane v trenutku nastanka obveznosti obračuna DDV. Člen, ki mu sledi, pa narekuje pravico davčnega zavezanca, da od DDV, ki ga je dolžan plačati, odbije DDV, ki ga je že plačal oz. ga bo plačal od nabave blaga ali storitev, ki jih bo ali pa jih je že uporabil pri svojih obdavčenih ali oproščenih transakcijah, ki so zakonsko določene (ZDDV-1-NPB11). Na ta način si davčni zavezanec, identificiran za namene DDV, zmanjšuje svojo davčno obveznost prek odbitnega DDV. Znesek odbitnega DDV se izkazuje na prejetih računih, ki jih davčni zavezanec prejme od dobavitelja, ki je dobavil blago ali opravil potrebno storitev (FURS, 2018e, str. 16–17).

ZDDV-1-NPB11 določa tudi pogoje za uveljavitev pravic do odbitka DDV kot tudi njegove omejitve ter obveznosti in načine popravkov odbitnega DDV.

V primeru, da davčni zavezanec opravlja tako obdavčeno kot tudi oproščeno dejavnost, vendar ne vodi ločenega knjigovodstva, določi znesek odbitka DDV na podlagi odbitnega deleža, ki se izračuna po točno določeni enačbi. V navedenem primeru davčni zavezanec uporablja blago in storitve tako pri tistih transakcijah, pri katerih si lahko DDV odbija na podlagi 63. člena ZDDV-1-NPB11, kakor tudi pri transakcijah, pri katerih si DDV ne sme odbijati. Odbitni delež se tako pripiše samo transakcijam, od katerih se DDV lahko odbija. Odbitni delež se izračuna po enačbi (1):

$$\text{odbitni delež} = \frac{\text{skupni znesek letnega obdavčenega prometa brez DDV}}{\text{skupni znesek letnega celotnega prometa brez DDV}} \quad (1)$$

Kot je razvidno iz enačbe (1), se v števcu uporabi znesek obdavčenega letnega prometa brez DDV, od katerega se DDV v skladu s 63. členom ZDDV-1-NPB11 lahko odbija. V imenovalcu pa se uporabi skupni znesek letnega prometa brez DDV, kamor uvrščamo vse transakcije, tako tiste, od katerih se DDV odbija, kakor tudi tiste, od katerih se DDV ne odbija. Sem spadajo tudi subvencije, razen tistih, ki so neposredno povezane s ceno storitev ali blaga iz prvega odstavka 36. člena ZDDV-1-NPB11 (ZDDV-1-NPB11).

Odbitni delež se izračuna na letni ravni in je izražen kot odstotek, ki je zaokrožen navzgor na celo število. Odbitni delež za tekoče leto je začasno določen na podlagi podatkov o preteklih transakcijah, ki so se zgodile v preteklem letu. Začasni odbitni delež, določen na podlagi preteklega leta, je potrebno popraviti, ko se pridobi ustrezne in dokončne podatke (ZDDV-1-NPB11).

Večina davčnih zavezancev, prevoznikov, ki opravljajo storitve transporta blaga kot samostojno dejavnost, ima pravico do odbitka DDV, ki jim je izračunan, ali pa si ga po načelu samoobdavčitve izračunajo sami (Zupančič, 2018, str. 54). Zakonodajalec v 66. členu določa storitve in proizvode, od katerih si ni dovoljeno odbijati DDV. Prevozne storitve se izvajajo s tovornimi vozili, za katere velja, da se odbitek DDV upošteva od njihove nabave in uporabe. V tem primeru je pravica do odbitka DDV skladna s pravili, ki so zapisana v 62.–67. členu ZDDV-1-NPB11 (ZDDV-1-NPB11).

2.2.7 Plačnik DDV

Davčni zavezanec in plačnik DDV se med seboj razlikujeta in ni nujno, da sta to isti osebi. Plačnik DDV je oseba, ki ima obveznost do plačila DDV. ZDDV-1-NPB11 v 76. členu določa osebe, ki morajo plačati DDV. Te osebe so (ZDDV-1-NPB11):

- davčni zavezanec, ki opravi obdavčljivo dobavo blaga ali storitev, razen kadar je kot plačnik DDV določena druga oseba;
- oseba, identificirana za DDV v Sloveniji, ki ji je bilo blago dobavljeno pod pogoji, določenimi v 22. členu istega zakona, ter je bila dobava blaga opravljena s strani davčnega zavezanca, ki ima sedež svoje dejavnosti izven Slovenije;
- davčni zavezanec ali pravna oseba, ki je identificirana za DDV, vendar ni davčni zavezanec ter ji drugi davčni zavezanec, ki nima sedeža v Sloveniji, opravi storitve iz prvega odstavka 25. člena istega zakona;
- oseba, ki opravi obdavčljivo pridobitev blaga znotraj območja EU;
- oseba, ki se ji opravi dobava blaga in so pri tem izpolnjeni trije pogoji, navedeni pod četrto točko prvega odstavka 76. člena ZDDV-1-NPB11;
- carinski dolžnik pri uvozu blaga, ki je določen s carinskimi predpisi, ali prejemnik blaga;
- oseba, ki povzroči, da se blagu zaključijo postopki, določeni v 57. in 58. členu zakona;
- davčni zavezanec, ki je po 76.b členu zakona solidarno odgovoren za plačilo DDV;
- oseba, ki na svojem računu izkaže DDV.

Poleg predstavljenih oseb, ki so lahko plačniki DDV, 76. člen ZDDV-1-NPB11 podaja tudi pojasnila k tem osebam, in sicer:

- če davčni zavezanec, ki v Sloveniji nima sedeža, ne plača DDV v skladu s predstavljenim členom zakona, mora DDV plačati prejemnik storitve ali blaga. To še posebej velja za gradbena dela ter storitve, povezane z gradbenimi deli, dobavo nepremičnin ter odpadkov in drugega materiala, in storitve, ki so navedene v prilogi III a ZDDV-1-NPB11;
- davčni zavezanec s sedežem v drugi državi članici EU, ki je v skladu z zgoraj predstavljenimi osebami od prve do pete alineje plačnik DDV, lahko v tem primeru izbere davčnega zastopnika in ga imenuje kot plačnika DDV. V primeru, da ima zavezanec sedež svojega poslovanja v tretji državi, mora prav tako imenovati davčnega zastopnika za plačnika DDV, razen, ko se uporabljajo posebne ureditve za davčne zavezance, ki imajo sedež izven območja EU in opravljajo elektronske storitve osebami, ki ne sodijo med davčne zavezance;
- davčni zavezanec s stalno poslovno enoto v Sloveniji se po uporabnosti zgoraj predstavljenega člena šteje kot davčni zavezanec s sedežem izven Slovenije, če sta pri tem izpolnjena dva pogoja:
  - poslovna enota davčnega zavezanca je na ozemlju Slovenije, vendar ne sodeluje pri opravljanju teh storitev ali pri dobavi blaga,
  - davčni zavezanec opravlja na ozemlju Slovenije obdavčljivo storitev ali dobavo blaga.

Davčni zavezanec mora plačilo DDV izvesti na račun državnega proračuna najpozneje zadnji delovni dan v mesecu po poteku davčnega obdobja. Če je z zakonom drugače določeno, veljajo pravila zakona. Pri plačilu DDV mora predložiti tudi obračun DDV. Na podlagi obračuna DDV-O, ki ga pripravi davčni zavezanec, se znesek DDV nakaže na prehodni davčni podračun (proračun države) – SI56011008881000030 ter se dopiše referenco SI19 DŠ-62006 (FURS, 2018e, str. 10).

2.2.8 Davčno obdobje, obračun ter vračilo DDV

Davčno obdobje in obračun DDV sta med seboj povezana, saj se obračun DDV pripravi za posamezno davčno obdobje davčnega zavezanca. Pri obračunu DDV davčni zavezanec uporablja samoobdavčitev, kar pomeni, da si sam obračuna DDV in razliko DDV plača v državni proračun za posamezno davčno obdobje. Dolžina davčnega obdobja je odvisna od obdavčljivega prometa blaga ali storitev v preteklem koledarskem letu. Zakonodajalec v 89. členu navaja dve možnosti, ki jih ima na razpolago davčni zavezanec pri določanju davčnega obdobja. To sta mesečno ali trimesečno obračunavanje DDV. Prag, ki se pri tem uporablja, je 210.000 EUR letnega obdavčljivega prometa. Če je obdavčljivi promet preteklega koledarskega leta presegel vrednost 210.000 EUR, mora tak davčni zavezanec pripravljati mesečne davčne obračune. V primeru, da tega praga ni presegel oz. ga je le dosegel, pa je njegovo

davčno obdobje enako koledarskemu trimesečju. Za davčnega zavezanca, za katerega je po zgoraj navedenem pragu značilno, da je njegovo davčno obdobje enako koledarskemu trimesečju, zakonodajalec navaja tudi posebnost. Če je za opisanega zavezanca značilno, da opravlja transakcije znotraj območja EU, mora tak davčni zavezanec pripravljati tudi mesečne obračune DDV, saj mora vsak mesec predložiti tudi rekapitulacijsko poročilo o poslovanju znotraj EU. ZDDV-1-NPB11 v 89. členu navaja tudi specifike, ki niso vezane na transportne storitve, zato te niso posebej predstavljene (ZDDV-1-NPB11).

Davčni zavezanec mora obračun DDV predložiti davčnemu organu v obliki obrazca DDV-O. Obrazec DDV-O, predstavljen v prilogi 3, je objavljen na spletni strani Finančne uprave Republike Slovenije (FURS, brez datuma f). Obračun DDV mora vsebovati vse zakonsko določene podatke in informacije za izračun davka, za katerega je nastala obveznost davčnega obračuna ter za odbitke in skupni znesek transakcij, ki so povezane z obračunanim davkom, odbitnimi deleži in oproščenimi transakcijami. Drugi odstavek 87. člena ZDDV-1-NPB11 navaja in podrobneje predstavi še druge nujno potrebne podatke in informacije (ZDDV-1-NPB11).

Obračun davka pripravi davčni zavezanec tako, da od izstopnega DDV (davka, ki se obračuna pri dobavah ali storitvah) odšteje vstopni DDV, ki predstavlja davek, plačan ob nabavah blaga ali storitev v posameznem obračunskem davčnem obdobju. Razlika, nastala pri izračunu, predstavlja znesek DDV, ki ga davčni zavezanec nakaže v državni proračun (Klun & Jovanović, 2017, str. 68). Obračun DDV mora davčni zavezanec oddati davčnemu organu najkasneje do zadnjega delovnega dne v naslednjem mesecu po poteku davčnega obdobja (Čok in drugi, 2014, str. 52). Izjema so davčni zavezanci, ki opravljajo obdavčljive transakcije dobave blaga ali storitev na območju EU. V tem primeru mora davčni zavezanec oddati obračun DDV do 20. dne v naslednjem mesecu po poteku davčnega obdobja. Davčni obračun mora oddati tudi davčni zavezanec, ki mu v davčnem obdobju ni nastala dolžnost do plačila DDV (ZDDV-1-NPB11; FURS, 2018e, str. 9–10).

Davčni zavezanec mora pri prvem poročanju poleg davčnega obračuna za posamezno davčno obdobje predložiti tudi seznam izdanih in prejetih računov, ki se navezujejo na davčno obdobje in so bili osnova za pripravo davčnega obračuna. Zadnji, enajsti odstavek 88. člena ZDDV-1-NPB11, navaja, da mora biti obračun DDV za posamezno davčno obdobje oddan davčnemu organu v elektronski obliki (ZDDV-1-NPB11).

Terjatev do države ima tisti davčni zavezanec, za katerega je značilno, da je znesek vstopnega DDV višji od izstopnega DDV. To pomeni, da je zavezanec pri nabavah plačal višji znesek DDV, kot ga je obračunal pri dobavah (FURS, 2018e, str. 17). Zakonodajalec v razdelku Vračilo DDV navaja pravice, obveznosti ter izvedbo vračila DDV. Glede na vrsto upravičenca za vračilo se vračilo DDV izvede na zakonsko

določene načine, in sicer na podlagi obračuna DDV ali zahtevka za vračilo DDV (ZDDV-1-NPB11).

Davčni zavezanec, ki mu iz izračuna DDV izkazuje razliko med odbitnim in dolgovanim DDV, ima s strani države pravico do povračila preplačanega DDV. Obstaja pa možnost, da se presežek plačanega davka prenese v naslednje davčno obdobje, pod pogojem, da se s tem strinja davčni zavezanec. Če zavezanec zahteva vračilo preplačanega davka, se mora povračilo izvesti v roku 21 dni po predložitvi obračuna. Če se vračilo ne izvede v zakonsko določenem roku, davčnemu zavezancu pripadajo zamudne obresti, ki se obračunajo po zakonsko določeni obrestni meri od prvega dne po preteku obdobja 21 dni. V primeru dvoma ima davčni organ pravico od davčnega zavezanca zahtevati primerno zavarovanje za izpolnitev obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek (ZDDV-1-NPB11).

Na podlagi zahtevka za vračilo DDV se slednje izvede v štirih možnih primerih, in sicer (ZDDV-1-NPB11):

- kadar ima davčni zavezanec sedež v drugi državi članici;
- kadar ima davčni zavezanec sedež v Sloveniji, vendar pravico do povračila v drugi državi članici;
- kadar ima davčni zavezanec sedež v tretji državi;
- pri potniškem prometu.

Davčni zavezanec s sedežem v drugi državi članici ima pravico do vračila DDV za tiste storitve in dobavljeno blago, ki mu jih je opravil oziroma dobavil davčni zavezanec na območju Slovenije. Pri tem mora izpolnjevati pogoje, ki so navedeni v 74. členu ZDDV-1-NPB11. Da je zavezanec upravičen do vračila davka v Sloveniji, mora v državi članici, kjer ima sedež poslovanja, opravljati transakcije, za katere velja pravica do odbitka DDV. Za vračilo DDV mora zavezanec izpolniti zahtevek ter ga oddati prek elektronskega portala v državi, v kateri je pridobil identifikacijsko številko za DDV ali davčno sklicno številko (ZDDV-1-NPB11).

Drugi primer vračila DDV se navezuje na davčnega zavezanca s sedežem v Sloveniji, ki uveljavlja pravico vračila DDV v drugi državi članici, kjer mu je bil davek zaračunan za dobavljeno blago ali opravljene storitve na območju ter s strani davčnega zavezanca iz te države članice. Zahtevek mora oddati v elektronski obliki pri pristojnem davčnem uradu do 30. septembra po poteku koledarskega leta, v katerem je bil davek obračunan (ZDDV-1-NPB11).

Kot zadnji primer navajam primer davčnega zavezanca s sedežem v tretji državi. Zavezanec s sedežem izven območja EU ima pravico do vračila DDV za tisto dobavljeno blago ali opravljene storitve, ki so mu jih dobavili ali opravili davčni

zavezanci na območju Slovenije. Seveda mora za uveljavljanje pravice do vračila DDV izpolnjevati pogoje, ki jih določa ZDDV-1-NPB11 v 74.i členu. Pravico za vračilo DDV zavezanec uveljavlja na način, da pristojnemu davčnemu uradu do 30. junija po poteku koledarskega leta, v katerem se je DDV obračunaval, vloži zahtevek za vračilo (ZDDV-1-NPB11). Zahtevek z vsemi potrebnimi prilogami odda v elektronski obliki prek sistema eDavki. Davčnemu zavezancu s sedežem v tretjih državah se prizna vračilo DDV samo v primeru zagotavljanja vzajemnosti (FURS, 2018e, str. 19).

2.3 Rekapitulacijsko poročilo in sistem VIES

Zakon o davku na dodano vrednost ter Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1_PIZDDV-NPB19), Ur. l. RS, št. 141/06, 52/07, 120/07, 21/08, 123/08, 105/09, 27/10, 104/10, 110/10, 82/11, 106/11, 108/11, 102/12, 54/13, 85/14, 95/14, 39/16, 45/16, 86/16 in 50/17, nalagata davčnemu zavezancu poleg priprave in oddaje obračuna DDV tudi obvezo priprave in oddaje rekapitulacijskega poročila (v nadaljevanju RP-O). Davčni zavezanec mora na podlagi 90. člena ZDDV-1-NPB11 davčnemu organu prek RP-O poročati o vseh dobavah blaga in opravljenih storitvah, ki jih je izvedel na območju EU drugim osebam, ki so identificirane za namene DDV v drugih državah članicah EU. Vse dobave blaga in opravljene storitve, ki so bile opravljene v posameznem obdobju poročanja, mora davčni zavezanec izkazati na RP-O, imenovanem tudi obrazec RP-O. Poleg podatkov, vezanih na opravljene dobave blaga in storitev, mora davčni zavezanec na RP-O navesti tudi popravke, vezane na pretekla davčna obdobja poročanja. Obdobje poročanja RP-O predstavlja koledarski mesec (FURS, brez datuma d, str. 2). Davčni zavezanec mora po 92. členu ZDDV-1-NPB11 oddati RP-O do dvajsetega dne v mesecu po poteku poročevalskega davčnega obdobja. To pomeni, da mora na primer zavezanec za DDV obrazec RP-O za mesec maj oddati do 20. junija. Oddaja obrazca poteka elektronsko prek sistema eDavki (FURS, brez datuma d, str. 2). 141. člen ZDDV-1-NPB11 določa, da se davčnega zavezanca, ki davčnemu organu ne odda RP-O ali ne upošteva zakonsko določenega roka oddaje, oglobi s kaznijo od 2.000 do 125.000 EUR. Prav tako se davčnemu zavezancu izvrši kazen, če odda pomanjkljivo izpolnjen obrazec RP-O oziroma izkazuje neresnične podatke in informacije. Vse naštetje napake se po ZDDV-1-NPB11 štejejo med hujše davčne prekrške.

Davčni organ mora prejeti tudi RP-O davčnega zavezanca, opredeljenega v 94. členu ZDDV-1-NPB11, ki je identificiran za namene DDV po četrtem odstavku 78. člena istega zakona. Za zavezanca iz 94. člena je značilno, da opravlja storitve, od katerih mora prejemnik v drugi državi članici plačati DDV. Pri tem mora na obrazcu RP-O izpolniti še posamezna, točno določena polja (FURS, brez datuma d, str. 2).

Glede priprave in oddaje RP-O obstaja še ena posebnost. V primeru, ko davčni zavezanec s sedežem izven območja Slovenije imenuje davčnega zastopnika, je naloga slednjega, da izpolni in odda RP-O, kjer mora navesti svojo davčno številko ter davčno številko zastopane osebe. Če je zastopana oseba identificirana za DDV v drugi državi članici EU, davčni zastopnik navede davčno številko zastopane osebe, ki je identificirana za namene DDV v drugi državi. Davčni zastopnik lahko zastopa več davčnih zavezancev, vendar mora v tem primeru pripraviti in oddati RP-O za vsako zastopano osebo posebej. Pri pripravi obrazca RP-O veljajo povsem enaka pravila kot če ga izpolnjuje sam davčni zavezanec, identificiran za namene DDV. To pomeni, da davčni zastopnik navede podatke za opravljene dobave blaga in storitev s strani zastopane osebe za posamezno davčno obdobje (FURS, brez datuma d, str. 2).

Zakonodajalec v 90. in 91. členu določa podatke, ki jih mora davčni zavezanec (ali davčni zastopnik) navesti na rekapitulacijskem poročilu. Podatki, ki so ključni pri izpolnitvi rekapitulacijskega poročila, so (ZDDV-1-NPB11):

- identifikacijska številka za DDV, pod katero je davčni zavezanec opravil storitve in dobave blaga;
- identifikacijska številka za DDV oseb, katerim so bile storitve opravljene in blago dobavljeno, ali oseb, ki v drugih državah članicah prejemajo storitve in pridobivajo blago;
- identifikacijska številka za DDV, pod katero je davčni zavezanec opravil prenos blaga v drugo državo članico EU, ter identifikacijska številka, pod katero je registriran v drugi državi članici;
- vrednost opravljenih storitev in dobav blaga za posamezne osebe, katerim so bile storitve opravljene in blago dobavljeno;
- vrednost dobav blaga, ki so bile vključene v prenos v drugo državo članico EU;
- vrednost popravkov.

Primer obrazca, objavljenega na spletni strani Finančne uprave Republike Slovenije, se nahaja v prilogi 4. Naveden obrazec RP-O se uporablja od 01.01.2010 dalje (FURS, brez datuma d).

Med obračunom DDV in RP-O obstaja povezanost oziroma primerjava enakosti. Navedeni podatki v posameznih oštevilčenih poljih omogočajo primerjavo med RP-O in obračunom DDV. Pravilnost vnesenih podatkov lahko davčni zavezanec, identificiran za namene DDV v Sloveniji, ki znotraj območja EU opravlja dobave blaga in storitve, preveri na sledeči način: če je seštevek vrednosti v poljih A13, A14 in A16 na rekapitulacijskem poročilu enak vrednosti na obračunu DDV v oštevilčenem polju 12, potem velja, da so vsi navedeni podatki in zneski za posamezno davčno obdobje pravilno zapisani in locirani v posameznih poljih na obrazcih (FURS, brez datuma d, str. 5).

Davčni zavezanec, identificiran za namene DDV, mora torej ob izpolnitvi obrazca RP-O navesti davčne številke vseh svojih poslovnih partnerjev, s katerimi je opravil promet dobave blaga in storitev na območju EU. Že pri izdaji računov za opravljeno delo mora davčni zavezanec preveriti veljavnost davčne številke, na katero se sklicuje in s katero posluje njegov poslovni partner, torej davčni zavezanec. Veljavnost davčne številke lahko davčni zavezanec preveri na tri načine (FURS, brez datuma d, str. 5):

- na spletni strani Evropske komisije (izjema sta Nemčija in Španija, kjer ni mogoče preveriti naziva in naslova, ampak samo veljavnost davčne številke);
- prek sistema eDavki (z veljavnim digitalnim potrdilom lahko davčni zavezanec preveri poleg veljavnosti davčne številke tudi naziv ter naslov; izjema sta Nemčija in Španija; preverimo lahko veljavnost davčne številke, pripadnost pa ne);
- na Finančni upravi Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS), Generalnem finančnem uradu, natančneje na Oddelku za mednarodno izmenjavo informacij (v nadaljevanju CLO, ang. Central Liaison Office) prek elektronskega naslova ali telefonske številke (preverja se lahko samo davčne številke nemških in španskih davčnih zavezancev ter njihovo pripadnost).

V primeru ugotovitve neveljavnosti posamezne davčne številke mora davčni zavezanec od svojega poslovnega partnerja zahtevati pojasnilo ter morebiti ponovno preveriti točnost davčne številke. Če se ugotovi neveljavnost davčne številke, se opravljeno storitev ali dobavo blaga šteje kot obdavčeno domačo dobavo ali opravljeno storitev na ozemlju Slovenije. Posledično takšna transakcija ni oproščena obdavčitve ter se je ne vključi na rekapitulacijsko poročilo (FURS, brez datuma d, str. 5–6).

Ena izmed možnosti preverjanja veljavnosti in pripadnosti davčne številke je torej informacijski sistem za izmenjavo informacij o DDV (sistem VIES) na spletni strani Evropske komisije. Uredba Sveta EEC 218/92, sprejeta leta 1992, predstavlja pravno podlago za oblikovanje in razvoj sistema VIES. S sprejetjem uredbe je bilo jasno, da bo treba razviti in oblikovati nov sistem za nadzor DDV. 01.01.1993 so bile ukinjene fizične meje med državami članicami EU in tako se je oblikoval nov, enoten trg, ki bo potreboval nov način izvajanja nadzora nad poslovanjem. Do oblikovanja enotnega trga je nadzor nad DDV izvajala carinska uprava na mejah posameznih držav. Zaradi potreb po nadzoru DDV se je oblikoval sistem VIES. 01.05.2004 je Slovenija postala članica EU, kar pomeni, da so se takratne fizične meje med Slovenijo in štirimi mejnimi državami ukinile, nadzor nad pretokom blaga med Slovenijo in državami EU pa je Davčni upravi RS prevzel informacijski sistem VIES (European Commission, brez datuma b).

Sistem VIES je spletni brskalnik Evropske komisije. To pomeni, da ni podatkovna baza, saj se podatki prenesejo iz nacionalnih podatkovnih zbirk o DDV in davčnih zavezancih

ter njihovih naslovih (Evropska unija, brez datuma). Za ažuriranje nacionalnih baz podatkov je odgovoren CLO, ki ima neposreden dostop do sistema VIES in podatkovnih baz drugih držav članic EU. Sistem VIES davčnim upravam omogoča nadzor in kontrolo nad opravljanjem intrakomunitarnih dobav blaga in storitev ter pri morebitnem ugotavljanju nepravilnosti oziroma namernih in nenamernih napak (European Commission, brez datuma b).

Poleg preverjanja davčnih številok domačih in tujih davčnih zavezancev je vloga sistema VIES izmenjava informacij o DDV pri opravljenih dobavah blaga in storitev znotraj območja EU. Poleg tega bi lahko sistem VIES opisali tudi kot temelj nadzora vseh tistih davčnih zavezancev, ki se ukvarjajo z intrakomunitarnimi dobavami blaga in storitev na območju EU (FURS, 2015, str. 5).

Slika 3: Spletna stran Evropske komisije za preverjanje veljavnosti davčne številke

Kontakt | Search | Legal Notice | Slovenian (sl) ▼

EVROPSKA KOMISIJA

Evropska komisija > Taxation and Customs Union > VIES

About us | Online Databases | Tenders & Grants | FAQ | Subscribe to newflash | What's New ? | Sitemap

- Preverjanje številke DDV
- Tehnične informacije
- Spremljanje zahtevkov
- Pogosta vprašanja
- Pomoč
- Posebna izjava o omejitvi odgovornosti za to spletišče

VIES VAT number validation

You can verify the validity of a VAT number issued by any Member State by selecting that Member State from the drop-down menu provided, and entering the number to be validated.

Member State

VAT Number

Requester Member State:

VAT number

Vies On-The-Web v5.4.0 | Top

Vir: Evropska komisija (brez datuma).

Davčni zavezanec, ki želi preveriti veljavnost davčne številke domačega ali tujega poslovnega partnerja, lahko po vnosu davčne številke v polje VAT Number (slika 3) pridobi enega izmed štirih možnih odgovorov (European Commission, brez datuma b):

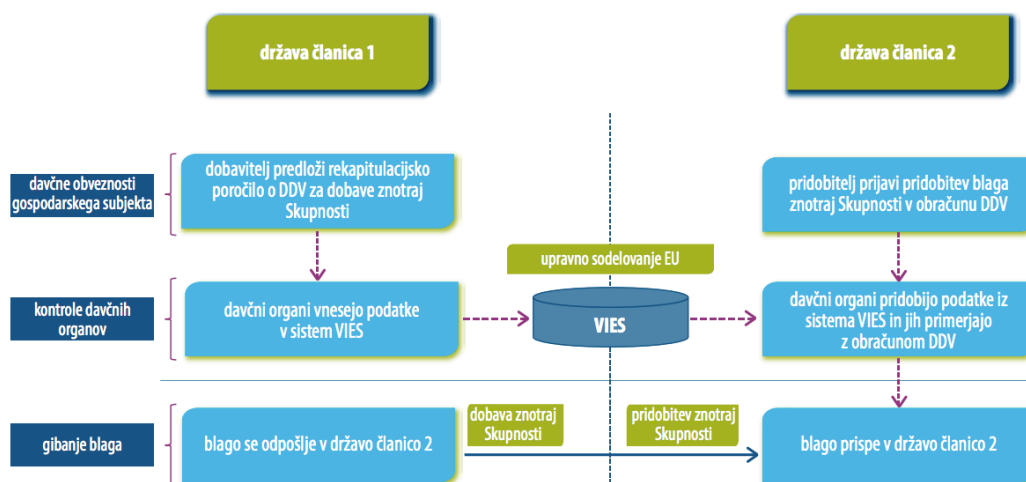
- yes, valid VAT number (veljavna davčna številka);
- no, invalid VAT number (neveljavna davčna številka);
- yes, the VAT number is associated with a given name/address (davčna številka je povezana z določenim imenom ali naslovom);
- no, the VAT number is not associated with a given name/address (davčna številka ni povezana z določenim imenom ali naslovom).

Namen sistema VIES je izmenjevanje informacij o dobavah blaga in storitev znotraj območja EU in o gospodarskih subjektih, ki so registrirani za DDV. Po zakonu je davčni organ vsake države članice, ki predstavlja državo dobaviteljico, dolžan v podatkovno zbirko sistema VIES vnesti podatke iz RP-O vsakega davčnega zavezanca. Z vnosom postanejo podatki dostopni davčnim organom namembnih držav. Namembne države in druge države članice EU so odvisne od vnesenih podatkov v sistemu VIES, saj slednji predstavlja edini vir informacij, prek katerih lahko obračunavajo in pobirajo DDV na svojih ozemljih (Evropsko računsko sodišče, 2016, str. 11, 15).

Potrošnik blaga ali naročnik storitve mora pridobitev blaga ali storitev na območju EU prijaviti davčnim organom namembne države članice EU. Pridobitve predstavljajo obdavčljive dogodke, na podlagi katerih se obračun DDV izvede v končni namembni državi članici EU. Slika 4 prikazuje proces poročanja o dobavah blaga in storitvah znotraj območja EU prek sistema VIES ter sam nadzor le-teh (Evropsko računsko sodišče, 2016, str. 11).

Slika 4: Delovanje sistema VIES

Vir: Evropsko računsko sodišče (2016, str. 15).

Izmenjevanje informacij o pridobitvah blaga in storitev znotraj območja EU je nujno potrebno, saj to določa zakonodaja EU, natančneje Uredba sveta (EU) št. 904/2010. Navedena uredba določa 4 orodja za upravno sodelovanje med državami članicami EU. To so SCAC, VIES, MLC in EUROFISC. Izmed navedenih orodij je sistem VIES na prvem mestu glede hitrosti informacij ter na zadnjem mestu po podrobnosti informacij (Evropsko računsko sodišče, 2016, str. 15, 17).

2.4 Primeri obdavčljivih transportnih storitev v izbranem podjetju

Izbrano transportno podjetje, s katerim sem sodelovala pri izdelavi magistrskega dela, posluje s poslovnimi partnerji v državah članicah EU. Večina glavnih partnerjev se nahaja v Italiji, Franciji in Španiji ter predstavlja pomemben odstotek mesečnega opravljenega prometa izbranega podjetja. Največ opravljenih storitev transporta blaga je izvedenih na območju EU. Njihova obdavčitev je predstavljena v nadaljevanju. Izbrano transportno podjetje posluje tudi s slovenskimi podjetji, vendar ta predstavljajo mnogo manjši odstotek mesečnega opravljenega prometa v primerjavi s tujimi podjetji, s katerimi ima podjetje sklenjene poslovne vezi.

V nadaljevanju je na dveh realnih primerih prikazana obdavčitev transportnih storitev ter njihova vključitev v RP-O in obračun DDV.

Prvi primer se navezuje na opravljanje transportnih storitev glavnim poslovnim partnerjem, ki se nahajajo v EU. Transportno podjetje na podlagi prejetega transportnega naloga opravi storitev transporta blaga za izbranega poslovnega partnerja. Storitve transporta blaga so izvedene večinoma v naslednjih oblikah transportnih poti:

- iz Slovenije v Italijo;
- iz Slovenije prek Italije v Francijo ali Španijo;
- iz Italije ali Francije v Španijo;
- iz Španije ali Francije v Italijo ali Slovenijo;
- iz Italije v Slovenijo.

Glede na predstavljeno teorijo moramo najprej določiti kraj obdavčitve transportne storitve. Razvidno je, da se vse transportne storitve opravljajo na ozemlju držav članic EU ter so opravljene davčnim zavezancem, ki so registrirani kot pravne osebe za opravljanje registrirane dejavnosti. Za obdavčitev transportnih storitev je treba upoštevati splošno pravilo v skladu s 25. členom ZDDV-1-NPB11, ki narekuje, da se opravljeno transportno storitev, ki jo opravi slovensko transportno podjetje in je bila izvedena na območju EU, obdavči v tisti državi članici EU, kjer ima naročnik transportne storitve svoj sedež. To pomeni, da je kraj obdavčitve v našem primeru Italija, Francija ali Španija in ne Slovenija.

Ko transportno podjetje opravi storitev transporta blaga, je naloga računovodkinje, da pravilno sestavi račun, ki za transportno podjetje predstavlja izdani račun prevoza. Vsak račun mora vsebovati zakonsko določene podatke in informacije. Slika 5 prikazuje ključni del izdanega računa, iz katerega je razvidna dogovorjena cena transportne storitve ter njena obdavčitev, kamor uvrščamo tudi upoštevano računovodsko klavzulo.

Na sliki 5 je razvidno, da se je upoštevalo zgoraj zapisano pravilo v obliki zapisanega stavka: »Splošno pravilo, DDV – obrnjena davčna obveznost po 25/1 ZDDV-1«. To pomeni, da je slovensko transportno podjetje prevalo davčno breme na naročnika storitve, v našem primeru je to poslovni partner, ki je transportnemu podjetju na podlagi predhodnih dogovorov izročil transportni nalog za izvedbo storitve transporta blaga. Posledično je na izdanem računu zapisana samo dogovorjena prevoznina (cena), ki v predstavljenem primeru znaša 1.750 EUR. Zapis »Intrakomunitarni prevoz« na sliki 5 pomeni, da je bila storitev transporta blaga opravljena med državami članicami EU. Sopomenka izraza intrakomunitarni prevoz je znotrajkupnostni prevoz, ki se je pri nas začel uporabljati leta 2004, ko je Slovenija postala članica EU.

Slika 5: Primer osrednjega, ključnega dela izdanega računa, namenjenega poslovnemu partnerju v EU

Vrsta blaga oz. storitev	DDV %	Količina	ME	Cena	% pop.	Vrednost
Intrakomunitarni prevoz splošno pravilo DDV-obrnjena davčna obveznost po 25/1 ZDDV-1.		1,000	voz	1.750,00		1.750,00
SKUPAJ:						1.750,00
SKUPAJ RAČUN:						1.750,00
ZA PLAČILO EUR:						1.750,00

Vir: Izbrano transportno podjetje (2018a).

Slovenski davčni zavezanec, v mojem primeru izbrano transportno podjetje, mora o predstavljeni vrsti transportne storitve poročati v obračunu DDV v polju 12 ter v RP-O.

Sledeči primer se navezuje na opravljanje storitve transporta blaga po transportnem nalogu, ki ga je izbrano transportno podjetje pridobilo od slovenskega poslovnega partnerja. Tudi v tem primeru se transportne storitve izvajajo v državah članicah EU in ne samo na območju Slovenije. Prav tako se tudi tukaj upošteva splošno pravilo, zapisano v 25. členu ZDDV-1-NPB11. To pomeni, da je slovensko transportno podjetje opravilo storitev transporta blaga za drugega slovenskega davčnega zavezanca, iz česar sledi, da je kraj obdavčitve storitve Slovenija. V tem primeru je slovensko transportno podjetje, v vlogi izvajalca storitev, dolžno obračunati DDV na izdanem računu v skladu z zakonodajo. Zapisano je razvidno na sliki 6, natančneje iz postavke: »SPLOŠNA STOPNJA«.

Slika 6 prikazuje, da je bila transportna storitev opravljena na ozemlju EU, kar lahko razberemo iz postavke »Intrakomunitarni prevoz«. Vsak izdani račun davčnega zavezanca, ki je po zakonu dolžan obračunati DDV, mora vsebovati podatke, ki se navezujejo na obdavčitev. Tudi to je prikazano na sliki 6. Dogovorjena prevoznina v tem primeru znaša 900 EUR, kar predstavlja davčno osnovo, od katere se obračuna

DDV. Navedena je davčna stopnja v višini 22 % ter znesek DDV v višini 198 EUR. Vsota obojega predstavlja vrednost, ki jo mora davčni zavezanec, v izbranem primeru slovensko podjetje, kot naročnik storitve plačati. Vrednost za plačilo v tem primeru znaša 1.098 EUR.

Slika 6: Primer osrednjega, ključnega dela izdanega računa, namenjenega slovenskemu poslovnemu partnerju

Vrsta blaga oz. storitev	DDV %	Količina	ME	Cena	%pop.	Vrednost
Intrakomunitarni prevoz	22,00	1.000	voz	900,00		900,00
S K U P A J:						900,00
01 SPLOŠNA STOPNJA			Osnova:	900,00	22,00%	198,00
S K U P A J R A Č U N:						1.098,00
Z A P L A Č I L O E U R:						1.098,00

Vir: Izbrano transportno podjetje (2018b).

Zakonodajalec določa, da mora slovensko transportno podjetje, ki je obračunalo DDV, o tem poročati v poljih 11 in 21 na obrazcu DDV-O. V tem primeru davčnemu zavezancu opravljene transportne storitve ni treba zabeležiti na RP-O.

3 OBDAVČITEV PLAČE VOZNIKA TOVORNEGA VOZILA

Poglavje je namenjeno predstavitvi ključnih in nujno potrebnih informacij o plači. V nadaljevanju predstavljene informacije naj bi služile kot osnova znanj vsakega posameznika, ki se v svojem vsakdanu srečuje z delom in delovnim razmerjem. Celotno poglavje je osredotočeno na obračun in obdavčitev plače voznika tovornega vozila, v zadnjem podpoglavju pa so predstavljeni tudi primeri iz prakse, natančneje primeri plač voznikov tovornih vozil v izbranem transportnem podjetju.

3.1 Pravne podlage

Področje obračuna in obdavčitve plač urejajo naslednji zakoni: Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o dohodnini, Zakon o prispevkih za socialno varnost ter Zakon o davčnem postopku.

3.1.1 Zakon o delovnih razmerjih

ZDR-1-NPB4 je eden izmed najpomembnejših predpisov s področja delovnega prava. Prva različica Zakona o delovnih razmerjih (ZDR), Ur. l. RS, št. 42/2002 je bila objavljena v navedenem Uradnem listu RS dne 15.05.2002. Navedeni zakon je stopil v

veljavo 01.01.2003 ter je bil obravnavan kot prvi zakon, ki je področje dela obravnaval celostno. ZDR je s svojo uveljavitvijo nadomestil predhodni Zakon o delovnih razmerjih (predhodni ZDR), Ur. l. RS, št. 14/90, 5/91 in 71/93, ter Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR), Ur. l. SFRJ, št. 60/89 in 42/90. Sprejetje ZDR predstavlja prelomnico v zakonskem urejanju delovnih razmerij (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, brez datuma a).

Trenutno je v veljavi ZDR-1-NPB4, ki ga je Državni zbor RS (v nadaljevanju DZ RS) sprejel 05.03.2013 brez glasu proti. Objavljen je bil v Uradnem listu RS št. 21/13 dne 13.03.2013, veljati pa je pričel trideseti dan po objavi, natančneje 12.04.2013. Z oblikovanjem novega ZDR-1-NPB4 so želeli preoblikovati trg dela. Namen reforme, prek katere se je oblikoval ZDR-1-NPB4, je bil zmanjšanje razdrobljenosti oziroma segmentacije trga dela ter posledično povečanje prožnosti. ZDR-1-NPB4 opredeljuje minimalne obveznosti ter pravice delavcev in delodajalcev, vendar daje možnost določanja drugačnih minimalnih standardov prek posameznih kolektivnih pogodb. Glavni cilji veljavnega ZDR-1-NPB4 so vključitev delavcev v delovni proces, usklajen potek le-tega ter ne nazadnje tudi preprečevanje brezposelnosti na trgu dela (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, brez datuma a).

3.1.2 Zakon o dohodnini

Plača in nadomestilo plače fizične osebe ter drugi dohodki, ki jih ta prejme na podlagi delovnega razmerja, so obdavčeni z dohodnino. Področje dohodnine ureja trenutno veljavni ZDoh-2-NPB26.

Prvi Zakon o dohodnini (ZDoh), Ur. l. RS, št. 71/93 je bil 30.12.1993 objavljen v navedenem Uradnem listu RS in je nadomestil predhodni Zakon o dohodnini (predhodni ZDoh), Ur. l. RS, št. 48/90 in 34/91. Sledilo je veliko popravkov, zato je bil leta 2004 objavljen nov Zakon o dohodnini (ZDoh-1), Ur. l. RS, št. 54/04, ki se je začel uporabljati z začetkom leta 2005. Dve leti kasneje, natančneje 26.10.2006, je bil na seji DZ RS sprejet Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 117/06. Objavljen je bil 16.11.2006, v veljavo pa je stopil 01.01.2007.

Posebna novost, ki jo je uvedel ZDoh-2, se nanaša na rezidenta, kateremu je dana možnost donacije do 0,50 % odmerjene dohodnine za financiranje političnih strank, reprezentativnih sindikatov ter splošno koristnih namenov. 142. člen ZDoh-2-NPB26 jasno opredeljuje, kaj so splošno koristni nameni. Vlada Republike Slovenije objavlja seznam upravičencev, ki jim rezident lahko nameni del dohodnine.

3.1.3 Zakon o prispevkih za socialno varnost

Področje prispevkov za socialno varnost ureja Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV), Ur. l. RS, št. 5/96. V navedenem Uradnem listu RS je bil objavljen 31.01.1996, v veljavo pa je stopil februarja istega leta. Zakon ureja obvezno obračunavanje in plačevanje prispevkov za socialno varnost vseh delavcev in delodajalcev po zakonsko določenih stopnjah. Sledili so še štirje Zakoni o spremembah in dopolnitvah Zakona o prispevkih za socialno varnost, katerih spremembe in dopolnitve vključuje Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV- NPB15), Ur. l. RS, št. 5/96, 18/96-ZdavP, 34/96, 87/97-ZdavP-A, 3/98, 7/98-odl. US, 106/99-ZPIZ-1, 81/00-ZPSV-C, 97/01-ZSDP, 97/01, 62/10-odl. US, 40/12-ZUJF, 96/12-ZPIZ-2, 91/13-ZZVZZ-M, 99/13-ZSVarPre-C in 26/14-ZSDP-1, na katerega sem se v nadaljevanju tudi sklicevala.

3.1.4 Zakon o davčnem postopku

Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2-NPB17), Ur. l. RS, št. 13/11-UPB4, 32/12, 94/12, 101/13-ZDavNepr, 111/13, 25/14-ZFU, 40/14-ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17 in 13/18-ZJF-H, obravnava področje nadzora, obračunavanja, odmere, plačevanja in izvršbe davkov. Prvi zakon iz tega področja je bil Zakon o davčnem postopku (ZDavP), Ur. l. RS, št. 18/96. Navedeni zakon je bil objavljen 02.02.1996, sprejet na seji DZ RS pa 20.03.1996. Uporabljeni se je začel v začetku leta 1997. Sledili so številni popravki in dopolnitve, vse do leta 2004, ko so na 43. izredni seji DZ RS sprejeli nov Zakon o davčnem postopku (ZDavP-1), Ur. l. RS, št. 54/04. Objavljen je bil 23.04.2004, uporabljati pa se je pričel v letu 2005. Tudi ta zakon je imel pomanjkljivosti, zato so na 21. seji DZ RS, ki je potekala 26.10.2006, sprejeli Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2), Ur. l. RS, št. 117/06. Tako kot predhodni zakoni, se je tudi ZDavP-2 začel uporabljati v začetku leta, v tem primeru v letu 2007. Sledili so Zakoni o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku, ki so vplivali na oblikovanje zadnje verzije ZDavP-2-NPB17.

3.2 Plačila delavcu

3.2.1 Opredelitev in sestava plače

Delavci morajo imeti za opravljanje dela oblikovano delovno razmerje, ki se izkazuje v obliki sklenjene pogodbe o zaposlitvi. ZDR-1-NPB4 v 4. členu definira delovno razmerje kot dvostransko pogodbeno razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerega se delavec prostovoljno vključi ter za opravljeno delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca prejme plačilo. V vsakem delovnem razmerju morata obe pogodbeni stranki izvrševati dogovorjene in zapisane ter zakonsko določene obveznosti in pravice (ZDR-1-NPB4).

Delavec in delodajalec sta ključna akterja delovnega razmerja, zato ju ZDR-1-NPB4 v 5. členu opredeljuje na sledeči način:

- **delavec (ali delavka)** je fizična oseba, ki ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi slednja pa predstavlja temelj delovnega razmerja;
- **delodajalec (ali delodajalka)** je pravna in fizična oseba ali drugi subjekt, kamor uvrščamo lokalno skupnost, državni organ, podružnico tujega podjetja ter konzularno in diplomatsko predstavništvo.

S sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi se obe pogodbeni stranki strinjata z vsem zapisanim. ZDR-1-NPB4 s številnimi členi določa obvezne sestavne dele pogodbe o zaposlitvi ter druge pomembne določbe. Z oblikovanjem delovnega razmerja se delavec s podpisom pogodbe zaveže, da bo po navodilih delodajalca zanj opravljal določeno zahtevano delo, na drugi strani pa se delodajalec zaveže, da bo delavca za opravljeno delo ustrezno plačal. Zapisano velja za vse delavce, tudi za voznike tovornih vozil (Kresal, 2000, str. 17).

Plačilo za opravljeno delo voznikov tovornih vozil se izkazuje v obliki plače ter drugih vrst plačil, ki so določene s Kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo. Kolektivna pogodba za dejavnost prevoza blaga v cestnem prometu Slovenije, Ur. l. RS, št. 67/99 in 69/99, je bila namreč leta 2003 ukinjena, zato se morajo transportna podjetja posluževati zgoraj navedene kolektivne pogodbe. ZDR-1-NPB4 določa, da mora delodajalec pri določanju višine plače upoštevati zakonski minimum ali višino minimalne plače, določene v posameznih kolektivnih pogodbah. Prav tako v 126. členu določa, da je plača vedno izražena v denarni obliki.

Pojem plača se je pri nas uveljavil v zgodnjih 90. letih in tako nadomestil takratni pojem osebni dohodek. Plača kot taka je pravica delavca, saj predstavlja plačilo za opravljeno delo, hkrati pa je tudi obveznost delodajalca, da delavca za opravljeno delo ustrezno plača. Pravica in obveznost izhajata iz sklenjene pogodbe o zaposlitvi, na podlagi katere je utemeljeno delovno razmerje med pogodbenima strankama. Delavca bi lahko glede njegove pravice do plače poimenovali tudi upnik, delodajalca pa glede obveznosti dolžnik (Kresal, 2000, str. 17).

Plača predstavlja za večino ljudi osnovni ali celo edini vir sredstev za preživetje. Tako si delavec s pridobljeno plačo ustvarja svojo eksistenco. Prav zaradi tega mora biti višina plače taka, da mu omogoča dostojno življenje. Pravično in dostojno plačilo za opravljeno delo je urejeno z različnimi deklaracijami in listinami. Socialni vidik plače se izraža tudi na način, da zakonodajalec določa minimalno višino plače in tako ščiti ekonomsko šibkejšje delavce, ter v zahtevi po zagotavljanju kontinuitete plače. To pomeni, da delavec prejme plačo tudi takrat, ko ne dela, kot v primeru izrabljanja

letnega dopusta, bolniške odsotnosti zaradi bolezni ali porodniškega dopusta. Plača je za delodajalca strošek, zato ta stremi k izplačevanju čim nižjih zneskov, kar se izkazuje v ekonomskem vidiku plače. Plača pa je tudi motivacija, saj delavec stremi k temu, da bo za boljše opravljeno delo prejel višje plačilo, hkrati pa se zaveda, da bo za slabše opravljeno delo prejel nižje plačilo (Kresal, 2000, str. 18–19).

ZDR-1-NPB4 v 134. členu določa, da plačilno obdobje, na katerega se plača navezuje, ne sme biti daljše od enega meseca. Prav tako se mora delodajalec držati zakonsko določenega roka za izplačilo le-te. Plačo mora delodajalec delavcu izplačati najpozneje do 18. dne v mesecu po poteku plačilnega obdobja, na katerega se plača navezuje. Za primer: delodajalec mora plačo za mesec maj izplačati najpozneje do 18. dne v mesecu juniju. V primeru, da je plačilni dan plače dela prosti dan, se mora plača izplačati naslednji delovni dan (ZDR-1-NPB4).

Plača voznikov tovornih vozil in drugih delavcev ima enake sestavne dele. ZDR-1-NPB4 v 126. členu določa, da plačo sestavljajo osnovna plača, del plače za delovno uspešnost ter dodatki. Če je s pogodbo o zaposlitvi ali posamezno kolektivno pogodbo tako določeno, se k sestavnim delom plače prišteje tudi plačilo za poslovno uspešnost (ZDR-1-NPB4). V Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo so v 58. členu navedeni vsi zgoraj naštetih deli plače. Dodano pa je, da delavcu pripada del plače za poslovno uspešnost, če je tako zapisano v kolektivni pogodbi na ravni podjetništva, v pogodbi o zaposlitvi ali v splošnem aktu delodajalca. Prav tako kolektivna pogodba dodaja, da je delavec upravičen do dela plače za poslovno uspešnost, katerega višino se določi na podlagi meril, ki jih opredeli delodajalec. Vsak delavec ima na podlagi Zakona o minimalni plači (ZminP-NPB1), Ur. l. RS, št. 13/10 in 92/2015, pravico do minimalne plače, kar pomeni, da zakon določa višino minimalne plače, ki je izražena v bruto znesku, ter način določanja. Od 01.01.2018 znaša v Sloveniji minimalna bruto plača 842,79 EUR. Do minimalnega zneska za opravljeno delo je delavec upravičen, če ima z delodajalcem sklenjeno delovno razmerje za polni delovni čas s sedežem v Sloveniji. Če delavec opravlja delo s krajšim delovnim časom, mu pripada minimalna plača v sorazmernem deležu glede na minimalno plačo za polni delovni čas (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, brez datuma b).

3.2.1.1 Osnovna plača

Višina osnovne plače je prilagojena zahtevnosti dela, ki ga delavec opravlja ter je zanj sklenil pogodbo o zaposlitvi. Je pomembna kategorija, saj služi kot osnovni prejemek, do katerega je delavec upravičen (Kresal, 2000, str. 45). Predstavlja fiksni znesek (ali izhodiščno plačo), ki pripada delavcu. Osnovna plača je zakonsko določena za delavca, ki je pri delodajalcu zaposlen za polni delovni čas ter so med njima vnaprej jasno določeni rezultati in delovni pogoji. Zakonodajalec osnovno plačo določa kot osnovo za

izračun dodatkov k osnovni plači, drugih prejemkov iz delovnega razmerja ter nadomestil plače (ZDR-1-NPB4). Glede na Kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo mora biti osnovna plača enaka najmanj znesku plače v najnižjem tarifnem razredu. Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo navaja tudi 8 tarifnih razredov, prek katerih se na podlagi zahtevnosti dela razvrščajo delovna mesta ter posledično določajo minimalne osnovne plače za posamezne tarifne razrede.

3.2.1.2 Del plače za delovno uspešnost

ZDR-1-NPB4 v 127. členu navaja, da se delavcu delovna uspešnost določa na podlagi obsega dela, kvalitete opravljenega dela ter glede na gospodarnost. Seveda morajo biti kriteriji za ugotavljanje uspešnosti pri delu jasno navedeni v pogodbi o zaposlitvi ter znani prav vsakemu delavcu, in to še pred pričetkom dela. Ker zakonodajalec določa, da je višina delavčeve plače odvisna tudi od njegove delovne uspešnosti, Kresal (2000, str. 46) dodaja, da se tukaj še izraziteje izpostavi motivacijska vloga plače. To pomeni, da tisti delavec, ki dosega dobre delovne rezultate ter celo preseže določila, prejme višjo plačo kot delavec s slabimi rezultati. Del plače za delovno uspešnost motivira delavca, da opravlja svoje delo kar se da najbolje in uspešno. Pridobljeni znesek je stimulativen del plače, ki je variabilen in odvisen od delovne uspešnosti posameznika (Kresal, 2000, str. 46). V 64. členu Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo je navedeno, da delavcu v primeru prekoračitve rezultatov pripada del plače za delovno uspešnost, ki ne sme biti nižji od 1 %.

3.2.1.3 Dodatki

Plača delavcev je poleg že predstavljene osnovne plače in dela plače za delovno uspešnost sestavljena iz dodatkov, do katerih je delavec upravičen po zakonu. ZDR-1-NPB4 v 127. in 128. členu določa naslednje dodatke:

- dodatki zaradi posebnih pogojev dela, ki nastanejo kot posledica razporeditve delovnega časa. Sem spadajo dodatki:
  - za nadurno delo,
  - za nočno delo,
  - za delo v nedeljo,
  - za delo na praznike in dela proste dni po zakonu.Za našteje dodatke so v Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo navedeni odstotki, ki se obračunajo od osnove, torej od osnovne plače;
- dodatki zaradi posebnosti pogojev dela, ki so povezani s posebno obremenitvijo pri delu, nevarnostjo pri delu in neugodnimi vplivi okolja. Vsi ti dodatki se določijo na podlagi posameznih kolektivnih pogodb. V 60. členu Kolektivne pogodbe za obrt in

podjetništvo je navedeno, da predstavljen dodatek pripada delavcu najmanj v višini 5 % od osnovne plače za polni delovni čas;

- dodatek za delovno dobo. Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo navaja, da dodatek pripada delavcu v višini 0,5 % od osnove za vsako izpolnjeno leto skupne delovne dobe.

Višina navedenih dodatkov je izražena v nominalnem znesku ali pa v odstotku od osnovne plače (ZDR-1-NPB4; Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo).

3.2.2 Druga plačila, do katerih je upravičen delavec

Poleg plače je vsak delavec za opravljeno delo po ZDR-1-NPB4 upravičen še do drugih plačil. Med druga plačila zakonodajalec uvršča povračilo stroškov v zvezi z delom, regres za letni dopust ter odpravnino. Če posamezne kolektivne pogodbe tako določajo, pripadajo delavcu še drugi prejemki, ki se nekoliko razlikujejo glede na posamezne kolektivne pogodbe. Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo določa, da je delavec poleg zgoraj naštetih drugih plačil upravičen tudi do drugih osebnih prejemkov, kamor poleg regresa in odpravnine prišteva še solidarnostno pomoč in jubilejno nagrado.

3.2.2.1 Povračila stroškov v zvezi z delom

130. člen ZDR-1-NPB4 narekuje, da je delavec upravičen do povračila stroškov v zvezi z delom. Med povračila zakonodajalec uvršča stroške za prevoz na delo in z njega, za prehrano med delom ter za opravljanje določenih nalog in del na službenem potovanju. S Kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo so v členih 72.–76. določeni posamezni zneski za posamezna povračila stroškov. Seveda pa se lahko delavec in delodajalec z aneksom k pogodbi o zaposlitvi dogovorita drugače. Kolektivna pogodba, ki se je poslužujejo transportna podjetja, določa, da je delavec upravičen tudi do terenskega dodatka in nadomestila za ločeno življenje. Po zakonu delavci, ki opravljajo poklic voznika tovornega vozila, niso upravičeni do terenskega dodatka in nadomestila za ločeno življenje.

3.2.2.2 Regres za letni dopust

Delavec pridobi pravico do regresa za letni dopust s podpisom pogodbe o zaposlitvi, prek katere se oblikuje delovno razmerje. Po zakonu je regres za letni dopust zakonska pravica vsakega delavca, kar pomeni, da se delavec regresu za letni dopust ne more odpovedati (Scortegagna Kavčnik, 2016, str. 13, 15). ZDR-1-NPB4 v 131. členu navaja, da je delavec upravičen do zakonsko določene višine regresa za letni dopust. Višina regresa mora biti enaka najmanj minimalni plači, medtem ko maksimalna meja višine regresa zakonsko ni določena. Delodajalec lahko regres za letni dopust izplača v

enkratnem znesku ali v več obrokih, vendar se mora pri tem držati zakonsko določenega roka. Delavec mora celoten regres za letni dopust prejeti najkasneje do 1. julija tekočega leta (Scortegagna Kavčnik, 2016, str. 16, 44).

S posamezno kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti je lahko določeno, da delodajalec del regresa ali pa celoto izplača tudi v nadenarni obliki, na primer v bonih (Scortegagna Kavčnik, 2016, str. 43). Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo tega ne določa, zato morajo transportna podjetja regres za letni dopust voznikom tovornih vozil izplačati samo v denarni obliki.

3.2.2.3 Odpravnina

Delodajalci voznikov tovornih vozil se poslužujejo Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo, v kateri je v 68. členu navedeno, da delavcu pripada odpravnina v primeru upokojitve ali prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas, v primeru razlogov nesposobnosti in odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov. Navedeno je, da je treba odpravnino izplačati ob zadnji plači (ali nadomestilu) do 18. dne v naslednjem mesecu po poteku delovnega razmerja.

ZDR-1-NPB4 posveča pozornost predvsem odpravnini ob upokojitvi. V 132. členu navaja, da je delavec upravičen do odpravnine ob upokojitvi, če je bil pri zadnjem delodajalcu zaposlen najmanj 5 neprekinjenih let. Višina odpravnine je v tem primeru enaka dvema povprečnima mesečnima plačama v Sloveniji v zadnjih treh mesecih. Če pa je za delavca ugodneje, se višina odpravnine določi na podlagi povprečne mesečne plače delavca zadnjih treh mesecev.

3.2.2.4 Jubilejna nagrada in solidarnostna pomoč

Delavci, v mojem primeru so to vozniki tovornih vozil, imajo pravico do jubilejne nagrade in solidarnostne pomoči. To pravico določa Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo v 69. in 70. členu, ZDR-1-NPB4 le-tem ne posveča nobene pozornosti. Do jubilejne nagrade in njene ustrezne višine je upravičen delavec, ki je pri zadnjem delodajalcu zaposlen (Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo):

- neprekinjenih 10 let (višina jubilejne nagrade znaša 30 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za pretekle tri mesece);
- neprekinjenih 20 let (višina jubilejne nagrade znaša 50 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za pretekle tri mesece);
- neprekinjenih 30 let (višina jubilejne nagrade znaša 70 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za pretekle tri mesece).

Jubilejna nagrada predstavlja pravico delavca iz delovnega razmerja. Delavca se nagradi za njegovo dolgoletno lojalnost pri zadnjem (tedanjem) delodajalcu (FURS, 2018a, str. 9).

Solidarnostno pomoč je delodajalec dolžan izplačati družinskim članom delavca v primeru njegove smrti. Višina pomoči je enaka eni povprečni mesečni plači zaposlenega v Sloveniji za zadnje tri mesece. Za smrt družinskega člana (po Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo se med družinske člane uvršča zakonec, zunajzakonski partner, otrok, posvojenec ter pastor in starši, če jih je delavec dolžan vzdrževati) je delavec upravičen do solidarnostne pomoči v višini polovice povprečne mesečne plače zaposlenega v Sloveniji za zadnje tri mesece. V 69. členu kolektivne pogodbe pa je navedeno, da lahko delodajalec izplača solidarnostno pomoč v primeru neprekinjene bolezni, ki traja najmanj šest mesecev, ter v primeru, ko je delavca prizadela elementarna nesreča. V obeh navedenih primerih znaša višina solidarnostne pomoči eno povprečno mesečno plačo zaposlenega v Sloveniji za zadnje tri mesece (Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo).

3.2.3 Nadomestila plače

Poleg vseh naštetih in predstavljenih plačil ter sestavnih delov plače je delavec po ZDR-1-NPB4 upravičen tudi do nadomestila plače za čas odsotnosti z dela, v primerih, navedenih v zakonu, kolektivnih pogodbah ali aktu organizacije. Nadomestilo plače pripada delavcu tudi v primeru, ko zaradi delodajalčevih razlogov ne dela. Glede na 137. člen ZDR-1-NPB4 delavcu pripada nadomestilo plače za čas odsotnosti z dela, ko le-ta izrablja letni dopust, ko se izobražuje, ko je odsoten z dela zaradi osebnih razlogov in okoliščin, ki jih definira zakon. Tudi v primeru odsotnosti z dela zaradi zakonsko določenih praznikov in dela prostih dni mora delodajalec delavcu izplačati nadomestilo plače. V večini primerov se nadomestilo plače izplačuje iz delodajalčevih sredstev, v posebnih in zakonsko določenih primerih, ko so izpolnjeni pogoji, pa tudi s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenija (v nadaljevanju ZZZS) (ZDR-1-NPB4). Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo v 63. členu dodaja, da delavec ni upravičen do nadomestila plače za čas izobraževanja po lastni volji in v lastnem interesu.

Nadomestilo plače pripada delavcu za tiste dni in za toliko ur, kolikor znaša njegova dnevna obveznost na delovnem mestu. Višina nadomestila plače, do katerega je delavec upravičen zaradi upravičene odsotnosti z dela, je določena z zakonom. Navedeno je, da je višina enaka njegovi povprečni mesečni plači za polni delovni čas iz obdobja zadnjih treh mesecev (ZDR-1-NPB4). Tako v ZDR-1-NPB4 kot tudi v Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo je navedeno, da delavec ne sme prejeti nadomestila plače, ki je višje od plače, ki bi jo prejel, če bi opravljal svoje delo na delovnem mestu. ZDR-1-NPB4 v osmem odstavku 137. člena določa še, da delavcu v primeru odsotnosti z dela zaradi

poškodb ali bolezni, ki niso povezane z delom in delovnim mestom, pripada nadomestilo plače v višini 80 % njegove plače za polni delovni čas iz preteklega meseca.

3.3 Obdavčitev plače in drugih prejemkov delavca

Vsa prejeta plača in z zakonom določeni drugi prejemki, ki jih delavec prejme za opravljeno delo, so osnova za obračun davkov in prispevkov. Ker se davki in prispevki po zakonu obračunajo od bruto plače, je pomembno, da poznamo razliko med dvema zelo pomembnima pojmom – bruto plača in neto plača. Kresal (2000, str. 49–50) jasno predstavi razliko med njima: **bruto plača** predstavlja znesek, ki še ni zmanjšan za znesek davkov in prispevkov, obračunanih od bruto plače. Če torej od bruto plače odštejemo zakonsko določen znesek davkov in prispevkov, dobimo neto plačo. **Neto plača** je dejanski znesek denarja, ki ostane delavcu, po odbitku davkov in prispevkov. Po zakonu je delavec zavezanec za davke in prispevke od plače, saj se le-ti obračunajo in plačujejo od njegove bruto plače. Oseba, ki davke in prispevke od plače obračuna in plača, je delodajalec, torej oseba, ki izplačuje plačo. Poleg delavca kot zavezanca za davek mora tudi delodajalec plačati določene dajatve, ki se obračunajo na bruto plačo. Če znesku bruto plače prištejemo zakonsko določene dajatve, ki jih obračuna in plača delodajalec v svojem imenu, dobimo strošek dela. **Strošek dela** je znesek, ki nam pove, kolikšen strošek predstavlja zaposlitev delavca delodajalcu (Kresal, 2000, str. 49-50).

Delodajalec mora pri obračunu plače delavca obračunati dve vrsti dajatev, ki sta predstavljeni v nadaljevanju besedila. To sta **dohodnina** in **prispevki za socialno varnost**. Predstavitev obračuna dajatev se bo v konkretnem primeru navezovala na delavce, ki opravljajo poklic voznika tovornih vozil.

3.3.1 Dohodnina

Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb, pridobljenih v obdobju enega koledarskega leta, ki je enak davčnemu letu. Z dohodnino so obdavčeni vsi dohodki (v naravi ali denarju), pridobljeni v Sloveniji, kakor tudi dohodki z virom izven Slovenije. ZDoh-2-NPB26 nalaga fizičnim osebam (rezidentom ali nerezidentom) obveznost plačila dohodnine ter ureja sistem davka od dohodkov fizičnih oseb. Klun in Jovanović (2017, str. 40–41) navajata, da imajo države različno določeno, kateri dohodki sodijo v davčno osnovo za obračun dohodnine in kateri ne. Pri tem se lahko poslužujejo dveh pristopov k obravnavanju dohodkov – cedularnega in celovitega. Za **cedularni pristop** je značilno, da dohodke obravnava različno, kar se izkazuje v tem, da je vsak vir dohodka drugače obdavčen. **Celovit pristop** pa vse dohodke obravnava enako, kar pomeni, da jih sešteje in na vsoto aplicira stopnjo davka (Klun & Jovanović, 2017, str. 40-41).

V Sloveniji se je dohodnina uvedla leta 1991 kot glavni osebni davek. V obdobju prehoda je predstavljala pomemben korak pri davčni reformi (Čok in drugi, 2014, str. 34). Bohorič in Oštir (2006, str. 33–34) dohodnino kot davek uvrščata med neposredne (direktne) davke, saj le-ta bremeni lastnino kot pravico do uporabe premoženja. ZDoh-2-NPB26 v 3. členu navaja, da je dohodnina javnofinančni prihodek v državnem proračunu. Dohodki fizičnih oseb, ki so osnova za obračun dohodnine, se delijo v dve skupini z različno obdavčitvijo. V prvo skupino med **aktivne dohodke** uvrščamo dohodek iz zaposlitve, kmetijstva, dejavnosti ipd., ki so obdavčeni s **progresivno oziroma dohodninsko lestvico**. V drugo skupino pa uvrščamo dividende, obresti, kapitalske dobičke in najemnine, ki predstavljajo **pasivne dohodke**. Le-ti so obdavčeni s **cedularno oziroma proporcionalno ali dokončno** in enotno davčno stopnjo v višini 25 % (z zakonom določenimi izjemami). Pasivni dohodki se ne navajajo v informativnem izračunu dohodnine, saj je zanje treba oddajati ločene davčne napovedi za vsak dohodek posebej. Proporcionalna davčna stopnja velja v Sloveniji od leta 2006 dalje, medtem ko progresivna davčna stopnja velja že od uveljavitve dohodnine v letu 1991 (Galič, 2007, str. 15; Klun & Jovanović, 2017, str. 40–41).

Za dohodnino kot davek od dohodkov fizičnih oseb velja, da se jo pobira na dva načina. Prvi način plačila dohodnine je po sistemu davka po dobitku. Poleg navedenega pa se dohodnina na letni ravni poračuna še z odmerno odločbo. Fizična oseba, katere dohodki so obdavčeni po progresivni lestvici (oziroma po načinu sintetične obdavčitve ali celovitega pristopa), prejme s strani FURS-a informativni izračun dohodnine. Izdani informativni izračun predstavlja predizpolnjeno dohodninsko napoved, v kateri je izračunana davčna obveznost fizične osebe. Za dohodke, obdavčene po cedularnem pristopu, pa velja, da se vsak posamezen dohodek obdavči samo enkrat, in se posledično ne vključuje v letno davčno osnovo, na podlagi katere se odmeri dohodnina fizične osebe. Ti dohodki so obdavčeni enkratno in dokončno z upoštevanjem proporcionalne ali cedularne davčne stopnje (Galič, 2007, str. 16; Klun & Jovanović, 2017, str. 41).

3.3.1.1 Zavezanec za dohodnino

Ker je po ZDoh-2-NPB26 dohodnina davek od dohodkov fizičnih oseb, je zavezanec za dohodnino vsaka fizična oseba v Sloveniji, ki je lahko rezident ali nerezident Slovenije. Razlikovanje je zelo pomembno zaradi davčne obveznosti vsake fizične osebe.

Rezident Slovenije je fizična oseba, ki je po zakonu dolžna plačati dohodnino od vseh dohodkov, ki jih prejme. To so dohodki z virom v Sloveniji in dohodki z virom izven Slovenije. Zanj je značilno, da je obdavčena po načelu svetovnega dohodka (Čok in drugi, 2014, str. 36). Zavezanec za dohodnino je rezident Slovenije, če izpolnjuje vsaj enega od navedenih pogojev v 6. členu ZDoh-2-NPB26, v katerem koli času davčnega

obdobja, torej koledarskega leta. To pomeni, da vzpostavi rezidenčno vez s Slovenijo. Zavezanec ima vzpostavljeno rezidenčno vez z izpolnitvijo vsaj enega od naslednjih pogojev (ZDoh-2-NPB26):

- ima uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji;
- ima običajno prebivališče ali središče ekonomskih in osebnih interesov v Sloveniji;
- biva izven meja Slovenije zaradi zaposlitve na konzulatu, diplomatskem predstavništvu, mednarodni misiji RS ali stalnem predstavništvu RS pri mednarodni organizaciji ali stalnem predstavništvu RS pri Evropski uniji kot javni uslužbenec s konzularnim ali diplomatskim statusom ali kot zakonec in vzdrževani družinski član, ki prebiva z javnim uslužbencem;
- je rezident Slovenije v tekočem ali preteklem letu ter biva izven območja Slovenije zaradi zaposlitve v organizacijah in institucijah, navedenih v tretji točki 6. člena ZDoh-2-NPB26;
- je fizično prisoten v Sloveniji skupno več kot 183 dni v katerem koli obdobju davčnega leta;
- je rezident Slovenije v tekočem ali preteklem letu ter zaradi opravljanja funkcije poslanca v Evropskem parlamentu biva izven Slovenije.

V primeru, da fizična oseba, ki je zavezanec za dohodnino, ne izpolnjuje nobenega izmed zgoraj naštetih pogojev, se jo po zakonu obravnava kot **nerezidenta Slovenije**. Zanj je značilno plačilo dohodnine samo od dohodkov z virom v Sloveniji (ZDoh-2-NPB26). ZDoh-2-NPB26 v 7. členu navaja pogoje za nerezidenta Slovenije, izmed katerih mora biti izpolnjen vsaj en za pridobitev navedenega statusa.

Vsaka fizična oseba je torej lahko rezident ali nerezident. Ker so vozniki tovornih vozil lahko rezidenti ali nerezidenti Slovenije, mora vsak delodajalec kot tudi delavec sam poznati ključne razlike med obema vrstama. Kot glavno razliko bi lahko iz zgoraj zapisanega navedli obdavčitev dohodka glede na vir pridobivanja. Glede na 9. člen ZDoh-2-NPB26 ima dohodek iz zaposlitve, ki ga v našem primeru prejmejo vozniki tovornih vozil, vir v Sloveniji takrat, kadar se zaposlitev izvaja na območju Slovenije. Poleg glavne razlike pa obstajajo tudi druge, ki ločujejo rezidente od nerezidentov. Za rezidenta je značilno, da lahko med letom uveljavlja olajšave pri obračunu davčnega odtegljaja in si posledično zmanjša davčno osnovo, po drugi strani pa nerezident ni upravičen do uveljavljanja davčnih olajšav, z izjemami, določenimi v 116. členu ZDoh-2-NPB26. Pri rezidentih se med letom plačana akontacija odšteje od letne dohodnine, medtem ko je pri nerezidentih med letom plačana akontacija dokončen davek (določene izjeme po 116. členu ZDoh-2-NPB26). Nerezident na dom ne prejme odločbe o odmeri dohodnine na letni ravni ter ne oddaja letne napovedi za odmero dohodnine, medtem ko je za rezidenta značilno, da oddaja letno napoved za odmero dohodnine ter posledično na dom prejme odločbo na letni ravni odmerjene dohodnine (Galič, 2007, str. 23; ZDoh-2-NPB26).

3.3.1.2 Predmet obdavčitve z dohodnino ter delitev dohodkov

Da se dohodnina lahko obračuna, moramo jasno vedeti, kaj je predmet obdavčitve z dohodnino. ZDoh-2-NPB26 določa, da so z dohodnino obdavčeni vsi dohodki fizične osebe, ki jih je oseba pridobila v posameznem davčnem letu, ki je enako koledarskemu. Dohodek po definiciji zakona je vsako izplačilo ali prejeti dohodek, pri katerem je oblika nepomembna. Fizična oseba pridobi dohodek takrat, kadar je le-ta izplačan ali je osebi na razpolago za uporabo. 19. člen ZDoh-2-NPB26 navaja, kaj se po navedenem zakonu ne šteje kot dohodek fizične osebe. Zakonodajalec prav tako določa oprostitev plačila dohodnine prek številnih členov (20.–32. člen).

Kot navaja 18. člen ZDoh-2-NPB26, se dohodki glede na vrsto delijo na:

- dohodek iz zaposlitve;
- dohodek iz dejavnosti;
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti;
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice;
- dohodek iz kapitala;
- drugi dohodki.

Namen magistrskega dela je tudi podati jasno sliko glede sestave in obdavčitve plače voznikov tovornih vozil, zato je v nadaljevanju predstavljena samo ena izmed zgoraj naštetih vrst dohodkov. To je dohodek iz zaposlitve, kamor uvrščamo plačo in druge prejemke delavcev, v konkretnem primeru voznikov tovornih vozil.

Prvi in za mnoge fizične osebe tudi najpomembnejši vir dohodka je dohodek iz zaposlitve. Med dohodke iz zaposlitve spadajo vsa izplačila in bonitete, ki jih delavec prejme na podlagi sedanje ali pretekle zaposlitve. ZDoh-2-NPB26 v drugem odstavku 35. člena opredeljuje zaposlitev kot vsako odvisno pogodbeno razmerje, ki ga sklene fizična oseba za opravljanje intelektualnega ali fizičnega dela, storitev ter ustvarjanja ali izvedbe avtorskega dela, pri katerem je čas trajanja nepomemben. Prav tako zakonodajalec deli odvisno pogodbeno razmerje na delovno razmerje in drugo pogodbeno razmerje. V 38. členu ZDoh-2-NPB26 so navedeni dohodki, ki jih zakonodajalec uvršča med dohodke iz drugega pogodbenega razmerja. V prvo skupino pa med glavne dohodke iz delovnega razmerja uvršča (ZDoh-2-NPB26):

- plačo, nadomestilo plače ter druga plačila za opravljeno delo, vključno s provizijo;
- jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči, regres za letni dopust;
- povračila stroškov v zvezi z delom ter bonitete v korist delavcev ali njegovih družinskih članov;

- razna nadomestila in prejemki, ki jih delodajalec izplača delavcu na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali dogovora ter prejemi zaradi trenutnega neizplačila dohodka iz zaposlitve;
- dohodek, prejet zaradi udeležbe v dobičku na podlagi sklenjenega delovnega razmerja;
- dohodke, navedene v drugem odstavku 37. člena ZDoh-2-NPB26.

3.3.1.3 Davčna osnova pri dohodku iz delovnega razmerja

Davčno osnovo (ang. taxable income) delavcev, ki so v delovnem razmerju, ZDoh-2-NPB26 opredeljuje kot znesek dohodka iz delovnega razmerja, vključno z zakonsko določenim delom povračil stroškov ter ugodnostmi v obliki bonitet, od katerega se odšteje znesek obveznih prispevkov za socialno varnost, ki jih je po zakonu dolžan plačevati vsak delavec (FURS, 2018b, str. 5).

V davčno osnovo delavca v delovnem razmerju se po ZDoh-2-NPB26 ne vključujejo naslednji dohodki iz delovnega razmerja:

- obvezni prispevki za socialno varnost, ki jih po zakonu mora plačevati delodajalec;
- premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja pod pogoji, navedenimi pod 2. točko prvega odstavka 44. člena ZDoh-2-NPB26;
- povračila stroškov v zvezi z delom do višine in pod pogoji, ki so določeni s strani vlade in drugih zakonov;
- povračila stroškov v zvezi s službenim potovanjem (prenočitev, prevoz, dnevnic in drugi stroški, navedeni pod točko 4.a in 4.b prvega odstavka 44. člena ZDoh-2-NPB26) do višine in pod pogoji, določenimi s strani vlade;
- vrednost ter vzdrževanje uniform in osebnih zaščitnih delovnih sredstev (upoštevanje posebnih predpisov);
- nadomestilo, vezano na uporabo lastnih naprav, predmetov in orodij za delo na delovnem mestu, z izvzetjem osebnih vozil (upoštevanje pogojev posebnih predpisov in posameznih kolektivnih pogodb);
- solidarnostna pomoč v enkratnem znesku, jubilejna nagrada ter odpravnina pri upokojitvi v višinah, določenih s strani vlade;
- višinsko določeno plačilo dijakom, študentom in vajencem za obvezno praktično delo;
- odpravnina zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi in odpravnina zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas, pri upoštevanju zapisanih pogojev in višine v ZDR-1-NPB4;
- nadomestilo, vezano na uporabo lastnih sredstev za opravljanje dela na domu, pri upoštevanju pogojev iz predpisov, ki urejajo delovna razmerja, kolektivnih pogodb in notranjih aktov delodajalca;

- del plače za poslovno uspešnost pri upoštevanju zapisanega pod 12. točko prvega odstavka 44. člena ZDoh-2-NPB26.

Če delodajalec izplača delavcu jubilejno nagrado, solidarnostno pomoč ter povračila stroškov v zvezi z delom in službenim potovanjem v višini, ki presega zakonsko določen neobdavčen znesek, določen z Uredbo o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, se preseženi znesek vključuje v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja ter posledično postane obdavčljiv (FURS, 2018b, str. 6).

Za voznike tovornih vozil je še posebej zanimiva 4.b točka prvega odstavka 44. člena ZDoh-2-NPB26, ki obravnava napotene delavce, ki opravljajo poklic voznikov v mednarodnem cestnem prometu. Za napotene voznike v mednarodnem cestnem prometu se napotitev obravnava kot opravljanje delovnih nalog voznika mednarodnega cestnega prometa, ko je le-ta odsoten s sedeža delodajalca, ali mesta, na katerem se voznik vključi v delovni proces, organiziran s strani delodajalca (npr. domače parkirišče delodajalca) (ZDoh-2-NPB26).

3.3.1.3.1 Boniteta

ZDoh-2-NPB26 med dohodke iz delovnega razmerja uvršča tudi bonitete, ki jih delavec prejme od delodajalca in se vključujejo v davčno osnovo. Prav zaradi tega so v nadaljevanju predstavljene ključne značilnosti bonitet, saj so zelo pomembne ter vplivajo na obračun in obdavčitev plače delavcev.

Zakonodajalec v 39. členu opredeljuje boniteto kot vsako ugodnost, ki jo delavcu ali njegovemu družinskemu članu zagotovi delodajalec ali oseba v zvezi z zaposlitvijo. Boniteta kot ugodnost je izražena v obliki storitev, proizvodov ali kakršna koli druga ugodnost v naravi. Med bonitete uvrščamo (ZDoh-2-NPB26):

- uporabo osebnega službenega vozila za privatne namene;
- posojilo brez obresti ali po obrestni meri, nižji od tržne;
- popusti pri prodaji storitev in blaga;
- nastanitev;
- izobraževanje delavca in/ali njegovega družinskega člana;
- pravica delavca do nakupa delnic podjetja;
- darila, ki jih zagotovi delodajalec delavcu ali njegovemu družinskemu članu;
- zavarovalne premije ter podobna plačila.

Da ne bi prišlo do nesporazumov in težav, so v drugem odstavku 39. člena ZDoh-2-NPB26 navedene tudi tiste ugodnosti in plačila, ki jih prejme delavec od delodajalca, vendar se ne uvrščajo med bonitete po zakonu. Navedene so tudi posebnosti v zvezi z

bonitetami in upoštevanjem le-teh v davčni osnovi za obračun dohodnine. To so predvsem darila, ki jih delodajalec podari otroku delavca v mesecu decembru. Darilo se ne vključi v davčno osnovo delavca, če vrednost le-tega ne presega 42 EUR ter je bilo darilo podarjeno otroku, ki ni starejši od 15 let. Bonitete, ki jih delodajalec delavcu zagotavlja redko ali ne pogosto, vrednost vseh prejetih bonitet pa v posameznem mesecu ne presega 15 EUR, se ne vključujejo v davčno osnovo delavca za obračun in plačilo dohodnine (ZDoh-2-NPB26).

3.3.1.3.2 Letna davčna osnova

ZDoh-2-NPB26 v 109. členu definira tudi letno davčno osnovo rezidenta kot vsoto vseh davčnih osnov dohodkov iz zaposlitve, dejavnosti (z zakonsko določenimi izjemami), prenosa premoženjskih pravic, osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ter drugih dohodkov. Seveda je treba upoštevati vsa zmanjšanja in povečanja pri posameznih vrstah dohodka, ki jih zakonodajalec določa.

3.3.1.4 Davčne olajšave

Pri dohodnini ima večina **olajšav** (ang. reliefs) značilnosti odbitka pred obdavčljivo osnovo. To pomeni, da olajšava zmanjšuje davčno osnovo zavezanca. Izjema ja samo upokojenska olajšava, ki dejansko znižuje davek, torej davčno obveznost (ang. tax credit) zavezanca (Klun & Jovanović, 2017, str. 49). Čok in drugi (2014, str. 40) navajajo, da so olajšave večinoma izražene v absolutnem znesku in se v primeru presežka 3 % letne rasti cen življenjskih potrebščin usklajujejo enkrat letno.

Zakonodajalec prek številnih členov navaja in razlaga olajšave, do katerih so upravičeni posamezni zavezanci. Poznamo pet različnih vrst olajšav: splošna, osebna, posebna osebna, posebna in olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. V nadaljevanju so predstavljene samo olajšave, ki so značilne za delavce v delovnem razmerju, v našem primeru za voznike tovornih vozil. Vsi v nadaljevanju navedeni zneski, formule in odstotki veljajo za obračun dohodnine za leto 2018 (FURS, 2017, str. 1–2).

3.3.1.4.1 Splošna olajšava

Po ZDoh-2-NPB26 je vsak zavezanec upravičen do splošne olajšave. Višina olajšave, ki pripada zavezancu, je odvisna od višine skupnega dohodka v posameznem letu (FURS, 2017, str. 1).

Tabela 2: Splošna olajšava za leto 2018

Če znaša skupni dohodek v EUR		Znaša splošna olajšava v EUR
Nad	do	
	11.166,37	6.519,82
11.166,37	13.316, 83	$3.302,70 + (19.922,15 - 1,49601 \times \text{skupni dohodek})$
13.316, 83		3.302,70

Vir: FURS (2017, str. 1).

Kot je razvidno iz tabele 2, se vsakemu rezidentu prizna splošna olajšava v višini 3.302,70 EUR. ZDoh-2-NPB26 v 111. členu dodaja, da to velja pod pogojem, da zanj drugi rezident ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Drobež Tomšič (2018, str. 92–93) navaja, da se za tiste rezidente, katerih skupni letni dohodek znaša med 11.166,37 EUR in 13.316,83 EUR, z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (novela ZDoh-2S), Ur. l. RS, 69/17 za leto 2018 uvaja nova sprememba pri določanju dodatne splošne olajšave. V tem primeru olajšava ni več izražena kot fiksni znesek, ampak se v odvisnosti od vrednosti skupnega dohodka linearno spreminja. Izračunamo jo po enačbi, prikazani v tabeli 2. Enačba nakazuje, da splošna olajšava s povečanjem dohodka pada linearno. To pomeni, da se rezidentu olajšava zmanjšuje za 1,49601 EUR za vsak dodaten zaslužen EUR dohodka. Razlog, da je prišlo do zapisane spremembe, je v tem, da se je rezidentu po starem sistemu določanja olajšave lahko zgodilo, da je zaradi večje bruto plače prejel manjšo neto plačo, v primeru, da je prejel tak dohodek, da te olajšave ni mogel uveljavljati. Po drugi strani pa je to olajšavo lahko uveljavil posameznik z nekoliko manjšo bruto plačo. Klun in Jovanović (2017, str. 49) pa navajata, da imajo vsi tisti delavci, katerih letni skupni dohodek ne presega 11.166,37 EUR, pravico do uveljavljanja dodatne splošne olajšave v višini 3.217,12 EUR, kar skupaj znaša ravno navedeni znesek v tabeli 2, to je 6.519,82 EUR. Predstavljena dodatna splošna olajšava je bila uveljavljena leta 2008 in se do danes ni bistveno spremenila.

Sprememba pri dodatni splošni olajšavi se upošteva tudi pri izračunu mesečne akontacije dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja. Za izračun mesečne akontacije dohodnine se upošteva tabela 3 (Drobež Tomšič, 2018, str. 93).

Enačba za izračun mesečne splošne olajšave, navedena v tabeli 3, je skrajšana verzija enačbe, ki je zapisana po določilih 127. člena ZDoh-2-NPB26: $(19.922,15 - 1,49601 \times \text{bruto dohodek} \times 12) / 12$. Tudi mesečna splošna olajšava se prizna vsakemu delavcu. V primeru, da delavec ne želi, da se pri izračunu mesečne akontacije za dohodnino upošteva povečana (dodatna) splošna olajšava, mora o tem obvestiti delodajalca (Drobež Tomšič, 2018, str. 93). Običajno je, da v tem primeru delavec oceni, da bo imel

na letni ravni doplačilo dohodnine. Tak delavec ima davčno osnovo zmanjšano samo za znesek mesečne splošne olajšave v višini 275,22 EUR (kar je na letni ravni 3.302,70 EUR) (FURS, 2018b, str. 9).

Tabela 3: Splošna olajšava na mesečni ravni za obračun akontacije dohodnine za leto 2018

Če znaša mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja v EUR		Znaša splošna olajšava v EUR
Nad	Do	
	930,53	543,32
930,53	1.109,74	275,22 + (1.660,18 – 1,49601 × bruto dohodek)
1.109,74		275,22

Vir: FURS (2017, str. 2).

3.3.1.4.2. Posebna olajšava

Do te vrste olajšave so upravičeni tisti zavezanci, ki vzdržujejo družinske člane. Posebna olajšava je namenjena za vzdrževanje otrok in drugih družinskih članov, ki niso otroci. Zakonodajalec določa višine zneskov za posebno olajšavo, ki so navedeni v tabeli 4, ter pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za priznavanje posebne olajšave.

Tabela 4: Posebna olajšava za vzdrževane otroke

	Letna olajšava v EUR	Mesečna olajšava v EUR
Prvi vzdrževani otrok	2.436,92	203,08
Vzdrževani otrok, ki potrebuje posebno varstvo in nego	8.830,00	735,83
Drugi vzdrževani otrok	2.649,24	220,77
Tretji vzdrževani otrok	4.418,54	368,21
Četrti vzdrževani otrok	6.187,85	515,65
Peti vzdrževani otrok	7.957,14	663,09

Vir: FURS (2017, str. 2).

Posebna olajšava se poveča za 1.769,30 EUR letno oziroma 147,44 EUR mesečno za vsakega nadaljnjega vzdrževanega otroka glede na predhodni znesek posebne olajšave. Za vse druge vzdrževane družinske člane, ki niso otroci, pa se zavezancu za dohodnino prizna posebna olajšava v višini 2.436,92 EUR letno ali 203,80 EUR mesečno (FURS,

2017, str. 2). ZDoh-2-NPB26 v 115. členu natančno opredeljuje vzdrževane družinske člane ter pogoje, ki morajo biti pri tem izpolnjeni.

3.3.1.5 Stopnje dohodnine

Letna davčna osnova, zmanjšana za vse olajšave v zakonsko določenih zneskih, do katerih je zavezanec upravičen, predstavlja neto letno davčno osnovo, od katere se na letni ravni odmeri dohodnina po stopnjah, navedenih v tabeli 5 (ZDoh-2-NPB26). Zapisano v zakonu pa Klun in Jovanović (2017, str. 49) dopolnjujeta s trditvijo, da je za dohodnino značilna stopničasta progresija, ki se izkazuje v štirih dohodninskih razredih z različnimi stopnjami.

Prikazani sta tabeli s stopnjami dohodnine na letni in mesečni ravni, veljavni za odmero dohodnine za leto 2018. Zneski, navedeni v tabeli 6, so preračunani na 1/12 leta (FURS, 2017, str. 1).

Tabela 5: Stopnje dohodnine na letni ravni

Če znaša neto letna davčna osnova v EUR		Znaša dohodnina v EUR	
Nad	Do		
	8.021,34		16 %
8.021,34	20.400,00	1.283,41	+ 27 % nad 8.021,34
20.400,00	48.000,00	4.625,65	+ 34 % nad 20.400,00
48.000,00	70.907,20	14.009,65	+ 39 % nad 48.000,00
70.907,20		22.943,46	+ 50 % nad 70.907,20

Vir: FURS (2017, str. 1).

Tabela 6: Stopnje dohodnine na mesečni ravni

Če znaša neto mesečna davčna osnova v EUR		Znaša dohodnina v EUR	
Nad	Do		
	668,44		16 %
668,44	1.700,00	106,95	+ 27 % nad 668,44
1.700,00	4.000,00	385,47	+ 34 % nad 1.700,00
4.000,00	5.908,93	1.167,47	+ 39 % nad 4.000,00
5.908,93		1.911,95	+ 50 % nad 5.908,93

Vir: FURS (2017, str. 1).

Vsi navedeni zneski v obeh tabelah se morajo po potrebi enkrat letno uskladiti s koeficientom. To je potrebno takrat, kadar koeficient rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec avgust v tekočem letu preseže koeficient rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec avgust preteklega leta za 1,03 (ZDoh-2-NPB26).

3.3.1.6 Akontacija dohodnine od dohodkov iz delovnega razmerja

Izračun in plačilo akontacije dohodnine sta določena v ZDoh-2-NPB26 v 127. členu. Akontacija dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja, ki ga v našem primeru prejme voznik tovornega vozila, se odmeri od osnove, predstavljene v predhodnih podpoglavjih. Zakonodajalec določa, da se pri tem upošteva dejstvo, ali je plačnik davka (delodajalec) glavni delodajalec. Razmejitev delodajalca na glavnega oz. neglavnega je potrebna takrat, kadar delavec v enem koledarskem letu pridobi dohodek iz zaposlitve s strani več različnih delodajalcev. V našem primeru je plačnik davka pri vseh zaposlenih delavcih glavni delodajalec, kar pomeni, da delavec pridobiva dohodek iz zaposlitve s strani enega delodajalca (FURS, 2018b, str. 8).

ZDoh-2-NPB26 definira glavnega delodajalca kot delodajalca, pri katerem delavec doseže pretežni del dohodka iz delovnega razmerja. Akontacijo dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja obračuna glavni delodajalec na način, da najprej določi davčno osnovo, ki predstavlja bruto plačo, zmanjšano za prispevke za socialno varnost (22,10 %), in splošno olajšavo. Na željo delavca pa se lahko upošteva še olajšava za vzdrževane družinske člane, ki še dodatno zmanjša davčno osnovo. Glavni delodajalec pri izračunu akontacije dohodnine upošteva dohodninske stopnje ter lestvico, ki je predstavljena v tabeli 6 (FURS, 2018b, str. 9–10).

Zakonodajalec v četrtem odstavku 127. člena ZDoh-2-NPB26 navaja navodila za odmero akontacije dohodnine v primeru, ko je delavcu mesečni dohodek iz delovnega razmerja izplačan v več delih. V odstavku, ki mu sledi, pa je naveden primer odmere akontacije dohodnine, ko je delavcu izplačan dohodek iz delovnega razmerja, ki se navezuje na več zaporednih mesecev.

3.3.2 Prispevki za socialno varnost

Prispevki za socialno varnost predstavljajo eno izmed treh največjih dajatev v sistemu javnih financ v Sloveniji. To skupino dajatev imenujemo **Velika trojica dajatev**. Delež prispevkov za socialno varnost je v davčnem prihodku na drugem mestu, takoj za deležem davka na blago in storitve. Namen prispevkov za socialno varnost je financiranje ukrepov, povezanih s socialno varnostjo. Prav zaradi namena prispevkov za socialno varnost lahko govorimo o sistemu socialnega zavarovanja. Za naveden sistem

je značilno financiranje prek obveznih prispevkov, vezanih na dohodek, ki ga prejme zavarovanec (Klun & Jovanović, 2017, str. 98).

Prispevki za socialno varnost so v Sloveniji sestavljeni iz štirih skupin prispevkov (Klun & Jovanović, 2017, str. 98):

- prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje (ločeno za poškodbe in bolezni pri delu ter izven dela);
- prispevek za starševsko varstvo;
- prispevek za zaposlovanje.

Vse fizične osebe, v našem primeru vozniki tovornih vozil, morajo biti s strani slovenskega delodajalca vključeni v obvezno socialno zavarovanje Republike Slovenije. To obveznost delodajalcu narekuje ZDR-1-NPB4 v 11. členu. Prijavo odda delodajalec na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenija (FURS, 2018f, str. 5). Poleg ZDR-1-NPB4 pa področje prispevkov za socialno varnost urejajo naslednji zakoni s posameznih specifičnih področij (FURS, 2018c, str. 3):

- Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV-NPB15), Ur. l. RS, št. 5/96, 18-96-ZdavP, 34/96, 87/97-ZdavP-a, 3/98, 7/98-odl. US, 106/99-ZPIZ-1, 81/00-ZPSV-C, 97/01, 62/10-odl. US, 40/12-ZUJF, 96/12-ZPIZ-2, 91/13-ZZVZZ-M, 99/13-ZSVarPre-C in 26/14-ZSDP-1;
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2-NPB10), Ur. l. RS, št. 96/12, 39/13, 99/13-ZSVarPre-C, 101/13-ZIPRS1415, 44/14-ORZPIZ206, 85/14-ZUJF-B, 95/14-ZUJF-C, 90/15-ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17 in 65/17;
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-NPB29) Ur. l. RS, št. 72/06-UPB, 114/06-ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10-ZUPJS, 87/11, 40/12-ZUJF, 21/13-ZUTD-A, 91/13, 99/13-ZUPJS-C, 99/13-ZSVarPre-C, 111/13-ZMEPIZ-1, 95/14-ZUJF-C, 47/15-ZZSDT, 61/17-ZUPŠ in 64/17-ZZDej-K;
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1-NPB3) Ur. l. RS, št. 26/14, 90/15, 75/17-ZUPJS-G in 14/18;
- Zakon o urejanju trga dela (ZUTD-NPB7), Ur. l. RS, št. 80/10, 40/12-ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14-ZPDZC-1, 47/15-ZZSDT in 55/17.

Vsi navedeni zakoni prek posameznih členov določajo zavezanca za plačilo, vrsto prispevkov, osnovo, od katere se obračunajo posamezni prispevki, ter sam potek plačila prispevkov (FURS, 2018f, str. 5).

Ker je magistrsko delo osredotočeno na konkretne delavce v delovnem razmerju, to je voznike tovornih vozil, so v nadaljevanju podrobneje predstavljeni obvezni prispevki za socialno varnost, vezani na delavce s sklenjenim delovnim razmerjem.

3.3.2.1 Zavezanci za plačilo prispevkov

Zavezanci za plačilo prispevkov so delavci in delodajalci. Zavezanec za plačilo prispevkov zavarovanca v delovnem razmerju je sam delavec, medtem ko zavezanec delodajalec plačuje prispevke delodajalca (FURS, 2018c, str. 3).

Za Slovenijo je značilen sistem bruto dohodka, kar pomeni, da ima delavec pravico do dohodka pred obračunom in plačilom davkov in prispevkov, ki se morajo po zakonu odtegniti in plačati od dohodka delavca v obliki davčnega odtegljaja. Opisan znesek dohodka, do katerega je delavec upravičen, se imenuje bruto dohodek. Poleg pravice delavca do bruto dohodka pa zakonodajalec nalaga delodajalcu tudi obveznost, da delavcu ne izplača dohodka v bruto znesku, ampak od njega odšteje zakonsko določene zneske davkov in prispevkov. Znesek davkov in prispevkov od bruto dohodka obračuna in plača delodajalec v imenu delavca. Tako prejme delavec znesek dohodka, zmanjšan za davke in prispevke (FURS, 2018c, str. 3).

Prispevke za socialno varnost, za katere je zavezanec zavarovanec, torej delavec, obračuna in plača v njegovem imenu delodajalec, s katerim ima delavec sklenjeno delovno razmerje. Delodajalec kot zavezanec za prispevke za socialno varnost pa prav tako obračuna in plača prispevke v svojem imenu, vendar je treba poudariti, da višina tega zneska ne zmanjšuje izplačila dohodka delavca (FURS, 2018c, str. 3).

3.3.2.2 Osnova za plačilo prispevkov

144. člen ZPIZ-2-NPB10 določa osnovo za obračun prispevkov za socialno varnost. Osnova za obračun in plačilo prispevkov za socialno varnost delavca s sklenjenim delovnim razmerjem so plača ali nadomestilo plače, drugi prejemki iz delovnega razmerja, kamor spadajo povračila stroškov v zvezi z delom ter bonitete. Oblika izplačila ni pomembna, lahko je v denarju, naravi ali bonih.

Poleg navedenih osnov za plačilo prispevkov za socialno varnost tretji odstavek 144. člena ZPIZ-2-NPB10 navaja dohodke iz delovnega razmerja, za katere so še dodatno določene osnove za obračun in plačilo prispevkov za socialno varnost. Prispevki za socialno varnost se obračunajo in plačujejo tudi od (ZPIZ-2-NPB10):

- regresa za letni dopust: prispevki se obračunajo in plačajo od zneska, ki presega 70 % zneska povprečne plače zaposlenega v Sloveniji v predpreteklem mesecu. V

- primeru, da se regres izplačuje v več delih, se ob izplačilu zadnjega dela ugotovi višina celotnega izplačanega regresa in se nato obračuna in plača prispevke;
- odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi ali upokojitve, solidarnostne pomoči, jubilejne nagrade in povračil stroškov v zvezi z delom od zneska, ki presega zakonsko določen znesek, ki ni obdavčen z davkom od osebnih prejemkov oziroma z dohodnino;
  - zneska premije za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, plačanega s strani delodajalca v korist delavcu, ki je prav tako obdavčen z dohodnino.

Zakonodajalec določa tudi najnižjo osnovo za obračun prispevkov za socialno varnost. V četrtem odstavku 144. člena ZPIZ-2-NPB10 je navedeno, da je najnižja osnova za obračun prispevkov od plače in nadomestila plače enaka znesku 60 % povprečne letne plače zaposlenih oseb v Sloveniji. V primeru, da je izplačana plača ali izplačano nadomestilo plače nižje od zakonsko določene minimalne osnove, se od razlike do zneska minimalne osnove obračunajo in plačajo vsi prispevki za socialno varnost (FURS, 2018c, str. 4).

3.3.2.3 Stopnje prispevkov

ZPSV-NPB15 določa stopnje za posamezen prispevek, ki se kot celota obračunajo in plačajo od prejemkov delavca iz sklenjenega delovnega razmerja, navedene v predhodnem podpoglavju. Stopnje prispevkov po posameznih vrstah za leto 2018 prikazuje tabela 7.

Tabela 7: Vrste in stopnje prispevkov za socialno varnost

Vrsta prispevka	Stopnja prispevka zavarovanca (delavca)	Stopnja prispevka delodajalca
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50 %	8,85 %
Prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje	6,36 %	6,56 %
Prispevek za starševsko varstvo	0,10 %	0,10 %
Prispevek za zaposlovanje	0,14 %	0,06 %
Prispevek za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni	0,00 %	0,53 %
SKUPAJ	22,10 %	16,10 %

Vir: ZPSV-NPB15.

Iz tabele 7 je razvidno, da znašajo skupni prispevki za socialno varnost delavca 22,10 %. To pomeni, da jih v imenu delavca in za njegov račun delodajalec obračuna in plača iz bruto prejemkov (plača in drugi prejemki, navedeni kot osnova) delavca. 16,10 % prispevkov za socialno varnost pa obračuna in plača delodajalec v svojem imenu na bruto prejemek delavca. Povzamemo torej lahko, da delavec na svoj transakcijski račun dobi izplačano neto plačo, ki predstavlja znesek bruto plače, zmanjšan za akontacijo dohodnine ter prispevke za socialno varnost v višini 22,10 %. Na drugi strani mora delodajalec odvesti tudi 16,10 % prispevkov za socialno varnost, ki jih obračuna na bruto plačo, kar pomeni, da so prispevki za socialno varnost dodaten strošek delodajalcu. Vidimo lahko, da je strošek dela, ki ga ima delodajalec v zvezi z delavcem, enak vsoti zneska bruto plače in prispevkov za socialno varnost v višini 16,10 % (Klun & Jovanović, 2017, str. 98–99).

Posebnost v zvezi s prispevki za socialno varnost je vrsta prispevka za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. To vrsto prispevka plačuje samo delodajalec v korist delavcu v višini 0,53 % na njegovo bruto plačo. Določeni avtorji to vrsto prispevka združujejo z vrsto prispevka za zdravstveno zavarovanje. Tako znaša prispevek za zdravstveno zavarovanje, ki ga odvede delodajalec, 7,09 % (6,56 % + 0,53 %) (ZPSV-NPB15).

3.3.2.4 Rok za plačilo prispevkov ter obračun davčnega odtegljaja

Delodajalec je plačnik davka, kar pomeni, da mora v obračunu davčnega odtegljaja obračunati tudi prispevke za socialno varnost delavca in delodajalca. Obračun davčnega odtegljaja je predstavljen v obliki obrazca REK-1, ki ga mora delodajalec najkasneje na dan izplačila dohodka iz delovnega razmerja predložiti davčnemu organu. Do istega dne mora delavec prejeti tudi vse potrebne podatke v zvezi z davčnim odtegljajem, prek katerega lahko razbere višino prispevkov, ki jih je delodajalec zanj odvedel (FURS, 2018f, str. 6).

Zakonodajalec določa, da mora biti plačilo obračunanih prispevkov za delavce, ki so pri delodajalcu zaposleni na podlagi sklenjene pogodbe o zaposlitvi, izvedeno najkasneje v petih dneh od izplačila dohodka iz delovnega razmerja delavcu. Delavec lahko pri davčnem organu preveri, ali je zanj in v njegovem imenu delodajalec resnično obračunal in plačal vse prispevke v ustreznem znesku (FURS, 2018f, str. 6). To pravico mu narekuje 21. člen ZDavP-2-NPB17. Davčni organ delavcu razkrije tiste podatke, ki jih je delodajalec posredoval FURS (FURS, 2018f, str. 6).

Delodajalec je po ZDR-1-NPB4 ter ZDavP-2-NPB17 dolžan vsakemu delavcu ob izplačilu plače ali nadomestila plače izročiti pisni obračun plače ali nadomestila plače, iz katerega mora biti poleg ostalih podatkov razviden tudi obračun in plačilo prispevkov

za socialno varnost. Obliko ter vsebino in sam način predložitve davčnega odtegljaja v obliki obrazca, namenjenega za to poročanje, določa poseben pravilnik, ki ureja obravnavano področje. Podrobnejša predstavitev in obrazložitev potrebnih obrazcev sledi v nadaljevanju magistrskega dela (FURS, 2018c, str. 14).

3.4 Dokumenti in obrazci, povezani z obračunom in izplačilom dohodka iz delovnega razmerja

Delodajalec mora na podlagi 135. člena ZDR-1-NPB4, petega odstavka 57. člena in drugega odstavka 353. člena ZDavP-2-NPB17 delavcu na dan izplačila plače predložiti pisni obračun plače oziroma plačilno listo ter istočasno državnim organom oddati tudi razne zakonsko določene obrazce. Obrazci, naštetih in podrobneje predstavljeni v nadaljevanju, se navezujejo na dohodke iz delovnega razmerja. Ti obrazci so: REK-1, i-REK in ZAP/M.

3.4.1 Plačilna lista

Plačilna lista je pisni obračun dohodka iz delovnega razmerja, ki ga delodajalec izroči vsakemu delavcu, ki je z njim v delovnem razmerju. 135. člen ZDR-1-NPB4 navaja, da je plačilna lista verodostojna listina, prek katere lahko delavec sproži sodno izvršbo. Drugi odstavek navedenega člena določa podatke, ki morajo biti na plačilni listi razvidni. To so podatki o plači, nadomestilu plače, povračilu stroškov v zvezi z delom ter podatki o drugih prejemkih, do katerih je delavec zakonsko upravičen. Prav tako mora plačilna lista vsebovati podatke o številu plačanih ur za obračunani mesec, zneske in prispevke za socialno varnost, znesek akontacije dohodnine, razne odtegljaje iz plače itd. ter ne nazadnje tudi splošne osebne podatke delodajalca in delavca (Blatnik, 2009, str. 1).

Najpozneje do zadnjega dne v januarju mora delodajalec delavcu izdati pisni obračun prejetih plač in drugih nadomestil plače, ki jih je prejel v preteklem koledarskem letu. Iz letnega pisnega obračuna morajo biti razvidni podatki o obračunih in plačilih davkov in prispevkov za socialno varnost (ZDR-1-NPB4). Zadnji, peti odstavek 135. člena ZDR-1-NPB4 dodaja, da vsi stroški, ki nastanejo ob izplačilu plače, bremenijo delodajalca.

3.4.2 REK-1 in iREK

REK-1 in i-REK sta obrazca, ki skupaj oblikujeta celoto obračuna davčnega odtegljaja delavca v delovnem razmerju s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi (FURS, 2018d, str. 3). Obrazec REK-1 mora izpolniti ter oddati delodajalec kot plačnik davka, ki izplačuje dohodke iz delovnega razmerja (plače, nadomestila plače itd.), ti pa se všttevajo v davčno osnovo za obračun dohodnine (oziroma akontacije dohodnine) in prispevkov za

socialno varnost. Obrazec REK-1 predstavlja skupinski obrazec, ki ga odda delodajalec (Blatnik, 2009, str. 3). Primer obrazca REK-1 se nahaja v prilogi 5, pridobljen pa je na spletni strani Finančne uprave Republike Slovenije (FURS, brez datuma a).

Pravilnik o vsebini in obliki obračuna davčnega odtegljaja ter o načinu predložitve davčnemu organu določa vrsto in obliko obrazca ter način oddaje (FURS, 2018d, str. 3). Deveti odstavek 57. člena ZDavP-2-NPB17 narekuje delodajalcu oddajo obrazca REK-1 v elektronski obliki prek sistema eDavki. Pri oddaji si lahko delodajalec pomaga s Tehničnimi navodili za predlaganje REK obrazcev, ki jih ponuja sistem. Sistem eDavki je zasnovan tako, da vključuje logične in računske kontrole, kar preprečuje, da bi prišlo do oddaje nepopolnega REK-1 obrazca, ki bi vključeval napake. Za oddajo obrazca prek navedenega sistema mora delodajalec razpolagati z elektronskim podpisom, s katerim jamči, da so vsi navedeni podatki resnični, točni in popolni (FURS, 2018d, str. 3).

V primeru, ko delodajalec delavcu izplačuje v zakonsko določenih zneskih povračila stroškov v zvezi z delom in druge iz delovnega razmerja pridobljene dohodke, ki se ne všttevajo v davčno osnovo, le-te predstavi v individualnem REK-1 obrazcu, natančneje v obrazcu iREK. Tako so na omenjenem obrazcu navedeni pridobljeni dohodki iz delovnega razmerja, ki se všttevajo v davčno osnovo, kot tudi tisti, ki se ne (FURS, 2018d, str. 15).

01.07.2008 je bilo uvedeno, da je treba skupinskemu obrazcu REK-1 priložiti tudi individualni REK-1 za vsakega zaposlenega delavca v podjetju s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi. Individualni REK-1 se imenuje iREK in je sestavni del obrazca REK-1. To pomeni, da mora delodajalec pri oddaji obrazca REK-1 oddati toliko obrazcev iREK, kolikor ima zaposlenih delavcev (FURS, 2018d, str. 16). Primer obrazca iREK najdemo na spletni strani Finančne uprave Republike Slovenije pod rubriko Obrazci, nahaja pa se tudi med prilogami magistrskega dela, v prilogi 6 (FURS, brez datuma b).

3.4.3 ZAP/M

Obrazec ZAP/M morajo oddajati vsi poslovni subjekti, torej pravne osebe z vsaj enim zaposlenim delavcem. Zakon, ki ureja področje Poslovnega registra Slovenije, narekuje pravni osebi, da mora biti registrirana pri registrskem organu ter posledično opravljati dejavnost, ki jo je registrirala. Izpolnjevanje obrazca ZAP/M je namenjeno statističnemu raziskovanju plač zaposlenih pri pravnih osebah. Omenjeno raziskovanje izvaja SURS skupaj z Agencijo Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJ PES) na podlagi Zakona o državni statistiki (ZDSta-NPB1), Ur. l. RS, št. 45/95 in 9/01. Z oddajo ZAP/M obrazca se poročajo podatki o številu zaposlenih pri posamezni pravni osebi, o številu plačanih ur ter podatki o izplačanih plačah. Podrobnejši podatki, ki morajo biti navedeni na vsakem ZAP/M obrazcu, so navedeni v Navodilu o vsebini in načinu sporočanja podatkov za potrebe statističnega raziskovanja

Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M), ki ga je 01.02.2018 izdala generalna direktorica SURS-a po določilih 21. člena ZDSta-NPB1 (SURS, 2018, str. 1–7).

Obrazec se izpolnjuje v elektronski obliki, neposredno na spletni strani AJPES. Rok za oddajo obrazca je enak dnevu izplačila plače, najkasneje pa ga je možno oddati do zadnjega dne v mesecu za pretekli mesec, za katerega se poroča. ZAP/M se torej oddaja mesečno za pretekli mesec, na katerega se nanaša izplačilo plače delavcem. Primer predstavljenega obrazca se nahaja v prilogi 7 (SURS, 2018, str. 6–7).

3.5 Primeri obdavčitve plače voznikov tovornih vozil

Podpoglavje je namenjeno prikazu obdavčitve plač voznikov tovornih vozil pri izbranem transportnem podjetju. Vsi v nadaljevanju navedeni zneski so dejansko obstoječi in pridobljeni izključno za namene magistrskega dela. Potrebne podatke sem pridobila od računovodkinje, ki mi je bila v veliko pomoč predvsem pri razlagi manj razumljivih členov posameznih zakonov ter pri izdelavi v nadaljevanju predstavljenih izračunov, s katerimi želim podati okvirno sliko glede obdavčitve plač, ki se v konkretnem primeru nanaša na plače voznikov tovornih vozil. To pomeni, da v nadaljevanju predstavljeni izračuni ne veljajo za vsa podjetja, ampak se razlikujejo od podjetja do podjetja in glede na vrsto poklica ter opravljanja nalog.

Slovensko transportno podjetje, ki mi je zaupalo podatke, ima zaposlenih 17 voznikov tovornih vozil. Vsi vozniki so v delovnem razmerju in imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi. Pri obračunu in obdavčitvi plače se vozniki med seboj razlikujejo glede rezidenčne vezi s Slovenijo. Nekateri izpolnjujejo pogoje za pridobitev naziva rezident Slovenije, drugi ne, kar posledično vpliva na obdavčitev plače. Značilnosti ter ključne razlike med njimi so predstavljene v teoretičnih podpoglavjih magistrskega dela.

Prvi primer obračuna in obdavčitve plače se navezuje na voznika tovornega vozila, rezidenta Slovenije. Voznik je državljan Slovenije, kar pomeni, da se mu status rezidenta Slovenije dodeli avtomatično. Predstavljen obračun plače je delavec pridobil v mesecu februarju 2018 za opravljeno delo v januarju istega leta. Za obračun je potreben podatek o fondu ur, ki za mesec januar znaša fond 184 ur.

Pri obračunu osnovne plače so pomembni podatki o številu opravljenih ur dela, pridobljeni iz voznikove kartice izbranega voznika, na katerega se podatki nanašajo. Osnovna plača v višini 900 EUR je sestavljena iz:

- 508,70 EUR rednega dela ($900 \text{ EUR} / 184 \text{ fond ur} \times 104 \text{ ur rednega dela}$);
- 313,04 EUR letnega dopusta ($900 \text{ EUR} / 184 \text{ fond ur} \times 64 \text{ ur letnega dopusta}$);
- 78,26 EUR državnega praznika ($900 \text{ EUR} / 184 \text{ fond ur} \times 16 \text{ ur državnega praznika}$).

Osnovna plača	900 EUR	Bruto plača	1.158,78 EUR
+ Dodatek za nočno delo	2,94 EUR	- Prispevki za socialno	
+ Dodatek za nadurno delo	120,84 EUR	varnost (22,10 %)	256,09 EUR
+ Dodatek za delovno dobo	135 EUR	- Akontacija dohodnine	100,40 EUR
= BRUTO PLAČA	1.158,78 EUR	= NETO PLAČA	802,29 EUR
- Prispevki za socialno		+ Prevoz na delo	
varnost (22,10 %)	256,09 EUR	in z dela	6,48 EUR
- Splošna olajšava	275,22 EUR	+ Povračilo stroškov	
= Osnova za obračun		službenega potovanja	616 EUR
akontacije dohodnine	627,47 EUR	= IZPLAČILO	1.424,77 EUR

Delavec je v januarju 2018 opravil 2 uri nočnega dela, zato mu po zakonu pripada dodatek za nočno delo. Višina dodatka je določena v Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo, v višini 30 % osnovne plače, preračunano na urno postavko. Višina dodatka je izračunana na sledeči način: 900 EUR osnovne plače / 184 fond ur $\times$ 0,30 = 1,47 EUR/uro. Z opravljenima dvema urama nočnega dela je upravičen do dodatka v višini 2,94 EUR (1,47 EUR/uro $\times$ 2 uri). Dodatek za nadurno delo v višini 120,84 EUR je delavec prejel za opravljenih 19 ur nadurnega dela. Višina je določena na podlagi izračuna: ((900 EUR osnovna plača / 184 fond ur) $\times$ 1,30) $\times$ 19 ur = 120,84 EUR. Delavcu pripada tudi dodatek za delovno dobo v višini 15 %, kar znaša 135 EUR.

Delavec je rezident Slovenije, kar pomeni, da je upravičen do olajšav za zmanjševanje davčne osnove, od katere se obračuna mesečna akontacija dohodnine. Iz zapisanega lahko razberemo, da delavec uveljavlja samo splošno olajšavo, saj delodajalcu ni izročil izjave o uveljavljanju posebne olajšave za vzdrževane družinske člane. V nadaljevanju je predstavljen primer, če bi delavec na podlagi izročene izjave delodajalcu uveljavljal tudi posebno olajšavo. Akontacija dohodnine je bila izračunana na sledeči način: 627,47 EUR davčne osnove $\times$ 0,16 = 100,40 EUR.

Voznik tovornega vozila je upravičen tudi do drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo za dohodnino. Tako je delavec iz naslova povračila stroškov službenega potovanja pridobil 616 EUR. V transportnem izrazoslovju se predstavljena vrsta povračila stroškov imenuje dnevnic. Višina dnevnic se določi na podlagi Uredbe o povračilu stroškov za službena potovanja v tujini, neuradno prečiščeno besedilo št. 10 (Uredba), Ur. l. RS, št. 38/94, 63/94, 24/96, 96/00, 35/02, 86/02, 66/04, 73/04, 16/07, 30/09, 51/12, kjer je za posamezno državo naveden znesek dnevnic, do katere je delavec upravičen. V 7. členu Uredbe je navedeno, da je višina dnevnic odvisna od števila ur službenega potovanja v tujini. V mojem primeru je službena potovanja trajala več kot 14 ur, kar pomeni, da je upravičen do celega zneska dnevnic za posamezno državo, v kateri se je nahajal. Dnevnic se obračuna na podlagi potnih

nalogov, ki jih mora delavec izpolnjevati redno in točno. Izplačilo, ki ga je delavec prejel na svoj transakcijski račun, je za mesec januar 2018 znašalo 1.424,77 EUR.

Bruto plača	1.158,78 EUR
+ Prevoz na delo in z dela	6,48 EUR
+ Povračilo stroškov službenega potovanja	616 EUR
+ Prispevki za socialno varnost (16,10 %)	186,56 EUR
= SKUPNI STROŠEK PLAČE	1.967,82 EUR

Plača, do katere je delavec zakonsko upravičen, predstavlja za delodajalca strošek. Od vsake bruto plače mora delodajalec plačati še prispevke za socialno varnost v višini 16,10 %. Skupni strošek plače znaša za delodajalca 1.967,82 EUR.

Delavec, čigar podatki so vključeni v pričujočo magistrsko delo, mesečno ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževane družinske člane. Da bi prikazala razliko (v EUR) med delavcem, ki uveljavlja posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane, in delavcem, ki je ne uveljavlja, je v primeru 2 na istem izbranem vozniku tovornega vozila, prikazan obračun plače in obdavčitve le-te pri predpostavki, da bi delavec delodajalcu izročil izjavo, s katero želi uveljavljati posebno olajšavo. Podatki o bruto plači in drugih dohodkih, ki pripadajo delavcu, so popolnoma enaki kot v primeru 1.

Osnovna plača	900 EUR	Bruto plača	1.158,78 EUR
+ Dodatek za nočno delo	2,94 EUR	- Prispevki za socialno	
+ Dodatek za nadurno delo	120,84 EUR	varnost (22,10 %)	256,09 EUR
+ Dodatek za delovno dobo	135 EUR	- Akontacija dohodnine	67,90 EUR
= BRUTO PLAČA	1.158,78 EUR	= NETO PLAČA	834,79 EUR
- Prispevki za socialno		+ Prevoz na delo	
varnost (22,10 %)	256,09 EUR	in z dela	6,48 EUR
- Splošna olajšava	275,22 EUR	+ Povračilo stroškov	
- Posebna olajšava	203,08 EUR	službenega potovanja	616 EUR
= Osnova za obračun		= IZPLAČILO	1.457,27 EUR
akontacije dohodnine	424,39 EUR		

Delavec v primeru 2 uveljavlja posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane za enega otroka. V tem primeru se od bruto plače poleg prispevkov za socialno varnost in splošne olajšave odšteje še posebna olajšava za enega vzdrževanega otroka v znesku 203,08 EUR. Tako dobimo osnovo za obračun akontacije dohodnine v višini 424,39 EUR, na podlagi katere izračunamo 67,90 EUR akontacije dohodnine. Neto plači, 834,79 EUR, prištejemo druge dohodke, ki pripadajo vozniku tovornega vozila, ter dobimo izplačilo v višini 1.457,27 EUR.

Če primerjamo oba izračuna, vidimo, da ima voznik tovornega vozila v primeru 2, kjer uveljavlja posebno olajšavo za vzdrževane otroke, **nižjo osnovo za obračun dohodnine**, kar posledično vpliva na **nižji znesek akontacije dohodnine** ter **višjo neto plačo**. Tudi izplačilo, ki ga voznik prejme na svoj transakcijski račun, je višje, v konkretnem primeru za 32,50 EUR. Skupni stroški plače delodajalca znašajo v obeh primerih enako.

Če bi imel delavec dva otroka in bi za oba uveljavljal posebno olajšavo, bi ta znašala 203,08 EUR + 220,77 EUR, kar skupaj zneso 423,85 EUR. Posledično bi bila **osnova za dohodnino nižja** za znesek posebne olajšave za drugega vzdrževanega otroka (220,77 EUR). Tudi **akontacija dohodnine** bi bila **nižja** za 35,32 EUR, kar bi pozitivno vplivalo na **znesek neto plače** in **znesek izplačila**. Oba zneska bi bila višja za 35,32 EUR, kar je enako razliki med obema akontacijama za dohodnino.

Tretji primer prikazuje obračun in obdavčitev plače voznika tovornega vozila, ki ni rezident Slovenije, kar pomeni, da nima sklenjene rezidenčne vezi. Podatki, vezani na obračun in obdavčitev plače, se nanašajo na plačo voznika za mesec februar 2018. Fond ur za mesec februar je znašal 160 ur. Podatek je zelo pomemben, saj nam služi za pomoč pri izračunu dodatkov, do katerih je delavec upravičen.

Osnovna plača je enaka kot v primeru 1 in 2, torej 900 EUR, vendar so zneski nekoliko različni in znašajo:

- 855 EUR za redno delo (900 EUR osnovna plača / 160 fond ur × 152 ur rednega dela);
- 45 EUR za delo na praznik (900 EUR osnovna plača / 160 fond ur × 8 ur dela na praznik).

Osnovna plača	900 EUR	Bruto plača	935,98 EUR
+ Dodatek za delo na praznike in dela proste dni	22,48 EUR	- Prispevki za socialno varnost (22,10 %)	206,85 EUR
+ Dodatek za delovno dobo	13,50 EUR	- Akontacija dohodnine	123,34 EUR
= BRUTO PLAČA	935,98 EUR	= NETO PLAČA	605,70 EUR
- Prispevki za socialno varnost (22,10 %)	206,85 EUR	+ Povračilo stroškov službenega potovanja	1.232,00 EUR
= Osnova za obračun akontacije dohodnine	729,13 EUR	= IZPLAČILO	1.837,70 EUR

Delavec, na katerega se navezujejo podatki o plači za mesec februar 2018, je upravičen do dodatka za delo na praznik. Višino le-tega se izračuna na sledeči način: 900 EUR osnovna plača / 160 fond ur × 0,50 = 2,81 EUR/uro. Ker je upravičen do dodatka za delo na praznik za 8 ur, znaša znesek, ki se delavcu prišteje k osnovni plači, 22,48 EUR (8 ur

× 2,81 EUR/uro). Delavec je nerezident Slovenije, kar pomeni, da ni upravičen do olajšav za zmanjševanje davčne osnove. Posledično je njegova osnova izražena kot razlika med bruto plačo in prispevki za socialno varnost v višini 729,13 EUR. Na podlagi dobljene davčne osnove se delavca uvršča v drugi dohodninski razred. Dohodnina v tem primeru znaša 123,34 EUR, izračuna pa se po enačbi: $106,95 \text{ EUR} + ((729,13 \text{ EUR} - 668,44 \text{ EUR}) \times 0,27) = 123,34 \text{ EUR}$.

Neto plačo nerezidenta Slovenije smo izračunali na isti način kot v primeru 1 in 2 ter znaša 605,70 EUR. Nerezident Slovenije, torej voznik tovornega vozila, je bil na poti cel mesec, kar pomeni, da ni upravičen do prevoza na delo in z njega, ampak se k njegovi neto plači prišteje samo povračilo stroškov službenega potovanja (dnevnice) v višini 1.232,00 EUR. Tako dobi delavec na dan izplačila plače na transakcijski račun nakazan znesek 1.837,70 EUR.

Bruto plača	935,98 EUR
+ Prispevki za socialno varnost (16,10 %)	150,69 EUR
+ Povračilo stroškov službenega potovanja	1.232,00 EUR
= SKUPNI STROŠEK PLAČE	2.318,67 EUR

Skupni strošek plače se tudi v tem primeru izračuna na enak način kot predhodno in bremeni delodajalca za 2.318,67 EUR.

4 PRIPOROČILA IN UGOTOVITVE

Na podlagi zapisane teorije, ki izhaja pretežno iz zakonov in predpisov iz obravnavanega področja, sem prišla do mnogih spoznanj. Ugotovila sem, da je zakonodaja s področja obdavčitve plač voznikov tovornih vozil in transportnih storitev dokaj jasno opredeljena. Pri razumevanju le-te nisem imela večjih težav, saj sem nekaj osnov pridobila že pri določenih predmetih na dodiplomskem in podiplomskem študiju. Trdim pa lahko, da je razumevanje zakonodaje za posameznike, ki se z njo srečajo prvič, vendarle zahtevnejše. Tudi sama sem naletela na določene člene in odstavke v zakonodaji, ki so bili manj razumljivi in sem se morala pri tem posluževati dodatnih pojasnil. V pomoč mi je bila računovodkinja izbranega transportnega podjetja. Čeprav sama nisem imela bistvenih težav pri razumevanju, bi kljub temu predlagala, da bi moral zakonodajalec ob večjih spremembah zakonodaje iz posameznih predstavljenih področij organizirati kvalitetne seminarje in delavnice, na katerih bi se udeleženci seznanili z novostmi in spremembami. Ker je v praksi večinoma tako, da se novosti predstavi na enostavnih in razumljivih primerih, ki ne zahtevajo pretiranega napora za razumevanje, menim, da bi bilo zelo dobrodošlo, če bi se udeleženci na seminarjih srečali tudi s praktičnimi primeri zahtevne ter zapletene narave, ki bi jih skupaj z organizatorjem poskušali pravilno izpeljati in obdelati. Samo tako bi bile novosti

razumljive ter posledično pravilno uporabljene v praksi. Cene tovrstnih seminarjev so dokaj visoke, zato se jih udeležuje vedno manj posameznikov. Prav zaradi tega bi morale biti cene nižje, saj sem prepričana, da bi se v tem primeru več posameznikov odločilo za udeležbo. Pojasnila, ki jih izdajata Ministrstvo za finance in FURS, so jasno zapisana in predstavljena, zato so posameznikom v veliko pomoč. Pri pripravi magistrskega dela sem si zastavila tudi nekaj raziskovalnih vprašanj. Eno izmed teh se navezuje na možnost drugačnega razumevanja ter interpretacije zapisanih zakonov in predpisov. Med procesom pisanja magistrskega dela sem prišla do ugotovitve, da ne smemo izključiti možnosti drugačne interpretacije in razumevanja zakonov, čemur bi se izognili v primeru zgoraj predstavljenega predloga o seminarjih.

Ugotovila sem, da sestava in vsebina zakona ni v prid ne delavcu ne delodajalcu. Če je nekaj slabo za delavca, je slabo tudi za delodajalca, in obratno. Kot primer navajam odstotek prispevkov za socialno varnost. Če bi bil ta višji, bi bilo to slabo tako za delavca, kot tudi za delodajalca. To bi se izkazovalo v obliki nižje neto plače in izplačila delavcu ter v obliki višjega stroška delodajalca pri plačilu delavca za opravljeno delo. V tem primeru bi bila oba, tako delavec kot delodajalec, na slabšem.

Uporabljeni zakoni navajajo pravice, dolžnosti in obveznosti delodajalcev in delavcev. Da bi bili tudi delavci dobro izobraženi in ažurirani z novostmi s posameznih področij zakonodaje, menim, da bi se morali organizirati tudi seminarji, namenjeni izključno delavcem, saj je mnogo takih, ki poznajo le svoje pravice, dolžnosti in obveznosti pa ne. Cena v tem primeru bi morala biti primerna (nizka), da za delavca ne bi predstavljala prevelikega dodatnega stroška. Ker so določeni vozniki tovornih vozil med tednom na službeni poti, domov pa se vračajo le ob vikendih, bi morali biti seminarji organizirani predvsem takrat. Samo tako bi imeli vsi delavci enake možnosti za udeležbo na tovrstnih seminarjih.

Zakonodaja na obravnavanem področju navaja, da se moramo posluževati posameznih panožnih kolektivnih pogodb. Ker je bila Kolektivna pogodba za dejavnost prevoza v cestnem prometu Slovenije leta 2003 ukinjena, se transportna podjetja danes poslužujejo Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo. Tekom branja zakonodaje in raznih pojasnil sem prišla do spoznanja, da bi se morala ponovno sestaviti kolektivna pogodba, ki bi obravnavala področje transporta blaga. Posledično bi se razrešile tudi nejasnosti na transportnem področju. S pripravo kolektivne pogodbe bi transportna podjetja pridobila ključni temelj pri poslovanju, s čimer bi se izognila nepravilnostim in napakam pri vsakdanjem opravljanju registrirane dejavnosti.

Ugotovila sem, da morajo računovodje ob izplačilu plače izpolniti ter oddati tri ključne obrazce, na podlagi katerih se vodijo različne statistike in evidence o plačah zaposlenih. Zakonodajalec prek posameznih členov določa obvezno oddajo obrazcev. Ker je s pripravo teh veliko dela, bi morali biti računovodski sistemi zasnovani tako, da bi bili

neposredno povezani s posameznimi spletnimi stranmi (eDavki, AJPES in drugi), prek katerih se oddajajo potrebni obrazci. Na ta način bi se računovodje razbremenilo, posledično pa bi bilo tudi manj napak, saj ne bi bilo tolikšnega pisanja in vnosa številskih podatkov. Računovodje bi imeli več časa za opravljanje drugih nalog ter za udeležbo na raznih strokovnih seminarjih.

S pripravo magistrskega dela sem pridobila veliko znanja, ki mi bo zagotovo v pomoč pri opravljanju delovnih nalog v transportnem podjetju ter v življenju nasploh. Raziskala in predstavila na praktičnem primeru sem obdavčitev transportnih storitev, ki jih izvaja slovensko transportno podjetje na območju EU. Slednje mora pridobiti licenco za opravljanje registrirane dejavnosti. Izdelava magistrskega dela me je pripeljala do spoznanja, da je treba pri obdavčitvi transportnih storitev na območju EU najprej določiti kraj obdavčitve. V tem primeru se upošteva splošno pravilo, zapisano v 25. členu ZDDV-1-NPB11, ki določa, da je transportna storitev, ki se opravi na območju EU, obdavčena v tisti državi članici, kjer ima naročnik storitve svoj sedež. Zapisano pravilo torej navaja, da je transportna storitev obdavčljiva transakcija, kjer je naročnik storitve plačnik davka. To pomeni, da slovensko transportno podjetje prevali davčno breme na naročnika storitve ter na izdanem računu ne obračuna DDV. Ker je treba iz računa razbrati, da gre za zgoraj predstavljeno pravilo, bi moral zakonodajalec ob morebitnih novostih in spremembah pripraviti pojasnila tudi v zvezi z izdajo računov. Samo na ta način bi se preprečilo nepravilnosti in napake.

SKLEP

Cilj izdelave magistrskega dela se navezuje na predstavitev področja obdavčitve transportnih storitev in plače delavcev, ki opravljajo poklic voznikov tovornih vozil ter posledično izvajajo storitev transporta blaga. Pri pripravi teoretičnega dela sem se pretežno posluževala zakonov in drugih predpisov ter pojasnil s strani ministrstev, ki pokrivajo obravnavano področje in predstavljajo ključni vir magistrskega dela, skupaj s posameznimi panožnimi kolektivnimi pogodbami pa sotvorijo pomemben steber delodajalca pri izvajanju registriranih dejavnosti. Tudi za voznike tovornih vozil so ti zakoni in predpisi zelo pomembni. Številni zakoni določajo pravice, obveznosti in dolžnosti delavcev. Zapisana teorija je predstavljena tudi na praktičnih primerih.

Ljudje se vsakodnevno srečujemo z najrazličnejšimi vrstami transporta. Pojem transport je podrobneje predstavljen v prvem, teoretičnem delu magistrskega dela. Glede na več definicij in razlag s strani različnih avtorjev, lahko strnemo pomen pojma transport kot premeščanje blaga in ljudi z ene geografske točke na drugo z uporabo ustreznega transportnega sredstva. V magistrskem delu je podrobneje predstavljen cestni tovorni transport, razlaga pa je podkrepljena še s številnimi statističnimi podatki, vezanimi na Slovenijo in EU.

Transportne storitve so obdavčene z DDV. Pri obdavčitvi storitev transporta blaga ima pomembno vlogo pravilo določanja kraja obdavčitve. Slednje je za transportne storitve toliko bolj specifično, saj navaja, da je kraj obdavčitve tam, kjer se nahaja naročnik storitve. Iz tega sledi, da se pri obdavčitvi upošteva načelo namembnega kraja. Ločiti je treba med transakcijami znotraj in zunaj območja EU. Transportne storitve so obdavčene po splošni davčni stopnji države, v kateri se nahaja naročnik storitve. Če se ta nahaja v Sloveniji, so transportne storitve obdavčene s splošno 22 % davčno stopnjo. Izvajalec transportnih storitev mora mesečno pripraviti obračun DDV ter ga skupaj z RP-O oddati davčnim organom v zakonsko določenih obrazcih. Na podlagi navedenega se vodijo evidences o obdavčljivih storitvah, ki so bile izvedene na območju EU. Ker RP-O vsebuje davčne številke podjetij, s katerimi je posamezni prevoznik posloval, ter vrednost opravljenega prometa, lahko države članice EU med seboj ugotavljajo, ali so posamezna podjetja navedla resnične in točne podatke ter ali se ti med seboj ujemajo. Veljavnost posameznih številok se lahko preveri prek sistema VIES. Ključna naloga navedenega sistema je izvajanje nadzora nad pretokom blaga in storitev med Slovenijo in drugimi državami članicami EU.

V magistrskem delu sem želela predstaviti tudi področje obdavčitve plač voznikov tovornih vozil. Obstajata dve vrsti dajatev, ki se obračunata od plače. To sta dohodnina ter prispevki za socialno varnost. Pri obdavčitvi moramo ločevati med vozniki tovornih vozil, ki so z izpolnitvijo zakonsko določenih pogojev pridobili naziv rezident Slovenije, ter med tistimi, ki niso vzpostavili rezidenčne vezi s Slovenijo. Predstavljena je razlika med bruto in neto plačo, ki bi jo moral poznati vsak posameznik, ki se srečuje z delovnim razmerjem. Bruto plača predstavlja seštevek osnovne plače, dodatkov ter dela plače za delovno uspešnost. Od dobljene vsote se odštejejo zakonsko določene dajatve, ki pripeljejo do zneska neto plače. Prispevki za socialno varnost se plačujejo v imenu delavca iz bruto plače ter na bruto plačo s strani delodajalca. Prispevki, ki jih obračuna delodajalec na bruto plačo, predstavljajo zanj dodaten strošek. Predstavljena teorija je podkrepljena z dejanskimi primeri obračuna plače voznikov tovornih vozil, ki so pridobljeni s strani transportnega podjetja. V priloge sem priložila tudi primere obrazcev, ki jih mora računovodkinja mesečno oddajati ob vsakokratnem izplačilu plače. Tako sem predstavila obrazec REK-1, iREK ter ZAM/P ter njihove ključne značilnosti in pomembnosti. Obrazci služijo za izvajanje evidenc ter statistik v Sloveniji na področju plač delavcev.

LITERATURA IN VIRI

1. Blatnik, K. (2009, maj). *Obračun plač 3*. Ljubljana: GZS Ljubljana.
2. Bohorič, M. & Oštir, D. (2006). *Davki v podjetju*. Ljubljana: Inštitut za javne finance Ljubljana.

3. Čok, M., Cirman, A., Prevolnik Rupel, V., Rant, V., Gabrijelčič, I., Kump, N. & Prezelj, T. (2014). *Javne finance v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
4. Drobež Tomšič, M. (2018, februar). Spremembe pri obdavčitvi z dohodnino v letu 2018. *IKS*, 18(02), 89–96.
5. Evropska unija. (brez datuma). *Identifikacijska številka za DDV (sistem VIES)*. Pridobljeno 24. aprila 2018 iz https://europa.eu/youreurope/business/vat-customs/check-number-vies/index_sl.htm
6. European Commission. (2017). *Statistical pocketbook 2017, EU TRANSPOT in figures*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
7. European Commission. (brez datuma a). *Eurostat*. Pridobljeno 20. marca 2018 iz <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
8. European Commission. (brez datuma b). *VIES (VAT Information Exchange System) enquiries*. Pridobljeno 24. aprila 2018 iz https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/eu-vat-rules-topic/vies-vat-information-exchange-system-enquiries_en#disclaimer
9. Eurostat. (2017, oktober). *Energy, transport and environment indicators, 2017 edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
10. Evropska agencija za okolje. (2016). *Pametni, okolju prijazni mobilnosti naproti, Promet in okolje v Evropi*. Luksemburg: Urad za publikacije Evropske unije.
11. Evropska komisija. (brez datuma). *VIES VAT number validation*. Pridobljeno 25. aprila 2018 iz http://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/vatRequest.html.
12. Evropsko računsko sodišče. (2016). *Boj proti goljufijam na področju DDV znotraj Skupnosti: potrebnih je več ukrepov (posebno poročilo)*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije.
13. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2015, marec). *Mednarodna izmenjava informacij s carinskega in davčnega postopka, Podrobnejši opis* (1. Izd.). Pridobljeno 24. aprila 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Mednarodna_izmenjava/Opis/Podrobnejši_opis_1_opis_Mednarodna_izmenjava.pdf
14. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2017, 12. december). *Obvestilo o lestvici za odmero dohodnine in olajšave za leto 2018*. Pridobljeno 15. maja 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Letna_odmera_dohodnine/Opis/Lestvica_za_leto_2018.pdf
15. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2018a, januar). *Dohodnina-dohodek iz zaposlitve; povračila stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, Podrobnejši opis* (4. izd.). pridobljeno 9. maja 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Opis/Podrobnejši_opis_4_izdaja_Povracila_stroskov_in_drugi_dohodki_iz_delovnega_razmerja.pdf.
16. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2018b, januar). *DOHODEK IZ ZAPOSLOTITVE, dohodek iz delovnega razmerja, Podrobnejši opis* (4. izd.). Pridobljeno 15. maja 2018 iz

- [http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni na/Dohodek_iz_zaposlitve/Opis/Podrobnejši_opis_4_izdaja_Dohodek_iz_delovnega_razmerja.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni_na/Dohodek_iz_zaposlitve/Opis/Podrobnejši_opis_4_izdaja_Dohodek_iz_delovnega_razmerja.pdf)
17. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2018c, januar). *Prispevki za socialno varnost, Plačevanje prispevkov za zavarovance – delavce v delovnem razmerju, Podrobnejši opis* (3. izd.). Pridobljeno 16. maja 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Prispevki_za_socialno_varnost/Opis/Podrobnejši_opis_3_izdaja_Placevanje_prispevkov_za_socialno_varnost_iz_delovnega_razmerja.pdf
18. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2018d, januar). *Obračun davčnega odtegljaja – REK obrazci, Podrobnejši opis obračunov in postopka oddaje prek sistema eDavki* (3. izd.). Pridobljeno 18. maja 2018 iz [http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni na/REK_obrazci/Opis/Podrobnejši_opis_3_izdaja_Podrobnejši_opis_obracunov_in_postopka_oddaje_prek_sistema_eDavki.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni_na/REK_obrazci/Opis/Podrobnejši_opis_3_izdaja_Podrobnejši_opis_obracunov_in_postopka_oddaje_prek_sistema_eDavki.pdf)
19. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2018e, marec). *Davek na dodano vrednost, Podrobnejši opis* (2. izd.). Pridobljeno 9. aprila 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_na_dodano_vrednost/Opis/Podrobnejši_opis_2_izdaja_Splosno_o_DDv.pdf
20. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (2018f, marec). *Prispevki za socialno varnost, Brošura o plačevanju prispevkov za socialno varnost, Podrobnejši opis* (9. izd.). Pridobljeno 16. maja 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Prispevki_za_socialno_varnost/Opis/Podrobnejši_opis_9_izdaja_Brosura_o_placevanju_prispevkov_za_socialno_varnost.pdf
21. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma a). *Obračun davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja – REK-1*. Pridobljeno 21. maja 2018 iz [http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni na/REK_obrazci/Obrazci/REK-1_obrazec.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni_na/REK_obrazci/Obrazci/REK-1_obrazec.pdf)
22. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma b). *Individualni REK za vse vrste dohodkov iREK*. Pridobljeno 21. maja 2018 iz [http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni na/REK_obrazci/Obrazci/iREK_Individualni_REK_obrazec.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodni_na/REK_obrazci/Obrazci/iREK_Individualni_REK_obrazec.pdf)
23. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma c). *Vpis v davčni register in davčna številka*. Pridobljeno 10. aprila 2018 iz http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/poslovanje_z_nami/vpis_v_davcni_register_in_davcna_stevilka/.
24. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma d). *REKAPITULACIJSKO POROČILO*. Pridobljeno 24. aprila 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_na_dodano_vrednost/Obrazci/RP-O_Rekapitulacijsko_porocilo.pdf

25. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma e). *Davek na dodano vrednost (DDV)*. Pridobljeno 24. aprila 2018 iz http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/davek_na_dodano_vrednost_ddv/
26. FURS - Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma f). Obrazec DDV-O. Pridobljeno 24. aprila 2018 iz http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_na_dodano_vrednost/Obrazci/obrazec_DDV-O_-novi.pdf
27. Galič, J. (2007). *Obdavčitev plač in drugih dohodkov iz zaposlitve po novi davčni zakonodaji*. Ljubljana: Založba Legat d.o.o.
28. Gerič, T. (2010, februar). Organizacija prevoza tovora. Pridobljeno 5. marca 2018 iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/Strukturni_skлади/Gradiva/MUNUS2/MUNUS2_34Logistikatovornih.pdf
29. Izbrano transportno podjetje. (2018a). *Primer izdanega računa 1* (interno gradivo). Vrtojba: Izbrano transportno podjetje.
30. Izbrano transportno podjetje. (2018b). *Primer izdanega računa 2* (interno gradivo). Vrtojba: Izbrano transportno podjetje.
31. Jakomin, L., Zelenika R. & Medeot M. (2002). *Tehnologija prometa in transportni sistem*. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet Portorož.
32. Klun, M., & Jovanović, T. (2017). *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
33. Kresal, B. (2000). *Predpisi o plačah*. Lesce: Založba Oziris.
34. Logožar, K. (2004). *Poslovna logistika*. Ljubljana: GV Izobraževanje, izobraževanje in svetovanje, d.o.o.
35. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (brez datuma a). *Zakon o delovnih razmerjih*. Pridobljeno 7. maja 2018 iz http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/delovna_razmerja/zdr/
36. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (brez datuma b). *Minimalna plača*. Pridobljeno 8. maja 2018 iz http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/socialno_partnerstvo/minimalna_placa/
37. Mlakar, M. (2018, 10. januar). V 3. četrletju 2017 prepeljanega za 15 % več blaga kot v 3. četrletju 2016. Pridobljeno 28. februarja 2018 iz <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7185>
38. Ogorelc, A. (2004). *Mednarodni transport in logistika*. Maribor: Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta.
39. Orbanić, J. & Rosi, B. (2016). *Razvoj transporta, logistike in mobilnosti v Sloveniji*. Celje: Fakulteta za logistiko Univerze v Mariboru.
40. Scortegagna Kavčnik, N. (2016). *Vse, kar morate vedeti o letnem dopustu in regresu*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
41. Promet. (2001). V *Slovenski pravopis*. Pridobljeno 6. marca 2018 iz <http://bos.zrc-sazu.si/c/SP/neva.exe?name=sp&expression=promet&hs=1>

42. Stanovnik, T. (2012). *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta v Ljubljani.
43. SURS - Statistični urad Republike Slovenije. (2018, 1. februar). *Navodilo o vsebini in načinu sporočanja podatkov za potrebe statističnega raziskovanja Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M)*. Pridobljeno 22. maja 2018 iz http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/9839/Navodilo_o_vsebini_in_nacinu_sporocanja_podatkov.pdf
44. SURS - Statistični urad Republike Slovenije. (brez datuma). *Podatkovna baza SI.STAT*. Pridobljeno 17. marca 2018 iz <http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp>
45. Sternad, M. (2018). Ali smo učinkoviti prevozniki? *Tranzit*, 2(4), 8–9.
46. Štor, M., Mušinovič, F. & Urbanč, B. (2011). *Sodobni transport in poslovna logistika*. Celje: Fakulteta za komercialne in poslovne vede.
47. Zupančič, M. (2018). DDV od prevoznih storitev. *IKS*, 18(04), 48–60.
48. Zupančič, S. (2002). *Ekonomika transporta*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
49. Zupančič, S. (2006). *Mednarodni transport in transportno zavarovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
50. Žohar, F. (2005). *Logistika in transport*. Celje: Visoka komercialna šola.

PRILOGE

Priloga 1: Elementi kakovosti transporta

Logožar (2004, str. 73–74) navaja ter podrobneje opredeljuje sledeče elemente kakovosti transporta:

- **hitrost** – kot prvi element kakovosti transporta vpliva na hitrost obračanja finančnih sredstev, proizvodnih obratov in procesov, znižanja stroškov sredstev, ki so v povezavi s transportnim procesom ter ne nazadnje tudi na oblikovanje narodnega dohodka. Pomembnost elementa pride do izraza v trenutku, ko se pojavi potreba po transportu nujnega nadomestnega dela ali drugega blaga ter kadar se na trgu oblikuje nujna potreba po nečem. Zupančič (2002, str. 36–37) dodaja, da se ta element predstavlja v dveh oblikah: kot kazalec hitrosti gibanja potnikov ali blaga (pomemben za potnika) in kot kazalec hitrosti vozila (odločilen za prevoznika). Iz tega izhaja dvojnost kazalca hitrosti;
- **varnost** – element kakovosti, ki je dandanes pomemben tako pri prevozu blaga, pri katerem je pomembna ohranitev kakovosti samega blaga, kot tudi pri prevozu ljudi, pri katerem je pomembno človeško življenje. Varnost se še posebej poudarja pri prevozu radioaktivnih, nevarnih in eksplozivnih snovi. Prometne nezgode, ljudje in atmosferski vplivi lahko negativno vplivajo na vrednost blaga in uporabno vrednost transporta ljudi in blaga;
- **množičnost** – eden izmed zelo pomembnih elementov kakovosti, zlasti v kmetijstvu pri spravljanju poljščin, gradbeništvu, pri oskrbovanju določenih panog industrije z energijo in potrebnimi surovinami in seveda tudi pri prevozu ljudi;
- **rednost** – prisoten je tako pri blagovnem kot tudi pri potniškem transportu. Njegova izjemna značilnost je izvajanje storitve transporta v vseh vremenskih in drugih, morebiti ovirajočih se, okoliščinah. Naročnik storitve vnaprej predvideva določene linije dovoza surovin, materiala, energije in tudi odvoza končnih izdelkov, kar še dodatno poveča pomembnost navedenega elementa kakovosti;
- **točnost** – element točnosti je v sožitju z elementom rednosti, saj preprečuje oviranje proizvodnega procesa. Posledično se vse bolj uveljavlja načelo množične proizvodnje znanemu kupcu (ang. JIT = Just-In-Time Inventory) ter čim manjšemu vlaganju kapitala v velike varnostne zaloge materiala in skladiščenja. Točnost pri prevozu ljudi se kaže pri točnem izvajanju voznega reda;
- **pogostost** – pogosto izvajanje transporta blaga in ljudi vpliva na povečanje kakovosti storitve transporta. Element pogostosti vpliva tudi na zmanjšanje potreb po zalogi surovin in blaga;
- **dostopnost** – element predstavlja možnost oblikovanja neposredne zveze med prevoznim sredstvom in blagom, kar je odvisno od razširjenosti in razvitosti transportnega omrežja;
- **udobnost** – element je še posebej pomemben pri prevozu ljudi in je glavni kriterij izbire prevoznega sredstva;

- **poraba energije in varnost okolja** – elementa moramo upoštevati tudi z narodnogospodarskega vidika. Dandanes gospodarstvo zahteva hiter, reden, varen, točen in množičen transport. Kljub različnim transportnim panogam pa ne obstaja niti ena, ki bi izpolnjevala vse našete zahteve sodobnega gospodarstva.

Priloga 2: Delitev transporta po osmih kriterijih

Jakomin, Zelenika in Medeot (2002, str. 21–25) menijo, da je transport zelo kompleksen tehnološki, ekonomski, tehnični, organizacijski in družbeni fenomen. Prav zaradi kompleksnosti pojma delijo transport glede na osem kriterijev:

- sredina, v kateri poteka;
- državnopravni pomen območja;
- prometne površine oziroma poti;
- prostorska oddaljenost;
- vrste prometnih sredstev;
- predmet oziroma objekt prometa;
- uporabnik prometa;
- tehnološko-organizacijska oblika transporta.

Glede na sredino, v kateri poteka transport, slednjega delimo na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 22):

- kopenski (poteka po železnici, cestah, žičnicah in cevovodih);
- vodni (poteka po morju, rekah, jezerih, prekopih in kanalih);
- zračni (poteka z različnimi zračnimi plovili na različnih nadmorskih višinah).

Državnopravni pomen območja deli transport na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 22):

- notranji, domači ali nacionalni (poteka samo znotraj posamezne države);
- mednarodni (poteka na območju najmanj dveh držav in je urejen z mednarodnimi konvencijami in/ali dvo- ali večstranskimi sporazumi);
- obmejni (poteka na obmejnem področju dveh sosednjih držav, ureja pa ga bilateralni sporazum);
- tranzitni (poteka na območju najmanj treh držav).

Predstavljen kriterij lahko razdelimo tudi na notranji in mednarodni transport, slednjega pa še dodatno na tranzitni in obmejni transport (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 23).

Prometne površine oziroma poti, po katerih transport poteka, delijo transport na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 23):

- cestni (vozne ceste in poti vseh razredov in kategorij);

- železniški (normalno, široko- in ozkotirne, neelektrificirane in elektrificirane proge za vse vrste lokomotiv in vlečnih vagonov);
- cevovodni (transport plinov, tekočin in trdega agregata samo po ceveh);
- zračni (helikopterski, letalski in promet z balonom);
- telekomunikacijski (internet, TV, telefon, radio ...);
- rečni (plovbe po rekah z različnimi dovoljenimi režimi in vodostaji);
- pomorski (oceanska, čezoceanska, medotoška in priobalna plovba z vsemi različnimi vrstami plovil);
- kanalski (plovba z rečnimi in pomorskimi plovili po umetno narejenih poteh, ki povezujejo jezera, morja in reke);
- jezerski (vodni promet poteka samo po jezerih).

Predstavljena delitev transporta prikazuje delitev transporta glede na prometne panoge (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 23).

Transport glede prostorske oddaljenosti lahko delimo na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 23):

- mestni (izvajanje transporta blaga in ljudi po urejenih območjih mest);
- primestni (transport povezuje mestno zaledje s samim mestom);
- medkrajevni oziroma medmestni (določeni avtorji ga imenujejo tudi medregijski – transport ljudi in blaga poteka med različnimi kraji v posamezni državi);
- celinski oziroma kontinentalni (transport poteka na celini);
- medcelinski oziroma medkontinentalni (transport se nanaša predvsem na pomorski in zračni transport, nekoliko manj pa na železniški in cestni, saj ta vrsta transporta povezuje različne celine).

Kriterij prostorske oddaljenosti lahko razdelimo tudi na transport kratkih razdalj in transport velikih razdalj (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 23).

Transport lahko razdelimo tudi glede na vrsto prometnih sredstev (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 24):

- avtomobilski (osebni avtomobili, tovornjaki, namenska delovna vozila in kombinirana vozila z različnimi pogonskimi agregati in konstrukcijami tovornega ali osnovnega prostora);
- železniški (lokomotive kot vlečna vozila na elektriko, dizel, paro ali kombinacijo dveh, ki vlečejo tovarne in potniške vagonne različnih konstrukcij in razredov);
- ladijski (pomorske in rečne ladje, tankerji, potniške in druge ladje, taksi čolni, jadrnice ...);
- letalski (jadrnalna in motorna letala vseh vrst);

- helikopterski (helikopterji vseh vrst);
- žičniški (potniške in tovarne žičnice različnih razdalj za javno uporabo ali lastne in specialne namene);
- cevovodni (transport plinov, tekočin in trdega stanja poteka po ceveh);
- radijski (dolgo-, srednje- in kratkovalovni, z različnimi stopnjami zaščite in modulacijo).

Glede na predmet prevoza oziroma karakteristiko objekta se promet deli na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 24):

- potniški (izvaja se prevoz ljudi in prtljage, ki pripada potniku, v prostem in linijskem prometu);
- tovorni (prevoz živih živali, anorganskega in organskega blaga v vseh možnih agregatnih stanjih);
- denarni (plačilni promet prek položnic, spletne banke ...);
- energijski (promet se izvaja po plinovodih, elektrovodih in toplovodih);
- promet obvestil (prenos podatkov in informacij s pomočjo komunikacijskih in računalniških omrežij, faksov, telefonov, satelitov ter tudi promet poštnih pošiljk).

Transport se glede na uporabnike in namen deli na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 24–25):

- promet za lastne potrebe (poleg osnovne dejavnosti podjetja ali posameznika je prisotna še pomožna dejavnost – imenujemo ga tudi nereprodukcijski oziroma interprodukcijski ali režijski transport);
- javni (transportne storitve so na voljo vsem ljudem pod enakimi pogoji).

Zadnji kriterij, ki se nanaša na tehnološke in organizacijske lastnosti, deli transport na (Jakomin, Zelenika & Medeot, 2002, str. 25):

- linijski ali redni (poteka po določenih in vnaprej znanih linijah; vozni red);
- prosti, po potrebi ali čarterski in tramperski (nima vnaprej določenih linij in cen).

Priloga 3: Obrazec DDV-O.

Obrazec DDV-O

za obračun davka na dodano vrednost za obdobje: _____

Firma/ime in priimek _____

01 Identifikacijska številka za DDV _____

Sedež/stalno prebivališče _____

02 Identifikacijska številka za DDV
davčnega zastopnika _____

I. Dobave blaga in storitev (vrednosti so brez DDV)

V EUR

Dobave blaga in storitev	11														
Dobave blaga in storitev v Sloveniji, od katerih obračuna DDV prejemnik	11a														
Dobave blaga in storitev v druge države članice EU	12														
Prodaja blaga na daljavo	13														
Montaža in instaliranje blaga v drugi državi članici	14														
Oproščene dobave brez pravice do odbitka DDV	15														

II. Obračunani DDV

po stopnji 22 %	21														
po stopnji 9,5 %	22														
od pridobitev blaga iz drugih držav članic EU po stopnji 22 %	23														
od prejetih storitev iz drugih držav članic EU po stopnji 22 %	23a														
od pridobitev blaga iz drugih držav članic EU po stopnji 9,5 %	24														
od prejetih storitev iz drugih držav članic EU po stopnji 9,5 %	24a														
na podlagi samoobdavčitve kot prejemnik blaga in storitev po stopnji 22 %	25														
na podlagi samoobdavčitve kot prejemnik blaga in storitev po stopnji 9,5 %	25a														
na podlagi samoobdavčitve od uvoza	26														

III. Nabave blaga in storitev (vrednosti so brez DDV)

Nabave blaga in storitev	31														
Nabave blaga in storitev v Sloveniji, od katerih obračuna DDV prejemnik	31a														
Pridobitve blaga iz drugih držav članic EU	32														
Prejete storitve iz drugih držav članic EU	32a														
Oproščene nabave blaga in storitev ter oproščene pridobitve blaga	33														
Nabavna vrednost nepremičnin	34														
Nabavna vrednost drugih osnovnih sredstev	35														

IV. Odbitek DDV

od nabav blaga in storitev, pridobitev blaga in prejetih storitev iz drugih držav članic EU in od uvoza po stopnji 22 %	41														
od nabav blaga in storitev, pridobitev blaga in prejetih storitev iz drugih držav članic EU in od uvoza po stopnji 9,5 %	42														
od pavšalnega nadomestila po stopnji 8 %	43														

Obveznost DDV 51 _____

Presežek DDV 52 _____

Izračunavam odbitni delež 03

NE	DA

(ustrezno označi)

Zahtevam vračilo presežkov 04

NE	DA

(ustrezno označi)

Potrjujem resničnost navedenih podatkov.

V/na _____

Podpis _____

Datum _____

Ime in priimek _____

Vir: FURS (brez datuma f).

Priloga 4: Obrazec RP-O.

PRILOGA X: obrazec RP-O

REKAPITULACIJSKO POROČILO

Zbirno poročilo za dobave blaga in storitev v druge države članice Unije
za obdobje poročanja leto: _____ mesec: _____ (obvezna izbira)

Identifikacijska številka za DDV [10]: _____

Naziv [11]: _____

Naslov [12]: _____

Identifikacijska številka za DDV davčnega zastopnika [13]: SI _____

A. Podatki o dobavah in storitvah za tekoče obdobje:

Zneski v valuti EUR [1a]

Identifikacijska številka kupca (prejemnika oz. pridobitelja)		Skupna vrednost dobav blaga [A3]	Skupna vrednost dobav blaga po carinskih postopkih 42 in 63 [A4]	Skupna vrednost tristranskih dobav blaga [A5]	Skupna vrednost opravljenih storitev [A6]
Koda države [A1]	Številka za DDV (brez kode države) [A2]				
Skupna vrednost vseh dobav blaga/storitev (kontrolni podatek)		[A13]	[A14]	[A15]	[A16]

B. Popravki podatkov za pretekla obdobja:

Obdobje leto/mesec [B0]	Identifikacijska številka kupca (prejemnika oz. pridobitelja)		Nova vrednost dobav blaga [B3]	Nova vrednost dobav blaga po carinskih postopkih 42 in 63 [B4]	Nova vrednost tristranskih dobav blaga [B5]	Nova vrednost opravljenih storitev [B6]
	Koda države [B1]	Številka za DDV (brez kode države) [B2]				

Potrjujem resničnost navedenih podatkov [14].

Datum [15]: _____

Podpis [16]: _____

Odgovorna oseba [17]
Kontaktna oseba [18]
Telefonska številka [19]

Vir: FURS (brez datuma d).

Priloga 5: Obrazec REK-1.

Obračun davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja - REK-1

PODATKI O IZPLAČEVALCU	
001 Firma	
002 Naslov	
003 Davčna številka	
004 Invalidsko podjetje	DA NE

PODATKI O POOBLAŠČENCU	
005 Firma oziroma ime in priimek	
006 Naslov	
007 Davčna številka	

PODATKI O IZPLAČANEM DOHODKU			
010 Vrsta dohodka		013 Število oseb - rezidentov	
010a Povprečenje	DA NE	013a Število zaposlenih invalidov	
011 Izplačilo za mesec/leto		014 Število oseb - nerezidentov	
012 Datum izplačila		015 Neto izplačilo	

zneski v EUR s centi

I. DOHODKI, OD KATERIH SE IZRAČUNAVA, ODTEGNE IN PLAČA DAVČNI ODTEGLJAJ ALI

PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELOJEMALCEV		Znesek
101	Plača in nadomestila plače	
102	Plača in nadomestila plače - detaširani delavci - dohodki, od katerih se izračuna, odtegne in plača davčni odtegljaj	
103	Plača in nadomestila plače - detaširani delavci, v delu, ki se všteva v osnovo za prispevke za socialno varnost	
104	Razlika do najnižje osnove za plačilo prispevkov	
105	Nadomestila plače, ki ne bremenijo delodajalcev	
106	Nadomestila po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju	
107	Neplačana odsotnost	
108	Bonitete	
109	Povračila stroškov nad višino, določeno z uredbo vlade	
110	Premije za prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje nad določeno višino	
111	Drugi dohodki iz delovnega razmerja (razen regresa za letni dopust) v delu, od katerih se izračunava davčni odtegljaj	
112	varnost	
113	Regres za letni dopust	
114	Regres za letni dopust, ki presega 70% PPM	
115	Dohodki, izplačani zaposlenim invalidom nad predpisano kvoto - osnova za prispevke	

II. OSNOVE ZA IZRAČUN DAVČNEGA ODTEGLJAJA		Znesek
201	- glavni delodajalec	
202	- drugi delodajalec	
203	- od dohodkov nerezidentov, ki uveljavljajo ugodnosti iz mednarodnih pogodb	
204	- od dohodkov rezidentov, ki uveljavljajo ugodnosti iz mednarodnih pogodb	

III. OSNOVE ZA IZRAČUN PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST		Znesek
301	Osnova za prispevke	
302	Osnova za prispevke - detaširani delavci	
303	Osnova za prispevke - neplačana odsotnost	
304	Osnova za prispevke od bonitet v primerih prejemanja nadomestil	
305	Osnova za prispevke od premij za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, v primerih prejemanja nadomestil	
308	Osnova za prispevke - zaposleni invalidi nad predpisano kvoto	
309	Osnova za prispevke - delavci, ki so dopolnili 60 let starosti	
310	Osnova za prispevke - delavci, ki izpolnjujejo starostni pogoj za pridobitev pravice do predčasne pokojnine	
311	Osnova za prispevke - vračilo prispevkov po 157. členu ZPIZ-2	
312	Osnova za prispevke - zaposleni za določen čas po 39. členu ZUTD-A	
313	Osnova za prispevke - zaposleni za nedoločen čas po 39. členu ZUTD-A	
314	Osnova za prispevke - zaposleni, za katere delodajalec uveljavlja oprostitev po ZIUTDSV	

IV. DAVČNI ODTEGLJAJ		Podračun	Znesek
401	glavni delodajalec		
402	- od tega po nižji stopnji (260. člen ZDavP-2)		
403	drugi delodajalec		
404	- od tega po nižji stopnji (260. člen ZDavP-2)		
405	odbitek davka, plačanega v tujini		
406	ZA PLAČILO		

V. PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELOJEMALCEV

	Naziv prispevka	Stopnja	Podračun	Obračunani	Za plačilo
501	zdravstveno zavarovanje				
501a	zdravstveno zavarovanje (razlika do najnižje osnove za plačilo prisp.)				
502	pokojninsko in invalidsko zavarovanje				
503	zaposlovanje				
504	starševsko varstvo				
505	pokojninsko in invalidsko zavarovanje (razlika do najnižje osnove za prisp.)				
506	pokojninsko in invalidsko zavarovanje (neplačana odsotnost)				
507	SKUPAJ				

VI. PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST

	Naziv prispevka	Stopnja	Podračun	Obračunani	Za plačilo
601	zdravstveno zavarovanje				
602	pokojninsko in invalidsko zavarovanje				
603	zaposlovanje				
604	starševsko varstvo				
605	poškodbe pri delu				
606	pokojninsko in invalidsko zavarovanje				
607	SKUPAJ				

VII. PRISPEVKI ZA ZAVAROVALNO DOBO, KI SE ŠTEJE S POVEČANJEM

	Povečanja	Stopnja	Podračun	Osnova	Za plačilo
701	od 12 na 14 mesecev	4,20%			
702	od 12 na 15 mesecev	6,25%			
703	od 12 na 16 mesecev	8,40%			
704	od 12 na 17 mesecev	10,55%			
705	od 12 na 18 mesecev	12,60%			
706	SKUPAJ				

VIII. PRISPEVEK ZA OBVEZNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE IN PREMIJE PROSTVOLJNEGA DODATNEGA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

		Število zavarovancev	Vplačano
801	Prispevek za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje		
802	Premija delodajalca za prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje delojemalcev		

Vir: FURS (brez datuma a).

Priloga 6: Obrazec iREK.

Individualni REK za vse vrste dohodkov iREK

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU						
A001	Davčna številka					
A002	Identifikacijska številka nerezidenta					
A003	Ime					
A003a	Priimek					
A004	Oznaka za rezidentstvo					
	R – rezident RS					☐
	N – nerezident RS					☐
A004a	Država rezidentstva					
A004b	Naslov nerezidenta – ulica bivanja					
A004c	Naslov nerezidenta – kraj bivanja					
A004d	Naslov nerezidenta – država bivanja					
A005	Uveljavljanje ugodnosti iz mednarodnih pogodb					☐
POSEBNI PODATKI						
A011	Delavec, napoten na delo v tujino, za katerega velja drugi odstavek 144. člena ZPIZ-2					☐
A011a	Delavec, napoten na delo v tujino za katerega velja 45. a člen ZDoh-2	A011b	Datum prve napotitve	A011c	Zaporedna številka meseca uveljavljanja posebne davčne osnove	
A012	Javni uslužbenec, napoten na delo v tujino (1. odst. 42. člena ZDoh-2)					☐
A013	Zavezanec, opravlja delo na trgovski ladji dolge plovnosti (2. odst. 42. člena ZDoh-2)					☐
A014	Invalid nad predpisano kvoto					☐
A016	Delavec, ki mu delodajalec izplačuje nadomestilo plače po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju					☐
A017	Delavec, ki je dopolnil 60 let starosti					☐
A018	Delavec, ki izpolnjuje starostni pogoj za pridobitev pravice do predčasne pokojnine po 29. členu ZPIZ-2					☐
A019	Delavec, za katerega delodajalec uveljavlja vračilo prispevkov po 157. členu ZPIZ-2					☐
A020	Delavec s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za določen čas (39. člen ZUTD-A)					☐
A021	Delavec s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas po 39. členu ZUTD-A					☐
A022	Delavec, za katerega delodajalec uveljavlja oprostitev plačila prispevkov po ZIUOTD					☐
A023	Status invalida					☐
A024	Oseba ni zavarovanec po 15. ali 20. členu ZZVZZ					☐
A025	Za osebo se glede plačila prispevkov uporablja zakonodaja druge države članice EU (npr. ima obrazec A1)					☐
A026	Vajenec	Leto vajeništva (izbrati ustrezni letnik)				
		1. letnik ☐				
		2. letnik ☐				
		3. letnik ☐				
A027	Vajenec po 37. čl. ZVaj (velja za brezposelne vajence)					☐
PODATKI O NEPREMIČNINAH						
A030	Sifra in naziv katastrske občine	Številka parcele	Številka stavbe	Znesek		
PODATKI O DOHODKU						
A051	Vrsta dohodka	A052	Bruto dohodek v EUR	A053	Normirani stroški/odhodki v EUR	
A061	Vrsta osnove za prispevke	A062	Osnova za prispevke v EUR			
	P01	Plača in nadomestila plače				
	P02	Razlika do najnižje osnove za plačilo prispevkov				
	P03	Neplačana odsotnost				
	P04	Drugo				
PRISPEVKI V BREME ZAVAROVANCA						
A071	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje					Obračunani znesek
A072	Prispevek za zdravstveno zavarovanje					
A073	Prispevek za starševsko varstvo					
A074	Prispevek za zaposlovanje					
A075	SKUPAJ					
PRISPEVKI V BREME DELODAJALCA						
A081	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje					Obračunani znesek
A082	Prispevek za zdravstveno zavarovanje					
A083	Prispevek za starševsko varstvo					
A084	Prispevek za zaposlovanje					
A085	Poškodbe pri delu					
A086	SKUPAJ					
DAVČNI ODTEGLJAJ						
A091	Davčni odtegljaj					Obračunani znesek
A092	Odbitek davka plačanega v tujini					
PRISPEVKI ZA ZAVAROVALNO DOBO, KI SE ŠTEJE S POVEČANJEM						
A101	Tip povečanja	Stopnja	Osnova za prispevke	Obračunani znesek		
	od 12 na 14 mesecev	4,20%				
	od 12 na 15 mesecev	6,25%				
	od 12 na 16 mesecev	8,40%				
	od 12 na 17 mesecev	10,55%				
	od 12 na 18 mesecev	12,60%				
PODATKI ZA IZRČUN DAVČNEGA ODTEGLJAJA						
V01	Podatki o vzdrževanih družinskih članih - otroci	Letnica rojstva	Sorodstveno razmerje	Znesek olajšave		
V02	Podatki o vzdrževanih družinskih članih - ostali	Število oseb		Znesek olajšave		
V03	SKUPAJ					
IZRČUN DAVČNEGA ODTEGLJAJA						
D01	Dohodek	Označi	Stopnja	Znesek		
D02	Splošna olajšava	☐				
D03	Povečana splošna olajšava	☐				

D04	Osebnaj olajšava za 100 % invalidnost	☐		
D05	Osebnaj olajšava za starost nad 65 let			
D06	Osnova za izračun davčnega odteglaja			
D07	Davčni odteglaj po stopnji 25% (drugi delodajalec)	☐		
D08	Davčni odteglaj po lestvici	☐		
D09	Davčni odteglaj po povprečni stopnji	☐		
D10	Osebnaj olajšava ob izplačilu pokojnine, poklicne pokojnine, nadomestila in priznavačine	☐		

Uveljavljanje ugodnosti iz mednarodnih pogodb, znižane stopnje		Označi	Stopnja	Številka potrdila oz. odločbe
D11	Uveljavljanje ugodnosti iz mednarodnih pogodb	☐		
D12	Uveljavljanje znižane stopnje	☐		

DODATNI PODATKI - DOHODKI IZ DELOVNEGA RAZMERJA		Število ur in registrska številka avtomobila	Znesek
B01	Plača	Število ur	
B02	Nadomestilo plače	Število ur	
B03	Nadomestilo plače po predpisih PIZ	Število ur	
B04	Povračilo stroškov do uredbe vlade - prehrana		
B05	Povračilo stroškov do uredbe vlade - prevoz		
B06	Povračilo stroškov prehrane do uredbe vlade - službene poti		
B06a	Povračilo stroškov prevoza do uredbe vlade - službene poti		
B06b	Povračilo stroškov za prenočišče do uredbe vlade - službene poti		
B06c	Povračilo stroškov prehrane v zvezi z začasno napolitvijo na delo v tujino nad 30 oziroma 90 dni		
B06č	Povračilo stroškov prehrane v zvezi z začasno napolitvijo na delo v tujino do 30 oziroma 90 dni		
B06d	Povračilo stroškov prevoza v zvezi z začasno napolitvijo na delo v tujino		
B06e	Povračilo stroškov za prenočišče v zvezi z začasno napolitvijo na delo v tujino do 90 dni		
B07	Povračilo stroškov do uredbe vlade - terenski dodatek		
B08	Povračilo stroškov do uredbe vlade - nadomestilo za ločeno življenje		
B09	Odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi		
B09a	Odpravnine zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas		
B010	Odpravnine ob upokojitvi		
B011	Jubilejne nagrade		
B012	Solidarnostne pomoči		
B013	Premije prostovoljnega dodatnega zavarovanja		
B014	Boniteta - uporaba osebnega vozila	reg. št. avtomobila	
B015	Boniteta - nastanitev		
B016	Boniteta - zavarovalne premije		
B017	Boniteta - drugo		
B018	Nagrada vajenca		
B019	Nagrada za obvezno prakso		
B020	Izvezem iz davčne osnove po 45.a členu Zdoh-2		

PODATKI, POTREBNI ZA OBLIKOVANJE PRIJAVE O OSNOVAH TER SPREMEMB TEH PODATKOV ZA OSEBE V DELOVNEM RAZMERJU (od 1.1.2016 dalje)

	Sifra dobe	Tip povečanja	Število ur	Znesek	Leto osnove	Obdobje od	Obdobje do
M01	Plača in nadomestila plače						
M02	prvega odstavka 32. člena ZPIZ-2						
M03	Plača - nadure						
M04	Plača - dopolnilno delo (147. člen ZDR-1)						
M05	Povračila stroškov v zvezi z delom in osnova za prispevke iz naslova drugih dohodkov						
M06	Letni sklad ur						
M07	Nepričana odsotnost						
M08	Razlika do najnižje osnove za plačilo prispevkov						
M09	Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem						
M10	Sezonsko delo						

Vir: FURS (brez datuma b).

